

# Medvirkning og motvirkning av byutviklingsplaner på Facebook

*Casestudie av kommunikasjon og medvirknings-  
aktiviteter tilknyttet en beboeraksjon*

Tangni Cunningham Dahl-Jørgensen



Masteroppgave i kommunikasjon, design og læring

Institutt for pedagogikk

Det utdanningsvitenskapelige fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Dato: 20.11.17





# **Medvirkning og motvirkning av byutviklingsplaner på Facebook**

En casestudie av kommunikasjon og medvirkningsaktiviteter tilknyttet en beboeraksjon.

Masteroppgave ved Universitetet i Oslo, det utdanningsvitenskapelige fakultet.

Institutt for pedagogikk - studieretning kommunikasjon, design og læring.

Skrevet av Tangni C. Dahl-Jørgensen, 2017

© Tangni Cunningham Dahl-Jørgensen

2017

Medvirkning og motvirkning av byutviklingsplaner – av kommunikasjon og medvirkningsaktiviteter tilknyttet en beboeraksjon

Tangni C. Dahl-Jørgensen

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo.





# Sammendrag

I denne oppgaven ser jeg på en aksjonsgruppes bruk av Facebook, som arena for å skape engasjement og for kunnskapsdeling. Facebookgruppen jeg har hentet datamaterialet fra kaller jeg for «Stopp byggingen på Rud» og har over 3500 medlemmer. Facebookgruppen ble opprettet den 15.03.2016, av en aksjonsgruppa, etter det ble åpnet opp for utbygging av høyblokker i området som i dag for det meste består av småhusbebyggelse (Kirkebøen, 2016). Gruppen blir brukt som et virtuelt samlingssted for de som støtter aksjonsgruppens arbeid med å fjerne området «Rud» som potensielt utbyggingsområde. Medlemmene bruker Facebook til å uttrykke støtte, samle idéer til reversering av vedtaket, og for å dele oppdateringer av aksjonsgruppens framdrift og planer. Datamaterialet brukt i studien består av innleggene og kommentarene medlemmene har delt på Facebooksiden til gruppen, samt lenket innhold og nettsteder.

Jeg har utført et kvalitativt studie der jeg bruker virtuell etnografi som metodologisk tilnærming til å sette meg inn i medlemmenes aktivitet i gruppen. I oppgaven fokuserer jeg på medvirkning i dannelsen og vedtak av byutviklingsplaner ved bruk av sosiale medier, tillegg til å utforske dannelsen av felles mål og normer for føring av dialog mellom gruppe-medlemmene. I oppgaven vil jeg ta for meg et case som godt illustrer en større debatt om verning og byutvikling i Oslo kommune, som samtidig er innbyggerdrevet, der Facebook brukes som verktøy for å danne støtte, og dele idéer om medvirkning i planleggingsprosesser. Studien omhandler skjæringspunktet mellom tre områder: innbyggerdrevet aksjonsgrupper, bruk av sosiale medier som verktøy, og brukermedvirkning i planprosesser.

Jeg har utført et virtuell etnografisk studie av en beboeraksjonsgruppes og støttespilleres aktiviteter i denne gruppen. I oppgaven forekommer det både deskriptiv statistikk og kvalitativ, tykke beskrivelse av gruppen. Jeg har undersøkt muligheter ved Facebook som verktøyet for fasiliteringen av måter å kommunisere på, i form av det Mercer og kollegaer kategoriseres som forskjellige samtale typer (Littleton og Mercer, 2013; Wegerif og Mercer, 1997). Utforskende samtaler er av spesiell interesse, ettersom slike samtaler fører til høy grad av internalisering av felles kunnskap har dermed fører til bedre læringsmuligheter. Hvordan gruppen kommuniserer ved bruk av Facebook som teknologisk verktøy, og hvilke strategier som brukes for å utøve innflytelse på planmyndigheten, er fundamentalt i studien.







# Forord

Etter siste punktum er satt, siste gjennomlesing av oppgaven er gjennomført og siste sure kopp Blindern-kaffe drukket, vil jeg sitte igjen med en følelse av uendelige muligheter. Universitetet i Oslo har bydd på utfordringer som til tider har virket uoverkommelig, men som jeg ikke ville vært foruten. Med en bachelor i samfunnsøkonomi og studiepoeng i bedriftsøkonomi, sosiologi, spansk, psykologi, informatikk og juss – tror det var alle – var det virkelig ikke gitt at pedagogikk og teknologi skulle bli det jeg skrev masteroppgave om. Denne tverrfaglige bakgrunnen vil høyst sannsynlig skinne gjennom i oppgaven.

Ole Smørdal har vært en bedre veileder enn jeg kunne ha håpet på. Ikke nok med at jeg fikk velge mellom mange interessante case som var av nytte for prosjektet 3C (Co-constructing City Futures), jeg fikk samtidig utvikle oppgaven basert på egne faglige interesser for teknologi og medvirkning. Jeg har fått masse støtte og gode innspill, ofte etter å ha levert lange tekster på kort varsel. Det har vært unnværlig å ha en veileder med tverrfaglig bakgrunn og med innsikt fra mange forskjellige typer prosjekt. Jeg vil også takke resten av de i prosjektgruppa 3C: Kristina Ebbing Wensaas (Statens vegvesen), Susana Lopez-Aparicio (NILU), Ida Nilsen Pettersen (Institutt for industridesign, NTNU) og Kristian Hoelscher (PRIO), som hadde samlet ressurser i forkant og som har fungert rettleidende jeg har benyttet meg av for å kunne svare på forskningsspørsmålene. Tilslutt må jeg takk selve gruppen jeg har sentrert caset rundt. De har bidratt med et interessant datagrunnlag og det var ikke selvsagt at jeg fikk muligheten til å studere dem.

Jeg vil uttrekke en takk til min samboer og støttespiller, for all omtanken, skrivehjelp, og alt jeg har sluppet unna med i mastertåkens navn. Jeg vil takke familie og venner for middager, avbrekk og korrekturlesning. Takk til Studentsamskipnaden i Oslo, for å være en fantastisk arbeidsplass i studietiden, men også for alle velferdstilbudene jeg har hatt god nytte av. Takk til lyspunktene i livet: hjemmelagde middager, gypsy jazz på Spotify, kafélyder og omsorgsfylte klemmer.

De to årene på studieretningen kommunikasjon, design og læring har vært utrolig interessante. Det var kanskje studieretningen som valgte meg, men det vil ikke si at jeg har tatt den for gitt. Jeg har stupt uti, så vidt holdt hodet over vann, latt hvert tema og skoleoppgave skyldes over meg, mens jeg febrilsk forsøker å ta til meg alt jeg kan av

kunnskap og omgjøre det til noe veloverveid. Det er også det jeg sikter til med denne oppgaven. Jeg håper dette vil synes.



# Innholdsfortegnelse

<b>1</b>	<b>Introduksjon</b> .....	<b>1</b>
1.1	Co-constructing city futures (3C).....	1
1.2	Introduksjon av case .....	2
1.3	Forskningsspørsmål .....	3
1.4	Innledning til analytisk rammeverk .....	5
<b>2</b>	<b>Casebeskrivelse</b> .....	<b>7</b>
2.1	Medieomtale.....	7
2.2	Planleggingsprosessen .....	8
2.2.1	Kommuneplanen og småhusplanen .....	9
<b>3</b>	<b>Relevant forskning</b> .....	<b>12</b>
3.1	Planleggingsprosessen og muligheter for medvirkning .....	12
3.1.1	Perspektiver på medvirkning .....	13
3.1.2	Formelle krav og argumenter for medvirkning i planprosessen .....	15
3.1.3	Medvirkning i praksis .....	17
3.1.4	Interessenters syn på medvirkningstiltak og NIMBYisme .....	18
3.1.5	Hvordan forstå medvirkning .....	19
3.2	Forskning på grupper .....	19
3.3	Forskning på samtale typer .....	21
3.3.1	Samtale typer.....	23
3.3.2	Digitale diskusjoner .....	24
3.4	Aksjonsgruppers bruk av sosiale medier .....	26
3.4.1	Ekkokammereffekten i sosiale medier .....	27
3.5	Oppsummering .....	28
<b>4</b>	<b>Metode</b> .....	<b>29</b>
4.1	Teoretisk rammeverk for metode .....	30
4.1.1	Virtuell etnografi som forskningsmetode .....	31
4.1.2	Nytteverdien av casestudier .....	33
4.1.3	Innholdsanalyse.....	35
4.1.4	Interaksjonsanalyse og samtale typer.....	37
4.1.5	CHAT og medierte samtaler .....	38
4.2	Datainnsamling og analyse .....	41
4.2.1	Datainnsamling .....	41
4.2.2	Dataanalyse .....	41
4.2.3	Framgangsmåte .....	42
4.2.4	Refleksjoner rundt bruken av NVivo .....	45
4.3	Forskningsetiske beslutninger .....	46
4.4	Oppsummering .....	48
<b>5</b>	<b>Funn og analysenivå</b> .....	<b>49</b>
5.1	Første analysenivå og beskrivende statistikk.....	49
5.2	Innholdsanalyse – andre analysenivå .....	50
5.2.1	Kunnskapsdeling .....	51
5.2.2	Hyperlenker.....	55
5.2.3	Visualiseringer .....	57
	Bilde 5.1: Visuell representasjon av det ferdigutbygde området laget av medlem i Facebookgruppen .....	58

5.2.4	Medvirkningsaktiviteter .....	59
5.2.5	Tilhørighet og allierte.....	60
<b>5.3</b>	<b>Interaksjonsanalyse – tredje analysenivå.....</b>	<b>62</b>
5.3.1	Regler for samtaler.....	62
5.3.2	Kumulative samtaler .....	64
5.3.3	Utforskende samtaler .....	65
5.3.4	Argumentative samtaler .....	67
<b>5.4</b>	<b>Oppsummering .....</b>	<b>69</b>
<b>6</b>	<b>Diskusjon .....</b>	<b>70</b>
6.1	Forskningsspørsmål 1 – medvirkningsaktiviteter .....	70
6.2	Forskningsspørsmål 2 – samtale typer .....	78
<b>7</b>	<b>Avsluttende oppsummering .....</b>	<b>84</b>
	<b>Litteraturliste .....</b>	<b>89</b>
7.1	Avisartikler .....	94

# 1 Introduksjon

Internett og den utbredte bruken av sosiale media har revolusjonert mange sektorer i tillegg til å omgjort aspekter ved menneskelig samhandling. Det har blitt påpekt av flere forskere at framgangen i teknologien har blitt eksponentiell og at dette har hatt uante konsekvenser for alle delene av samfunnet, selv det som har blitt ansett for å være selvsagte og stabile i lang tid. Dette gjelder alt fra store aktører i næringslivet, økonomiske modeller, politiske mekanismer og kunnskapsallokering (Seres, 2017). Den store mengden tilgang på informasjon på internett, har ført til endring i demokratiske prosesser. Etersom individer har enklere tilgang på informasjon og det er lettere å kommunisere med alle uavhengig av posisjon i samfunnet, har det på mange måter endret demokratiske forventinger og krav (Kent, 2013; Kidd, 2014). En forventer i større grad å være en aktiv deltaker i politiske prosesser og ha større innsyn i disse. Dette gjelder spesielt for det som påvirker en direkte, slik som utbyggingsplaner i ens nærområdet. Endringer i kommunikasjonsteknologi fører på denne måten til økt krav på medvirkning hos innbyggere, samtidig som de muliggjør bruk av nye demokratiske virkemidler. Det er dette som utgjør bakgrunnen for denne studien.

I oppgaven beskriver jeg en casestudie jeg har gjennomført av deltakelsen i en Facebookgruppe som består av innbyggere som har som hensikt å motvirke at et område med mye småhusbebyggelse åpnes opp for utbygging av høyblokker i en bydel i Oslo kommune. I tillegg siktes det etter å bygge på erfaringene fra gruppen jeg velger å kalle for Nedre Rud, til å utvikle digitale ressurser for å støtte dialog og medvirkning i forskningsprosjektet *Co-constructing city futures* (3C). Nedre Rud trekkes fram som et representativt case i prosjektbeskrivelsen for 3C (Smørdal, 2016, s. 5), og er derfor et naturlig valg som case for denne oppgaven. Ved å undersøke måter å føre samtaler på i Facebookgruppen «Stopp byggingen på Rud» kan oppgaven avdekke typiske karakteristikk ved interaksjon mellom beboere om planprosesser. I tillegg beskriver studien hvordan gruppemedlemmene bygger argumentasjon, deler kunnskap, opprettholder felles mål, og resonnerer sammen.

## 1.1 Co-constructing city futures (3C)

I utføringen av denne studien er en del av et større tverrfaglig forskningsprosjekt om medvirkning i byutviklingsprosesser. Forskningsprosjektet Co-Constructing City Futures (3C) har som mål å øke deltakelse og tilbakemeldinger fra innbyggere i



byutviklingsprosesser<sup>1</sup>. Representanter fra viktige institusjoner som har innflytelse over vedtaket av kommunale planer i norske storbyer, er representert både av medlemmene av prosjektgruppa og ved samarbeidspartnere. Oslo, Bergen og Trondheim kommune er blant de representerte interessentene, sammen med for eksempel DOGA (Design og arkitektur Norge), Boligbyggelaget TOBB, Naturvernforbundet, Syklistenes landsforening m.fl. (Smørdal, 2016). Prosjektgruppa tar utgangspunkt i nåværende utfordringer i byutviklingsprosesser med hensyn til medvirkning i designet og gjennomføring av planer<sup>2</sup>. For å nå det overordnede målet for prosjektet, kreves casestudier med flere involverte interessenter, og å identifisere muligheter for konstruering av planer og økt dialog mellom offentlige og private aktører.

## 1.2 Introduksjon av case

Gruppen «Stopp byggingen på Rud» ble opprettet etter at konsekvensene for den nye kommuneplanen 2015 ble forstått, altså at utbygging av områder i nærheten av knutepunkt for kollektivtransport ville bli prioritert. Ettersom et nærliggende området er et slikt knutepunkt, ble det vedtatt å tillate 2500 nye boliger i området omtalt som Nedre Rud, innen 2030 (Kjelstrup, 2016). Rud brukes som et alias i denne oppgaven. Hensikten er å sikre anonymiteten til medlemmene av Facebookgruppen, ettersom informasjonen på Facebook er åpent og søkbart. På gruppens Facebookside beskriver de at bakgrunnen for gruppens eksistens er den vedtatte kommuneplanen *Oslo mot 2030: Smart, trygg og grønn*<sup>3</sup>, vedtatt høsten 2015, som åpner for rivning av 260 eiendommer på og at det skal bygges boligblokker på hele 12 etasjer. I tillegg sier de at vedtaket ikke har blitt tatt opp i formelle settinger og at naboer som blir berørt av vedtekten ikke har blitt tilstrekkelige informert. De ønsker at planene stoppes og at vedtaket blir opphørt.

Det er en aksjonsgruppe på Nedre Rud, som har stått bak opprettelsen av Facebookgruppen. Det er nå over 3500 medlemmer i gruppen som får oppdateringer på hva som skjer i sammenheng med reversering av vedtaket. Beskjedene som deles er varierte. De består av

---

<sup>1</sup> Prosjektgruppa består av prosjektleder Ole Smørdal (Instituttet for pedagogikk, UiO) og Kristina Ebbing Wensaas (Statens vegvesen), i tillegg til Susana Lopez-Aparicio (NILU), Ida Nilsen Pettersen (Institutt for industridesign, NTNU) og Kristian Hoelscher (PRIO).

<sup>2</sup> (<http://www.uv.uio.no/iped/english/research/projects/3c/>, 2016)

<sup>3</sup> <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/politikk/kommuneplan/kommuneplan-2015/>

arrangement, argumenter og nyheter som er knyttet til gruppens aktiviteter og interesser i sammenheng med dette vedtaket.

Jeg har valgt å se på denne gruppen ettersom den er av interesse for forskningsprosjektet 3C, og er et godt eksempel på hvordan innbyggere bruker sosiale medier til å ha innflytelse over utviklingsplaner på kommunalt plan. Debatten om Nedre Rud har blitt en profilert sak, som har implikasjoner for diskusjoner om byutvikling i Oslo og planer. En kartlegging av aktiviteter på gruppens Facebookside kan benyttes som grunnlag for arbeid rundt innbyggeres medvirkning i byplanleggingsprosesser. Dette gjøres ved å undersøke styrker og svakheter i hvordan Facebook brukes i deltakelse- og medbestemmelsestiltak. Det kan foreslås enten å utføre endringer i eksisterende grupper og sosiale medier, eller bruke eksisterende verktøy som grunnlag for å utvikle alternativer. Gruppens aktiviteter brukes for å belyse samspillet mellom innbyggeres mulighet for innflytelse og offentlige planleggingsprosesser. Disse aspektene ved gruppen vil jeg komme tilbake til i de neste kapitlene.

### **1.3 Forskningsspørsmål**

Et fokusområdet for forskningsprosjektet 3C er hvordan interessenter på nåværende tidspunkt tar i bruk eksisterende kanaler i diskusjoner om byutvikling. Kommunikasjon på sosiale medier er spesielt interessant på grunn av deres omfattende bruk til å spre informasjon og skape engasjement. Sosiale medier som Twitter og Facebook anerkjennes som problematiske på grunn av begrenset bredde av aktivitet og verktøy som er tilgjengelig. De har derimot en styrke i det å nå ut til mange og tilrettelegge for engasjement og medvirkning (Smørdal, 2016: s. 3). Dette skaper et interessant felt for å vurdere rollen til sosiale medier i å utvikle nye ideer for byutvikling. Dagligdagsheten av Facebook som kommunikasjonsverktøy gjør grupper som «Stopp byggingen på Rud» til gode case for å kunne identifisere: 1) hvordan planer trekkes inn og diskuteres i sosiale medier, 2) hvordan forslag til alternative planer dannes og argumenteres, 3) hvordan ulike sosiale medier henger sammen og 4) hvordan/om offentlige muligheter for medvirkning i planarbeid deles<sup>4</sup>.

I sammenheng med 3C-prosjektet er det av interesse å få mer informasjon om slike grupper, og om det finnes indikatorer på muligheter for kunnskapsdeling og prosesser for konstruktiv samhandling. Facebookgruppa «Stopp byggingen på Rud» fungerer som et godt case på

---

<sup>4</sup> (<http://www.uv.uio.no/iped/english/research/projects/3c/info-samtykke/>, 2017).

grunn av det store engasjementet og det store datagrunnlaget. Resultatene av analysen vil danne grunnlaget for å se på hvordan sosiale medier kan benyttes til å tilrettelegge for læring og medvirkning i større grad, som en arena der deltakere utvikler ideer og diskuterer eksisterende problemer på en mer konstruktiv måte.

Målet med denne studien har vært todelt. For det første har det vært viktig å undersøke gruppens formål og framgangsmåte basert på innlegg i gruppa, og ved å legge vekt på emisk analyse. Jeg har avgrenset oppgaven til å undersøke innlegg og det som deles innad i gruppen tilknyttet fellesmålene som uttrykkes av gruppens egne medlemmer. Som del av dette har jeg fulgt deres aktiviteter knyttet til medvirkning i politiske prosesser og planer. Jeg ønsket å undersøke det medlemmene bidrar med i henhold til å nå gruppens mål, i tillegg til andre tema som fremstår som viktige for de. For å avgrense omfanget av oppgaven, trekker jeg kun frem de tema og aktivitetene som gjentas over tid, som er tilknyttet til medvirkning og forståelse av politiske prosesser og planer. Medvirkning og demokratisering av informasjon er interessante aspekter når mennesker kommer sammen i grupper, basert på felles interesser, på sosiale medier.

Det andre formål med oppgaven, er å undersøke hvor egnet en slik Facebookgruppe er som virtuelle rom til å tilrettelegge for konstruktive samtaler, som igjen egner seg bedre for læring. Dette har jeg gjort ved å se etter språklige indikatorer som knyttes til resonnering og læring, noe som er av interesse både for meg som pedagogikkstudent og for 3C-prosjektet. Det å kunne identifisere faktorer innenfor grupper på sosiale medier knyttet til læring, kan ha en nytte for liknende virtuelle arenaer som er designet for å støtte oppklarende og informerende dialoger. Forskningsspørsmålene mine er som følger:

### **Forskningsspørsmål 1**

*Hvilke temaer og utvekslinger er det som gjøres relevante i Facebookgruppen, og hvordan utvikler de seg over tid, spesielt med hensyn til å danne felles forståelse av kommunale planer og aktiviteter tilknyttet medvirkning?*

### **Forskningsspørsmål 2**

*Finnes det indikatorer på utforskende samtaler i gruppen, i lys av Mercers teori om samtale typer, spesielt med hensyn til å danne felles forståelse av kommunale planer, aktiviteter tilknyttet medvirkning, og å utvikle nye ideer?*

## 1.4 Innledning til analytisk rammeverk

De mest sentrale faglige begrepene for gjennomføringen av studien har vist seg å være knyttet til *samtale typer* og *medvirkning*. Det å bruke samtale typer som kategorier for å forstå diskusjoner om byutviklingsplaner mellom voksne på sosiale medier, er det minst utbredte delen av oppgaven i henhold til i tidligere forskning. *Samtale typer* blir brukt til å klassifisere former for interaksjon, og har lenge vært forbeholdt studier av hvordan barn lærer i klasserom. Mercer og kollegaer sine veletablerte teorier om *ground rules* og *samtale typer* danner grunnlaget for utføringen av deler av denne studien (Littleton og Mercer, 2013; Mercer, 2004; Wegerif og Mercer, 1997). *Samtale typer* er en klassifisering av formene for samtaler som forekommer i alminnelige klasserom, og deles inn i tre typer: *kumulative*, *disputerende* og *utforskende*. Utforskende samtaler er den mest interessante fordi den minst utbredte på sosiale medier. Tiår med forskning av interaksjoner mellom elever, både i virkelige og virtuelle klasserom, har vist av utforskende samtaler er spesielt gunstige for læring og øker barns evne til å resonnerer. Ifølge Mercer og Littleton (2013) er *ground rules* regler som legger til rette for utforskende samtaler og som alle innenfor en viss kontekst følger. I klasserommet vil disse typisk være at elever oppmuntres til å diskutere, lytte til hverandre og resonnerer høyt (Littleton og Mercer, 2013). Slike interaksjoner danner grunnlag for utvikling av nye ideer og innsikter.

I min casestudie undersøkte jeg indikasjoner av *samtale typer* i gruppen «Stopp byggingen på Rud» som også kunne avdekke karakteristikk ved interaksjon mellom beboere om planprosesser. I tillegg ønsket jeg å finne ut hvordan gruppemedlemmene interagerer, bygger argumentasjon, deler kunnskap, danner felles mål, og resonnerer sammen. Dette er et interessant aspekt av studien, ettersom funn av *utforskende samtaler* kan være med på å vise til positive egenskaper, ved bruk av sosiale medier. Et slikt funn vil kunne vise at interessegrupper har muligheten til å føre produktive samtaler på sosiale medier, som igjen leder til kunnskapsbygging og utvikling av nye ideer for byutvikling. Medvirkning og ivaretagelsen av innbyggeres medbestemmelser i byplanlegging, er sentrale tema i de formelle reglene (PBL, 2008). Demokratiske hensyn og ønske om effektiv planlegging som minsker motstand, nevnes gjerne som det viktigste ved tiltak for innbyggeres medbestemmelse (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014). Ved å identifisere aktiviteter tilknyttet til medvirkning som nevnes i Facebookgruppen, er det mulig å lære mer

om hvilke aktiviteter som tas i bruk – både offisielle tiltak omfattet av lovgivning og veiledningsdokumenter, i tillegg til andre muligheter for å påvirke planbestemmelser.

## 2 Casebeskrivelse

Facebookgruppen «Stopp byggingen på Rud» ble opprettet som en motreaksjon på at området ble inkludert i kommunedelplanen som mulig utviklingsområdet. En del av kritikken er spesielt knyttet til at bydelens innbyggere føler at de ikke har blitt tilstrekkelig informert om avgjørelsen på et tidlig tidspunkt, noe som nevnes i Facebookgruppens beskrivelse. Et raskt googlesøk viser over 300 treff på nettartikler området, et navn på et geografisk området som medlemmer av Facebookgruppen hevder kun blir brukt i sammenheng med utbyggingsmulighetene. Nærmest alle treff omhandler konflikten mellom beboere og politikere, og er fra perioden 2016 – 2017. For et område som består av ca. 250 boliger (Kjeldstrup, 2016), er dette en omfattende representasjon i mediebildet. For å si mer om hva konflikten baserer seg på og hvordan den representeres i media, vil jeg i dette kapitlet legge fram et kort sammendrag av hvordan saken har blitt presentert i nyhetsartikler. Andre del av dette kapitlet gir en introduksjon til byplaner og planprosesser.

### 2.1 Medieomtale

Saken har blitt godt dokumentert av lokale medier. De fleste omtalene av området og reaksjonen fra beboere, er fra en lokalavis for bydelen, men saken blir også omtalt flere ganger i større nyhetstilbydere, slik som Aftenposten, E24, Dagbladet og NRK. I de større nettavisene brukes området som et eksempel og knyttes til problematisering av planleggingsprosessen slik den er i dag. Gruppen representerer hvordan innbyggere reagerer når de ikke har blitt tilstrekkelig involvert i en bestemmelse som påvirker de.

De første medieomtalen ble publisert kort tid før Facebookgruppen ble dannet. Det var i det lokalet menighetsbladet at bestemmelsen først ble belyst og problematisert (Kjeldstrup, 2016). Deretter tas saken opp av bydelsavisen, som stadig følger aktiviteten til gruppen. Disse artikkelene lenkes inn i gruppen av enten administratorene av gruppen eller en av medlemmene som også er journalist i avisen. Et par måneder etter publiseringen av de første nettartiklene om saken i menighetsbladet, blir et grundig sammendrag publisert i Aftenposten. Igjen er det menighetsbladet som siteres som første kilde til problematisering og granskning av det som ble vedtatt i kommuneplanen 2015 (Kirkebøen, 2016).

I en artikkel i bydelsavisa ble bystyrepolitiker Espen Ophaug intervjuet og spurt hva beboerne kan gjøre for å motarbeide planen. Ophaug svarte med at de kan komme med

innspill til neste versjon av kommuneplanen, ettersom den er rullerende, som muligens vil kunne endre på noe av det som ble vedtatt i forrige versjon av planen. I tillegg påpeker han, som flere andre politikere og gruppelemmer gjør siden, at det ikke er snakk om ekspropriering av eiendommer, altså at det ikke er noen som tvinges til å selge eiendommene sine. På den andre siden viser han til at det vil trolig bli et økt press til å selge eiendommer til utbyggere. Prisene tomtene selger til vil øke dersom det er mulig å bygge blokker på de, og det vil trolig oppstå politisk press til å nå mål for fortetting. I samme artikkel understrekes det at kommuneplanen ikke var ansett som kontroversiell i forkant av vedtaket og ble vedtatt nærmest enstemmig i bystyret (Haga, 2016a).

Det som poengteres i samtlige nettavisartikler, er at bydelspolitikere og beboere ikke har blitt tilstrekkelig informert om planene som kan ha stor betydning for hvordan bydelen utvikles fram mot 2030. På denne måten knyttes området og gruppens aktivitet seg til en større dialog i Oslo om hvor det er mest aktuelt å bygge nye boliger. Områder som regnes for å være sentrale, godt tilknyttet offentlig transport og populære blant boligsøkere belyses av flere representanter i bystyret som årsaken til inkludering av Nedre Rud i kommuneplanen. Knutepunktfortetting presiseres som et hovedprinsipp i byutviklingsplaner for Oslo, noe som jeg vil komme tilbake til i neste del av kapitlet. Studier av slike grupper kan gi ny innsikt i motivene til, og virkemidlene, aksjonsgrupper og innbyggere tar i bruk for å utøve innflytelse over byutviklingsprosesser. Aksjonsgruppen har vært aktive ut over engasjementet på Facebook, spesielt ved å nå ut til tradisjonelle medier, med omtaler i Aftenposten og DN parallelt med å skape engasjement og støtte på sosiale medier.

## **2.2 Planleggingsprosessen**

Byplanlegging er på ingen måte en enkel, lineær prosess. Det er mange som blir påvirket av slike bestemmelser, noe som gjør at det er mange hensyn som tas. En reguleringsplan skal være tilstrekkelig fleksibel nok til å kunne tilpasses uforutsette endringer, samtidig rigid nok til danne et rettleidende kompass for politikere over lang tid. Noe av kritikken i media angående planene er at de er vanskelig å forstå, muligens også for politikerne som vedtar de. Dermed ønsker jeg å forklare deler av planleggingsprosessen, kommune- og småhusplanen, og hva disse planene omfatter.

Plan- og bygningsloven (PBL) innbefatter både samfunnsplanlegging, og planlegging av arealutbygging og infrastruktur, på nasjonalt og kommunalt nivå. Loven angir retningslinjer

og anmodninger tilknyttet planaktiviteter med hensyn til kommuneøkonomi, miljø og helse, demokrati og medvirkning, samt veier og kollektivtransport (Falleth, 2012). Plan- og bygningsloven (PBL, 2008) bygger videre på en utvikling rådet av prinsippet om at planlegging skal foregå med et helhetlig perspektiv på samfunnshensyn. Loven inneholder «*formelle krav til innsyn og klager og en generell oppfordring om å legge til rette for en aktiv medvirkning i planprosessen*» (Falleth, 2012, s. 59). Selv om det understrekes som et premiss at planer skal overholde demokratiske prinsipper, så er realiteten at de folkevalgte, på tingene og i kommune- og bystyrene, har endelig bestemmelsesmakt og ansvar for gjennomføring av planene. I Norge er det kommunene som har ansvaret for kommuneplanlegging og reguleringsplaner. Planleggingsprosessen må, etter loven, gjennomføres i henhold til krav om deltakelse, for at beslutningsmyndige skal håndheve demokratisk legitimitet (Falleth, 2012).

Mer konkret inkluderer plan- og bygningsloven krav om at oppstart av slike planer skal kunngjøres i minst én avis (PBL, 2008, § 12–8), at planene skal være tilgjengelig for offentlig ettersyn og sendes på høring til offentlige myndigheter (PBL, 2008, § 5–2), og at strategier og planforslag skal være tilgjengelige på Internett. Loven er mindre rettleidende om hvordan å informere de som er påvirket av planer og hvilke tiltak som må implementeres for at aktører skal ha mulighet til å gi innspill og tilbakemelding (PBL, 2008, §§ 5-1 til 5-7; Falleth og Hanssen, 2012).

### **2.2.1 Kommuneplanen og småhusplanen**

Det norske planleggningssystemet er delt opp i fire planer som dekker forskjellige geografiske områder og detaljnivå. Disse er 1) kommuneplanens arealdel, som dekker hele kommunen og har både en sosial og arealplan del, 2) kommunedelplanen, som dekker store deler av kommunen eller som er tilknyttet en sektor eller tema, 3) områdeplan, en detaljert plan for et stort område, og 4) detaljregulering, som er mer detaljert enn områdeplan som og dekker et enda mindre området (Wensaas, 2016).

En kommuneplan er en bred styringsplan for å nå behovet i kommunene over en lengere periode (Wensaas, 2016). Kommuneplanen, som ble vedtatt i 2015, utgir retningslinjer og mål for utbyggingsplaner fram til 2030. Selv om planen er gjeldene for en lengre tidsperiode, kan den revideres eller erstattes på bakgrunn av politiske skiftninger når nytt kommunestyret kommer i bestemmelsesposisjon (Wensaas, 2016). Kommuneplanene har likevel stor effekt på byutvikling ettersom de kartlegger restriksjoner og prioriteringsområder, i tillegg til at de



er juridisk bindende og dermed har konsekvenser for hva tomteeiere og utviklere kan gjøre med landareal dekket av en kommuneplan (Wensaas, 2016).



Figur 2.2: Planleggingsprosess for kommuneplan (Wensaas, 2016, s. 4.)

Proessen bak vedtaket av en kommuneplan, starter med en kunngjøring og planprogram. Deretter initieres medvirkningstiltak, som varierer i omfang, og i aktiviteter som tas i bruk, men inkluderer minst en offentlig høring der lokalbefolkning kan komme med innspill til planprogrammet, og at en vurdering av oppstart inkluderes i endelige planforslag (Wensaas, 2016). Kommuneplan 2015 for Oslo kommune består av to deler. Del 1 er en samfunnsdel med byutviklingsstrategi som inneholder strategikart over satsningsplanen med fokus trygghet og miljøtiltak, i tillegg til planer for den fysiske utviklingen av Oslo. Del 2 er det juridiske arealkartet som inneholder plankart, risiko- og sårbarhetsanalyse, konsekvensutredning, oversikt over endringer i regulering av areal, og planbestemmelser (Oslo Kommune, 2017). De fleste dokumentene inkludert i planen kartlegger fokusområder og forklaringer av planen, mens arealkartet og planbestemmelser er det som er juridisk bindende.

Motstanden fra lokalbefolkningen på Nedre Rud, i henhold til Oslos kommuneplan 2015, *Oslo mot 2030*, påpekes som et eksempel på mangler ved redegjørelsen av konsekvensene av byplaner (Wensaas, 2016). Ifølge talspersoner for kommunen var det i forkant av vedtaket gjennomført en rekke medvirkningstiltak slik som møter, utstillinger og konkurranser for barn og unge, men beboerne og bydelspolitikere sier at de ikke fikk med seg konsekvensene for området. Politikerne i bydelen kom ikke med formelle kommentarer til planforslaget under høring for kommuneplanen 2015 og ifølge lokale politikere var de ikke klar over omreguleringen av området fra villastrøk til utviklingsområde med mulighet for bygging av høyblokker (Wensaas, 2016; Kirkebøen, 2016).

Kommuneplanen 2015 åpner for utbygging av 120.000 boliger i Oslo kommune fram mot året 2030, under fanen «Oslo som millionby». Boligområder i 500 meters radius rundt t-banestasjoner er prioritert som utviklingsområder. Ved knutepunkter for kollektivtransport er

området innen 700 meter prioritert som utviklingsområder (Juven og Mordt, 2017). Planen tillater utbygging av bygg på inntil 30 meter, ca. 8-9 etasjer i disse områdene. Ellen de Vibe kommenterer til Aftenposten at i utviklingsområder i nærhet av kollektivknutepunkter, slik som Nedre Rud, er det mulighet for høyblokker på 12-etasjer eller mer (Løken, 2016).

Kommuneplanen har blitt kritisert for å være for kompliserte for folk å forstå, selv for fagfolk. Dette har ført til at de omfattende konsekvensene planen har for enkelte områder ikke har vært forstått av beboere, og dermed ikke gjenstand for kritikk før etter planen ble vedtatt (Kirkebøen, 2016). Selv om det kommer mer detaljerte planer, slik som område- og reguleringsplaner, er det frykt for at en del utbyggingsprosjekter vil ikke bli omfattet av mer lokale planer og de dermed ikke vil følge den samme planleggingsprosessen med høringer og medvirkningstiltak før de blir gjennomført. I tillegg vil utviklingsstrategien kommuneplanen legger opp til, ha betydelig effekt på utforming og tolkning av reguleringsplaner, og i enkelte tilfeller undergrave betydningen og behandlingen av reguleringsplaner (Kirkebøen, 2016).

Småhusplanen fra 2013 er en reguleringsplan som ble utformet før kommuneplanen 2015, inneholder retningslinjer som er i uoverensstemmelse med føringer i kommuneplanen. Hensikten med småhusplanen er at byggesaker skal foregå «*med sikte på å bevare og styrke områdenes kvaliteter og preg av småhusbebyggelse*» (Plan- og bygningsetaten, 2016, s. 4). Småhusplanen fra 2013 inneholder strenge krav til planlagte endringer av tomter, i henhold til nybyggs plassering og utforming i planområdene. Ikke overraskende var det en del kritikk og formelle klager etter planen ble vedtatt om at planen var for streng og preget av detaljstyring (Bråthen, Juven og Martinsen, 2015). Byplansjef Ellen de Vibe uttalte i Aftenposten, at hovedformålet med småhusplanen vil bli ivaretatt selv om kommuneplanen 2015 åpner for utbygging i områdene planen dekker (Løken, 2016).

Rud er dekket av Småhusplanen, derimot er den nære beliggenheten til kollektivtransport som førte til at det tillates utbygging av høyblokker. Småhusplanen er gjeldene for nybygg som oppføres i området som dekkes av planen, men kun fram til nye områdereguleringer blir vedtatt. Kommuneplanen 2015 vil legge sterke føringer på utformingen av nye områdereguleringer (Kjeldstrup, 2017). Forståelsen av samspillet mellom disse planene har hatt stort fokus både i media og innad i gruppen. De er derfor sentrale for forståelsen av konflikten mellom beboere og beslutningsmyndigheten, og dermed også gruppens aktiviteter.

## 3 Relevant forskning

I denne delen av oppgaven presenterer jeg begreper og tidligere forskning som er relevant for å kunne svare på forskningsspørsmålene mine. Dette bruker jeg for å sammenligne og kontrastere mitt bidrag med tidligere erfaringer innenfor feltene brukervedvirkning, sosiale medier, byutvikling og aksjonsgrupper. Tradisjonelt har studier av disse feltene fokusert på hvordan brukervedvirkning brukes av det offentlige (Falleth, 2012; Falleth og Hanssen, 2012), mens jeg fokuserer på private aktørers muligheter for vedvirkning. Hensikten med denne gjennomgangen er å vite hvilke deler av mitt studie som viker fra tidligere forskning og dermed kan være et originalt bidrag. I tillegg til å oppsummere studier som har vært inspirasjonsgrunnlag for å utføre casestudien og til å vurdere om funnene fra denne studien samsvarer med det forskere har funnet ut av tidligere.

Jeg legger vekt på forskning som omfatter skjæringspunktene mellom to eller flere av disse feltene, for eksempel aksjonsgruppers bruk av sosiale medier, og hvordan brukervedvirkning har blitt definert og praktisert i sammenheng med planleggingsprosesser. Jeg vil også legge fram forskning på *samtaletyper* og kommunikasjon i grupper. Forskning på *samtaletyper* har fokusert på hvordan effektiv gruppearbeid kan føre til kognitiv læring under nødvendige forutsetninger, som jeg vil drøfte i del 3.3. Dette er forskning jeg ønsker å bruke som basis for deler av analysen og i diskusjonen.

Først vil jeg legge fram forskjellige måter å forstå vedvirkning (eller '*participation*') i sammenheng med byutvikling. Vedvirkning er sentralt i forskningsspørsmålene mine og dermed også for analysen, men kan forstås og iverksettes på mange forskjellige måter. Jeg vil dernest vise til enkelte bidrag i forskning på aksjonsgrupper, og hvordan slike grupper tar i bruk digitale kommunikasjonsverktøy for å skape engasjement. Tilslutt vil jeg legge fram forskning og teori om samtaletyper, og begreper knyttet til hvordan man kan lære fra arbeid i grupper og dannelsen av felleskunnskap.

### 3.1 Planleggingsprosessen og muligheter for vedvirkning

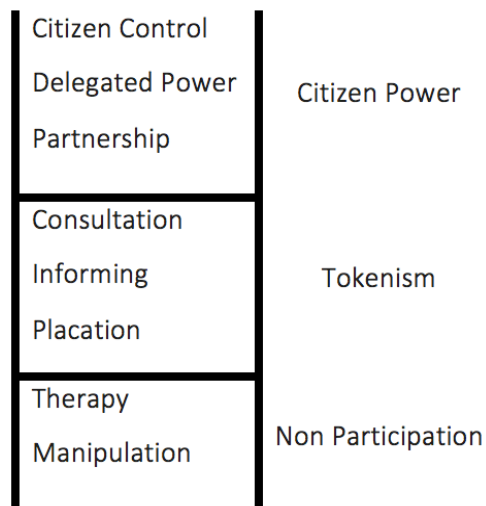
Ettersom vedvirkning er et sentralt begrep i forskningsspørsmålene mine, er det viktig å være presis i definisjonen av dette begrepet. Det finnes mange måter å forstå vedvirkning som begrep og å utøve vedvirkning på. Mye av forskning på, er tilknyttet hvordan planmyndighetene tilrettelegger for vedvirkning av berørte aktører, ikke hvilke

medvirkningstiltak aktører tar i bruk på egen hånd. I denne delen trekker jeg fram hvordan medvirkningsbegrepet blir forstått og tatt i bruk i lovverk og av planleggere. Medvirkning er et slikt begrep man ofte tar for gitt at man forstår betydningen av. Det er nødvendig å konkretisere et slikt begrep etter som det er sentralt i utføringen av analysen, som har som hensikt å avdekke medvirkningstiltak.

### 3.1.1 Perspektiver på medvirkning

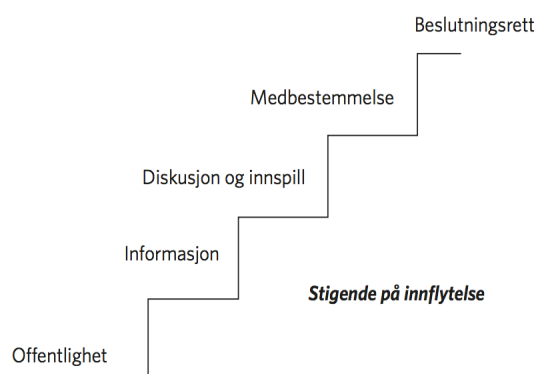
På engelsk bruker man ordet *participation* både i betydningen deltakelse og medvirkning, og på norsk kan det være vanskelig å skille disse to ordene fra hverandre. Falleth (2012) definerer medvirkning som *direkte deltakelse* i planleggingsprosessen, til forskjell fra *indirekte deltakelse*. Med indirekte deltakelse menes at innbyggere indirekte påvirker planleggingsprosessen ved å stemme på representanter som presenterer deres synspunkter for kommune eller bystyrene, og representantene er de som gjennomfører selve planleggingen. Ved direkte deltakelse trenger ikke innbyggere ta veien innom stemmelokalet for å ha innflytelse på planleggingsprosessen. Dette kan foregå ved å holde folkemøter eller høringer, slik at de folkevalgte som har ansvar for å overse gjennomføringen av prosessen, får innspill fra innbyggere som blir berørt av utbyggingen. Ved å ha direkte kommunikasjons-kanal til planleggere og folkevalgte, og dermed også muligheten til å utøve innflytelse over planer som blir vedtatt, har interessenter mulighet å medvirke i dannelsen av byutviklingsplaner. Falleth (2012) poengterer også at man kan enkelt forstå medvirkning som «*et bred spekter av deltakelsesformer som gir ulik grad av innflytelse på den endelige beslutningen*» (Falleth, 2012, s.188).

Medvirkningstiltak er i økende grad betraktet som viktig i mange sektorer, både for å skape engasjement og for å utvikle innovative ideer. Det finnes mange eksempler på museer, store bedrifter og forskningsprosjekt innenfor mange ulike forskningsfelt, som bruker befolkningen til å promotere, men også skape innhold (Tapscott og Williams, 2008; Kidd (2014). Dette har ført til flere forsøk på å klargjøre begrepet ved å lage modeller og typologier av medvirkning. Arnstein sin medvirkningsstige, *ladder of participation*, er en av de mest brukte modellene for grader av medvirkning, og ser på medvirkning fra deltakerens eller brukerens perspektiv (Arnstein, 1969; Cornwall, 2008).



**Figur 3.1:** Adaptert fra Arnsteins *ladder of participation* (1969)

Det laveste trinn på stigen, i figur 3.1, ikke-deltakelse (*non participation*), er innbyggere mottakende part og har ingen aktiv rolle. Manipulasjon og terapi handler om å overtale og motvirke dårlig omtale, og oppleves mer som et skalkeskjul enn reell medvirkning. *Tokenism*, eller symbolikktrinnet, omfatter informering om planleggingsprosessen, muligheten til å konsultere og forsøk på å berolige og tilfredsstillere innbyggere (*placation*). Her omfattes symbolske forsøk på å få befolkningen til å tro at de blir hørt, men makten til å avgjøre ligger fortsatt hos de folkevalgte. Begrepet *tokenism* henviser til en praksis om å la enkelte fra utsatte grupper bli hørt, uten at det endrer på praksisen. Det siste nivået, borgermakt (*citizen power*), inkluderer partnerskap, delegert makt og borgerkontroll. På dette nivået får borgere mer og mer makt over beslutningsprosessen, fra partnerskap som gir mulighet for borgere å forhandle med de som har beslutningsmakt, til borgerkontroll hvor borgere har all eller brorparten av makten til å fatte beslutninger (Arnstein, 1969; Cornwall, 2008).



**Figur 3.2:** Medvirkningsstige (Falleth og Hansen, 2012; basert på Arnstein, 1969)

Byplanleggeres forståelse av medvirkning bygger i stor grad på Arnsteins medvirkningsstige (Falleth og Hanssen, 2012). Figuren 3.2 over viser en annen tolkning av denne stigen, med fem trinn. Laveste trinn *offentlighet* betyr praksisen ved å offentliggjøre deler av planleggingsprosessen. Deretter kommer grundigere *informasjon* om planer. Det tredje steget innebærer at borgere kommer mer i kontakt med beslutningsmyndigheter, det åpnes for kommunikasjon og at borgere kommer med innspill ved f.eks. å holde folkemøter og høringer. På trinn fire, *medbestemmelse*, har berørte individer en større grad av innflytelse. De involveres ved f.eks. å delta i arbeidsgrupper, sammensatt av representanter med forskjellig bakgrunn og interesser. Det siste trinnet, *beslutningsrett*, vil si at de som berøres av slike planer får delegert direkte beslutningsmakt over utformingen og vedtak av planer. Dette skjer svært sjeldent ifølge Falleth og Hanssen (2012). Studier har vist at i de fleste planleggingsprosessene holder man seg til de første tre trinnene, eller til minimumskravet i lovgivningen: høringer og annonsering av planlegging (Falleth og Hanssen, 2012).

### **3.1.2 Formelle krav og argumenter for medvirkning i planprosessen**

Kravet til kommunene om å sikre medvirkning er også begrenset til de tre nederste trinnene av Falleth og Hanssen sin modell (2012). Minstekravet til å tilrettelegge for medvirkning er nok så begrenset, men lovgivningen oppmuntrer til aktivt bruk av medvirkningstiltak (Falleth og Hanssen, 2012). Formelt så inngår medvirkning i plan- og bygningsloven fra 2008. Her forstås medvirkning som «*enkeltpersoners og gruppers rett til å kunne delta i, og påvirke offentlige utrednings- og beslutningsprosesser*» (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014, s. 8). Dette sier imidlertid ikke noe om hvordan medvirkning skal sikres og hvordan kommunene velger å ta hånd om kravet om medvirkning. Kravet er på mange måter åpen for tolkning. Derimot har medvirkning en sentral plass i lovgivningen, og er presisert som et rådende prinsipp i Plan- og bygningsloven fra 2008. I konstateringen av lovens formål står det: «*Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter*» (PBL, 2008, §1-1).

Det er i tillegg et eget kapittel i plan- og bygningsloven som omhandler medvirkning i planleggingen. Her står det tydelig at «*enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning*» (PBL, 2008, § 5-1). Det er et krav om at det skal være gitt tilstrekkelig informasjon, og mulighet for, innspill og innsigelser fra de som blir pårørt av slike prosesser, uavhengig av om det er private eller offentlige utbyggere. Kommunen har plikt til å overse

prosessen og påse at interessenter inkluderes underveis. Spesifikke regler omfatter dette å dele informasjon om planleggingsprosessen. Dette inkluderer frister, medvirkningstiltak, utredninger og presisering av hensyn som blir tatt i henhold til de som blir berørt av utbygging (Wensaas, 2016).

Det er to hovedargumenter for medvirkning som hensikt å appellere til planleggere (Falleth og Hanssen, 2012). Disse omhandler effektivitet og demokrati. Argumentene som er knyttet til prinsippet om demokrati i planleggingsprosessen appellerer til både idealister og de rasjonelle. For det første har medvirkning i form av åpne diskusjoner og debatter, fordelen ved at alle interessenter blir hørt, inkludert de som tilhører marginaliserte grupper eller uorganiserte. Dette er med på å styrke sosial mobilisering og en rettferdig beslutningsprosess, også utenom valgår (Falleth og Hanssen, 2012). Ifølge Falleth og Hanssen (2012), så har kommunen et spesielt ansvar ovenfor barn og unge, og andre grupper som ikke har mulighet til å delta direkte i debatt om byutvikling, eller indirekte ved å stemme. Sett fra et annet perspektiv, så er det også økt forventning til direkte deltakelse fra interessenter i politiske prosesser, i hvert fall dersom befolkningen har høyt utdanningsnivå og høy grad av sosial mobilitet (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014).

I tillegg trekkes det fram muligheter for at planleggere og interessenter kan lære av hverandre, og øke kunnskapsgrunnlaget for å forstå konsekvenser av beslutninger. Politikere får trening i å lytte etter, og gjennomføre, det befolkningen faktisk ønsker seg, mens befolkningen kan få innsikt i prosessen og muligens engasjere seg mer i området der de bor (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014; Falleth og Hanssen, 2012). Tilslutt vil jeg trekke fram åpenhet som en viktig dimensjon av et demokratisk tankesett. Ved at prosessen er åpen slik at informasjonsflyten er mer eller mindre uhindret mellom planleggere/politikere og borgere, er det mindre grunn til mistillit. Dersom innbyggere har tillit til politikerne i ledelsen, sikres demokratisk legitimitet. Altså, at avgjørelsene politikerne tar ses på som rettmessig og til befolkningens beste (Falleth og Hansen, 2012).

De andre formene for argumentasjon omhandler effektivitet. En begrunnelse til økt medvirkning, spesielt på et tidlig stadium i planleggingsprosessen, er at det vil føre til mindre konflikt senere om interessenter føler delaktig. Ved å diskutere og komme til enighet om potensielle konflikter før planer har vært gjennom en lang vedtaksbehandling, vil prosessen trolig være smidigere (Falleth og Hanssen, 2012). I tillegg vil det være større tilgang på både

lokal- og fagkunnskap, som formodentligvis vil øke kvaliteten på planene som vedtas. Det å planlegge en bærekraftig utbygging er et komplekst problem. Ved å involvere flere, har en bedre mulighet til å finne en plan som fungerer over lang tid (Kommunal- og moderniseringsdepartementet, 2014; Falleth og Hanssen, 2012). Det er en sentral tanke i byplanlegging at økt samarbeid mellom interessenter fører til økt effektivitet, legitimitet og et bedre kunnskapsgrunnlag for beslutningstaking i byutviklingsprosessen (Aarsæther, Falleth, Nyseth og Kristiansen, 2012).

### **3.1.3 Medvirkning i praksis**

I praksis varierer fokuset på medvirkningsformer. Plan- og bygningsloven har som sagt visse krav til medvirkning, men lar mye være opp til forslagsstiller av en plan og beslutningsmyndighetene. Falleth og Hanssen (2012) oppsummerer funn av undersøkelser gjort på formene for, og graden av, medvirkningstiltak. Ifølge dem, er det ikke vanlig å iverksette flere medvirkningstiltak enn minstekravet dekket av lovgivningen. Av 100 planer undersøkt, var det kun fem som hadde inkludert flere medvirkningstiltak, og disse var stort sett bare folkemøter. Dette er spesielt vanlig for reguleringsplanlegging (Falleth og Hanssen, 2012, s. 195). For større reguleringsplaner og kommunedelplaner er det derimot vanlig å gjennomføre tiltak for medvirkning utover minstekravet. Dette kan omfatte offentlige høringer, medvirkningsverksted, folkemøter, folkeavstemninger, arbeidsgrupper, plansmier, spørreundersøkelser, og byvandring for å nevne noen. Slike arrangement fører til økt engasjement, og at flere interessenter deler tanker og synspunkter (Falleth og Hanssen, 2012). Det er registrert en økning i høringer knyttet til planer. Falleth og Hanssen (2012) påpeker at dette kan være en effekt av fortetting i bebygde områder som har en tendens til å føre til mer uenighet.

I tillegg viser studier, paradoksalt nok, at direkte kontakt mellom alle aktørene involvert i byplanleggingsprosessen er størst i tidlige faser, men at mesteparten av denne kontakten skjer utenom vanlige medvirkningstiltak (Falleth og Hanssen, 2012). Politikere har ofte mye kontakt med både utbyggere og innbyggere. Fagpersoner har stort sett bare kontakt med utbyggere. Det er også betydelig press på politikere og planmyndighet til å vedta det utbyggere ønsker, ettersom de er ofte avhengig av utbyggers kapital og ressurser til å utføre den faktiske utbyggingen. Ofte inngår disse to aktørene i utstrakte forhandlinger i tidlige faser, og det er dermed vanskelig å holde planene åpne for innspill fra berørte innbyggere. Studier viser også at utbyggere, som ofte fremmer forslag om utvikling, legger mindre vekt



på viktigheten av medvirkning, og da oftest som en måte å overtale planmyndighet til å gå med på prosjekter som har støtte fra befolkningen (Falleth og Hanssen, 2012). I tillegg har planleggere og politikere en stadig mer komplisert jobb å gjøre, ettersom samfunnsplanlegging og bærekraftig utvikling har fått en større rolle i byplanleggingsarbeidet. Sosial og fysisk infrastruktur burde også planlegges parallelt, ifølge Wensaas (2016). Oppå dette kommer krav til medvirkning og demokratisering av hele prosessen. Sivile aktører markerer seg stadig vekk som en gruppe krever å delta i planprosesser. Dette gjør de ofte ved å benytte seg av media, samler seg i større interessegrupper, og ved å danne aksjonsgrupper som protesterer planer offentlig, både direkte og gjennom kanalene de har til rådighet. Det er mulig at langsiktig fokus på utfordringer knyttet til framtidsutviklingen for miljø, samfunn og næringsvirksomhet, kan være en ressurs for en planaktør ved å «*utvide sin handlingskapasitet og skape seg et videre handlingsrom for planprosessen*» (Aarsæther, 2012, s. 34).

### **3.1.4 Interessenters syn på medvirkningstiltak og NIMBYisme**

For å avrunde relevant teori om medvirkning, er det på sin plass å si noe om forskning på sivilbefolkningens oppfatning av eksisterende medvirkningstiltak. Falleth og Hanssen (2012) viser til at ofte føler befolkningen at mulighetene for medvirkning ikke er gode nok. Innbyggere bemerker at det er ofte vanskelig å skille meningene til private utbyggere fra planmyndighetens på grunn av at de ofte bruker den samme diskursen og argumentasjonen. Måten planene snakkes om gjør det vanskelig for vanlige innbyggere å gi uttrykk for deres synspunkter (Falleth og Hanssen, 2012). Flere nabolagsforeninger uttrykker også en bekymring over å bli oppfattet som 'festbrems' og at de blir stemplet som påvirket av NIMBY-effekten (*not in my backyard*) når de er kritiske til forslag der utbygger og planmyndighet har kommet fram til en enighet (Falleth og Hanssen, 2012). Selv om det å oppmuntre sivilaktører til å delta tidlig i prosessen viser seg å redusere NIMBY-tendenser, så er mange planleggere motvillige til å legge opp for medvirkning i planer for stort areal som gjelder over lang tid (Wensaas, 2016).

På den andre siden, har lokale aktivister og interesseorganisasjoner blitt flinkere til å ta i bruk de midlene de har til rådighet for å ha innflytelse på utviklingsplaner. Det er for eksempel tendenser til at mindre grupper slår seg sammen over flere områder, og på den måten unngår NIMBY-stempelet ved å dekke et større området. I tillegg tar de aktivt i bruk de rettighetene og mulighetene de har til å få sin stemme hørt, som å snakke ut via tradisjonelle og sosiale medier, og ved å ta i bruk klageinstanser (Falleth og Hanssen, 2012).

### 3.1.5 Hvordan forstå medvirkning

Medvirkningsbegrepet er en viktig forutsetning for å svare på forskningsspørsmålene mine. Kravet til definisjonen for medvirkning er at den er brukbar for utføring av analyse. I tillegg må operasjonaliseringen av begrepet i analysen ta hensyn til forskjellige grader for medvirkning, former for medvirkningstiltak og faktorer som fungerer som en trigger eller et hinder for medvirkning. Min definisjon av medvirkning er mer spesifikk enn Falleth og Hanssens definisjon, som sier at medvirkning kan ses på «*som et bred spekter av deltakelsesformer som gir ulik grad av innflytelse på den endelige beslutningen*» (2012, s. 188). Medvirkning, i henhold til caset, velger jeg å definere som: *gruppemedlemmenes forsøk på å utøve innflytelse på planmyndigheten, i henhold til Rud som utviklingsområdet.*

I tillegg vil jeg se på henvisninger til kommunikasjon med politikere, direkte og indirekte ved å bruke forskjellige kommunikasjonskanaler, forsøk på å bygge argumentasjon og dannelsen av fellesklager, forsøk på å alliere seg med autoriteter innenfor planlegging, offentlige klageinstanser, og andre nabolagsforeninger, og tilslutt forsøk på finne ut mer om lovgivning og rettigheter beboere har til å utøve innflytelse over vedtatte planer. Definisjonen har som mål å gi et rammeverk for utføringen av innholdsanalysen. Min definisjonen bygger på litteratur planleggere har til rådighet, og burde derfor samsvare med Oslo kommunes forståelse av medvirkning, selv om min studie er beboerfokuset.

## 3.2 Forskning på grupper

Forskning på kreativitet, innovasjon og læring har lenge fokusert på individer og kognitive prosesser. Siden 1990-tallet har økende forståelse av effektene samhandling har på læring, ført til at forskning på hvordan vi lærer i grupper blitt mer vanlig (Sawyer, 2012). Siden dette har det blitt gjennomført mange studier av hvordan mennesker oppfører seg i grupper, og effekten av å jobbe sammen mot et felles mål. Slike studier har vist at grupper av lekmenn kan ta gode avgjørelser, som i Surowieckis bok *the Wisdom of Crowds* (referert i Sawyer, 2012) eller mindre gode avgjørelser, som når de operer i *groupthink-modus* (Sawyer, 2012). Mange arbeidsgrupper havner i *groupthink-modus*, noe som fører til en tilstand med lite utforskning, der felles konsensus råder (Sawyer, 2012).

Eksemplene på gruppetenkning kan minne veldig om kumulative tenkning, der interaksjonen mellom gruppemedlemmene preges av mye enighet, men på bekostning av å ta gode avgjørelser og fornuftige resonnement. Sawyer (2012) foreslår forskjellige måter å motvirke

gruppetenkning, for eksempel ved at noen spiller *djevelens advokat*. Motstridende posisjoner førte til at flere i gruppen kommer med originale ideer. Gruppetenkning kan motvirkes ved å oppmuntre til konstruktiv uenighet og å påse at kommunikasjonen mellom partnere er mest mulig effektiv (Sawyer, 2012). Surowieckis teori om gruppers visdom var ikke basert på spesifikk empiri, men er mer et argument for hvorfor store grupper ofte kommer på bedre løsninger til problemer enn individer som arbeider alene (Littleton og Mercer, 2013). I en rekke empiriske eksempler fra ulike domener, viser det seg at gjennomsnittet av prediksjonene og antagelsene til en stor gruppe med lekmenn, ofte er bedre enn en ekspert sine innenfor samme domene (Littleton og Mercer, 2013).

Likeledes, sammendrag av ulike forskning viser at man burde sikte etter å sette sammen kreative grupper med personer som er kognitivt diversifiserte og dermed tenker annerledes (Sawyer, 2012). Dette innebærer en kombinasjon av forskjellige profesjoner, utdanningsbakgrunn og regionalbakgrunn, og dette viser seg å være viktigere enn kombinasjoner av forskjeller i kjønn, etnisitet, nasjonalitet (Sawyer, 2012). Ifølge studier oppsummert av Sawyer (2012), finnes det en optimal grad av diversifisering. For mye skaper konflikt, mens for lite øker sjansene av *group-think*. Med mer kompliserte oppgaver, så fører diversifiserte grupper til bedre løsninger. Studier av grupper har vist at de ofte er mer kreative enn individer når de har jobbet sammen en stund og deler ett sett med konvensjoner og kunnskap. Samtidig kreves dette at de har komplementerende ekspertise og at samarbeid er oppmuntret (Sawyer, 2012). Sawyer (2012) påpeker også at det finnes en god del fallgruver i gruppearbeid. Produktivitetstap er ganske utbredt, der grupper produserer mindre enn aggregatet av det hvert individ ville produsert på egenhånd. Dette kan være basert på motivasjonstap, eller på grunn av koordinasjonssvikt, slik som dårlig kommunikasjon eller redsel for å få sanksjoner. Individer i grupper har en tendens til ofte å ikke dele unik informasjon, men heller dele informasjon som likner det som har blitt delt tidligere (Sawyer, 2012). Både Sawyer (2012), og Littleton og Mercer (2013) understreker viktigheten av at gruppe medlemmene oppmuntres til å dele ny informasjon fritt.

Innenfor forskjellige domener, bygger man som regel på eksisterende kunnskap fra en rekke eksperter innenfor feltet og setter sammen denne kunnskapen på nye og innovative måter (Littleton og Mercer, 2013). Innad i et profesjonelt felleskap benytter man seg av sjargong innenfor et diskurssamfunn, det Littleton og Mercer kaller et «community of discourse» (2013). Et teknisk språk gjør deling, vurdering og utvikling av ideer raskere, i tillegg til at det

er med på å bygge solidaritet innad en gruppe med profesjonelle. Ofte er det nettopp denne funksjonen av *tilhørighet* som er det viktigste for opprettholdelsen av et diskurssamfunn (Littleton og Mercer, 2013).

### 3.3 Forskning på samtale typer

Littleton og Mercer sitt arbeid fra 2013 sammenfatter forskning på samhandling i gruppearbeid i klasserom, og fastsetter regler for å gjøre diskusjoner i gruppearbeid mer effektive. De mener at dersom diskusjonen foregår på denne måten, fører medlemmene det de definerer som *utforskende samtale*.

Karakteristikk på utforskende samtaler
All relevant informasjon gruppedeltakerne innehar som bidrar til å gjennomføre felles mål deles fritt, og at det ikke antas at relevant kunnskap er implisitt forstått av alle i gruppen.
Alle burde forsøke å tilby resonnering og begrunnelser for sine forslag, slik at andre gruppe-medlemmer kan vurdere hvor fornuftig forslaget er.
Medlemmene burde aktivt spørre etter relevant informasjon fra andre i gruppen.
Aktivt og regelmessig påse at andre er enige med forslagene en forslår.
Man burde av og til reflektere sammen over utføringen av gruppearbeidet, mens man vurderer, og eventuelt revurderer, normene ( <i>ground rules</i> ) for kommunikasjon i gruppen.

Figur 3.1: Karakteristikk på utforskende samtaler (Littleton og Mercer, 2013, s. 37).

Littleton og Mercer (2013) bruker begrepet *ground rules* til å beskrive alle normene som eksplisitt og implisitt etableres knyttet til hvordan vi interagerer og fører samtaler, i en gitt situasjon. Etter en stund vil samtaler i grupper følge bestemte mønstre som er blitt påvirket av de normene gruppen innehar. Disse reglene kan være vanskelig å identifisere og enda vanskeligere å endre på.

Forskning på skolebarn har vist at økt forekomst av *utforskende samtaler* fører til at barn forstår og husker emnespesifikk kunnskap bedre (Littleton og Mercer, 2013). Dette forutsetter at barna diskuterer forskjellige tilnærminger og forslag til løsninger, og deretter forsøker å få til en felles enighet. Dette gjelder også når svaret barna har resonnerert seg fram til ikke er riktig (Howe, 2010). Det ikke blitt utført mye slik forskning på voksne, men et

studie av læringsutbytte hos voksne ble derimot utført av Schulz-Hardt, Brodbeck, Mojzisch, Kerschreiter og Frey (2006). Studien viste at når debatt var oppført som obligatorisk del av gruppeaktiviteter for voksne, førte dette til at medlemmene av disse gruppene gjorde det bedre på tester av resonnement (Schulz-Hardt, Brodeck, Mojzisch, Kerschreiter og Frey, 2006).

Basert på studier av gruppearbeid og dialog mellom elever i klasserom, har Mercer og kollegaer utviklet en modell for kategorisering av forskjellige samtale typer (Mercer, 2004; Littleton og Mercer, 2013). Enkelte språklige markører i dialog har vist seg i klasseromssamtaler å lede til økt læring hos elever. Funnene og modellen utledet på bakgrunn av forskningen, kan ha videre implikasjoner for alle kollektive læringssituasjoner. Språk har en sentral og essensiell funksjon i læringsprosesser. Språk fungerer som kulturelt verktøy for kollektiv tenking. I psykologisk forskning har det tradisjonelt vært lite fokus på hvordan språk fungerer som et verktøy for *sammenheng*, og forskere vurderer sjeldent effekten av språk sine analyser av situasjoner der kollektiv tenking finner sted (Littleton og Mercer, 2013). Sosial psykologi eller sosial kognisjon ser ofte på hvordan personer tolker sosiale situasjoner, men få ser på hvordan språk brukes for kollektiv problemløsning. Innen feltene antropologi og lingvistikk er det mye fokus på språk, men ikke på hvordan språk relateres til kollektiv læring. Rollen av språk i prosessen av sammenheng faller dermed utenfor de fleste domene (Littleton og Mercer, 2013). Betydningen av språk som verktøy for kollektiv læring er unektelige. I en dialog trekker den som hører på fra det han/hun innehar av relevant kunnskap. Slik kan en bidra til en kontinuerlig prosess med å danne fellesforståelse og på denne måten bygge ny kunnskap (Littleton og Mercer, 2013; Mercer, 2004).

Sammenhengen mellom individuell og kollektiv tenking er ikke noe jeg vil ta for meg i denne oppgaven, ettersom dette forskningsområde er for omfattende til å redegjøre for på en faglig måte i min oppgave. Derimot finnes er det mye støtte for sosiokulturell læringsteori, som er fundamentet for Mercer og kollegaers teori om samtale typer (Mercer, 2004). Vygotsky (1978), som ofte blir kreditert med perspektivets opprinnelse, forsket på hvordan barns tenkning utvikles. Sosiokulturell læringsteori hevder at utviklingen av barns forståelse, springer ut fra det dynamiske forholdet mellom *intermental aktivitet* (eller mellommenneskelig tenkning), sosial interaksjon, og *intramental aktivitet* (eller individuell tenkning), der språk er hovedmediator mellom disse to (Mercer, 2004; Vygotsky, 1978).

### 3.3.1 Samtaletyper

Littleton og Mercer (2013) skiller mellom tre former for samtaler med distinkte karakteristikk: *argumentative*, kumulative og utforskende samtaler. *Argumentative* (disputational) *samtaler* er preget av mye uenighet, det alle står for sine egne valg, det er få forsøk på å samle ressurser og få eksempler av konstruktiv kritikk. Samtalene er konkurransepreget og lite kooperative. I tillegg er det mange bastante utsagn, slik som «jo, det er det!», eller «nei, sånn er det ikke». *Kumulative samtaler* er på den andre siden av spekteret. De er preget av mye enighet, der alle godtar og er enig med det andre sier, uten at det legges fram resonnement bak påstander. Språk brukes til å dele kunnskap, men på en ukritisk måte. Deltakere gjentar og bygger på andres idéer, men vurderer de ikke i noe særlig stor grad. Ofte så faller klasseromssamtaler innenfor disse to kategoriene. Enten er det mye uenighet og ingen endrer synspunkt, slik som I diskuterende, ellers så prioriteres det å unngå uenigheter på bekostning av resonnement og begrunnelser for påstander (Littleton og Mercer, 2013).

Den tredje kategorien, *utforskende samtaler*, er på sett å vis en gylden middelvei mellom *kumulative* og *argumentative samtaler*, men krever veldig spesifikke forutsetninger for læringsmiljøet. Utforskende samtaler er kjennetegnet ved at deltakere engasjerer seg i andres idéer, på en kritisk men konstruktiv måte. Alle tilbyr den informasjonen de innehar og som er relevant til tema som diskuteres. Videre oppmuntres det til å stille og svare på spørsmål, til at det spørres om begrunnelse og at deltakere kommer med egne begrunnelser når de presenterer en påstand. Resonnementer uttrykkes høyt og er sentrale i samtalen. Tilslutt vil deltakere i utforskende samtaler prøve å nå en felles enighet på hvert nivå før man fortsetter til neste tema. Utforskende samtaler er bevist å være mest effektivt for kollektiv læring og for å utvikle ferdigheter som er godt egnet for livslang læring (Littleton og Mercer, 2013). Disse kategoriene og kriteriene for identifisering av samtale typer, er sentrale for utføringen av analysen i studien.

Det er enkelte ord tilknyttet typiske utforskende samtaler (fordi, jeg tror, kunne, ville). I studier lagt fram av Littleton og Mercer (2013) ble ord som fordi, hvis og hvorfor mer brukt av barn som hadde vært instruert i bruken av ground rules for å føre utforskende samtaler. De samme barna gjorde merkbart bedre på prøver innen emnene matematikk og naturfag enn medelever som ikke hadde fått samme instruks (Littleton og Mercer, s. 97, 2013). Lignende

resultater har blitt registrert i andre studier av ikke-verbal resonnering (Raven, Court og Raven, 1995; Wegerif, Perez, Rojas-Drummond, Mercer og Velez, 2005), stilskriving og evnen til å lage gode oppsummeringer av tekster (Rojas-Drummond, Mazón, Littleton og Vélez, 2012).

### 3.3.2 Digitale diskusjoner

En fordel med bruk av IT-verktøy i gruppe sammenheng, er muligheten å lagre redigerbare tekster som er basert på kollektive resonnement. Grupper kan skape en sammenhengende tekst som del av en pågående gruppeprosess og som omfavner bidrag fra hele gruppen. Denne kan revideres over tid ettersom nye ideer og informasjon avveies av medlemmene. Det skiller mellom *asynkrone* og *synkrone verktøy* (Mørch, 2015). Synkrone diskusjoner egner seg bedre til idémyldring, mens asynkrone diskusjoner har en fordel i mangelen på tidsbegrensninger, kan lede til mer uttenkte svar og at flere kan bidra mer likt i diskusjonen, ettersom det er færre hindringer til hvem som kan bidra til hvilken tid. *Asynkrone verktøy* krever ikke at man er i samme digitalt rom samtidig for å kunne kommunisere, slik som i en Facebookgruppe (Leino, Tanhua-Piiroinen, og Sommers-Piiroinen, 2012). De fleste sosiale medier, slik som Facebook, legger opptil en blanding av *synkron* og *asynkron* interaksjon.

Ferguson referert i Littleton og Mercer (2013) har brukt sosiokulturell diskursanalyse (SCDA) til å analysere studenters bruk av asynkron teknologi til å utføre gruppearbeid, en metodologi som jeg vil komme tilbake til i metodekapitlet. Kommunikasjon ved bruk av asynkron teknologi er en fordel ved at det er enkelt å trekke inn andre ressurser når en diskuterer med andre, og at det er mulig å se tilbake på tema som har blitt diskutert tidligere. Tidligere tema fungerer som skriftlig påminnelse i slik teknologi. I tillegg kan man danne digitale tekster som kan forbedres kollektivt. Utfordringen ligger i å finne asynkrone måter å uttrykke enighet over funn og det å bygge videre på denne kunnskapen. Det oppstår problemer når medlemmer stadig vekk logger av og på, ettersom man ikke er nødt til å være med på starten av en diskusjon og at informasjon man bringer med seg når man logger tilbake inn, kanskje ikke er relevant lenger (Ferguson, referert i Littleton og Mercer, 2013).

Ferguson referert i Littleton og Mercer (2013) fant også indikasjon på at mesteparten av de nettbaserte asynkrone interaksjonene mellom gruppemedlemmer, liknet kumulative samtaler. Relevant informasjon ble delt, men det var lite argumentasjon og dermed få eksempler på resonnement, og få som stilte spørsmål om hvordan gruppemedlemmene hadde kommet fram

til informasjonen. Det var få eksempler av utforskende samtaler, men også få *argumentative samtaler*. Ved nærmere analyse av dialogen, ble det oppdaget flere eksempler av utforskende karakteristikk i interaksjonen. Karakteristikk som begrunnelser, utfordringer, spørsmålsstilling o.l., men slike diskusjoner ledet ofte medlemmene til å ty til synkrone diskusjoner for å komme til en enighet innad i gruppen (Ferguson 2009, referert i Littleton og Mercer, 2013).

Littleton og Mercer (2013) ser muligheter for bruken av teknologi for digital kommunikasjon til å oppmuntre samtenking over internett, uten tids- og stedsbegrensninger. Det finnes derimot andre utfordringer enn teknologien, som må støttes av ny pedagogiske tilnærming som fordrer samtenking på en effektiv måte. Ved digital kommunikasjon kan kumulative samtaler ha en nyttig funksjon i gruppearbeid, for eksempel i fasen hvor man innhenter all mulig informasjon som kan tenkes å være relevant. *Argumentative samtaler*, på den andre siden, anses for å være av liten nytte uavhengig av kommunikasjonskanalen.

Mercer og kollegaer foreslår tre forskjellige forklaringer på hvordan deltakelse i utforskende samtaler kan føre til utvikling av individuelle ferdigheter tilknyttet læring. Disse er *appropriasjon*, *co-construction* (samkonstruering) og *transformasjon* (Mercer, 2004; Littleton og Mercer, 2013). *Appropriasjon* vil si at en tilegner seg problemløsningsstrategier fra interaksjon med andre og deretter appliserer disse i liknende situasjoner. Videre påpeker Littleton og Mercer (2013) at det kreves kun *kumulative samtaler* for å utføre denne formen for gjentagelse av andres strategier. *Samkonstruering* krever derimot at deltakere i en gruppe faktisk diskuterer seg fram til en felles enighet, og på den måten konstruerer nye effektive strategier for gjennomføringen av en oppgave. Disse strategiene er ofte bedre enn det deltakerne kunne ha fått til på egenhånd. På denne måten foreslår Littleton og Mercer (2013) at det dannes effektive kognitive strategier hos den individuelle deltakeren som er bedre enn han/hun kunne ha prestert alene. Altså dannes ikke bare ny og dypere forståelse av et teoretisk konsept/fenomen, men også nye måter å tenke på for å løse neste oppgave. Begrepet *transformasjon* er i enda større grad tilknyttet metakognitive aktiviteter, ved at i dette stadiet er individet mer bevisst over hvordan en snakker og resonnerer sammen i grupper (Littleton og Mercer, 2013). Ettersom jeg har hatt tilgang til innlegg skrevet i en åpen Facebookgruppe, og ikke har grundige intervjuer med subjektene mine, er det ikke mulig for meg å kunne studere områder der en *transformasjon* har skjedd. På den andre siden, kan det være mulig å



vurdere hvorvidt Facebookgruppen legger til rette for interaksjoner som kan lede til appropriasjon og/eller samkonstruering.

### **3.4 Aksjonsgruppers bruk av sosiale medier**

Den brede bruken av sosiale medier har helt klart endret måten de fleste kommuniserer og samhandler på. Ved å bruke sosiale medier har man mulighet til å produsere, redigere, gjenbruke og utveksle innhold og enkelt inkluder bilder, videoer, lydopptak og artikler, på en enkel måte og til mange (Mørch, 2015). Så og si alle sosiale medieplattformer gir bred mulighet til å lenke til andre sider. Sosiale medier legger opp til mange-til-mange kommunikasjon der innholdet i stor grad blir produsert av brukerne selv (Kidd, 2014). Dyke, Conole, Ravenscroft, de Freitas (2007) anslår at vi står ovenfor et paradigmeskifte i hvordan vi kommuniserer med hverandre som følge av internett og sosiale medier. Aksjonsgruppers aktiviteter er intet unntak i dette paradigmeskiftet, og det er blitt foretatt enkelte studier av hvordan aksjonsgrupper tar i bruk sosial medier.

Sosiale medier virker på sett og vis som et demokratiseringsverktøy, der de som mangler andre muligheter til å utøve makt på kan knyttes sammen over felles interesser og samtidig bli hørt like høyt uavhengig av ressursgrunnlag. Enkeltindivider har mulighet til å knytte relasjoner, produsere eller redigere innhold, og nå et stort publikum (Daer og Potts, 2014). Dermed er det en naturlig utvikling for interesseorganisasjoner og aksjonsgrupper. Empirisk forskning på aksjonsgruppers bruk av sosiale medier har ført til innsikt i hvordan sosiale medier brukes som verktøy, og hva aksjonsgrupper burde gjøre mer av. Waters, Burnett, Lamm og Lucas (2009) oppsummerer noe av funnene av aksjonsgruppers bruk av sosiale medier, og understreker at interaktivitet er avgjørende for organisasjoner som ønsker å utvikle en tilknytning til interessenter. Oppdateringer, arrangement og andre muligheter for interaktivitet for støttemedlemmer, fungerer bedre i å skape engasjement enn mer tradisjonelle former for kommunikasjon. Resultater fra studier viser at veldedighetsorganisasjoner som har Facebooksider, ofte uttrykker et ønske om å være transparente. Dette gjøres ved å dele informasjon om mål, de bruker sosiale medier til å snevre inn administrative funksjoner, samhandle med frivillige og donorer, og til å spre informasjon om programmer og tilbud tilknyttet virksomheten deres (Waters, Burnett, Lamm og Lucas, 2009).

Sommerfeldt, Kent og Taylor (2012) undersøkte aktivistgruppers bruk av nettsider og viste at nettsidene gruppene brukte la for det meste opp til passiv kommunikasjon. Dermed brukte de

ofte direkte kommunikasjonskanaler til alt utenom å dele informasjon, ofte til medlemmer som allerede er veldig aktive. Derimot tar ikke de fleste av organisasjonene undersøkt bruk av alle mulighetene for interaksjon som tilbys på sosiale nettverkingssider. Waters, Burnett, Lamm og Lucas (2009) fant at de fleste organisasjonene bruker sosiale medier mest til å oppdatere engasjerte medlemmer, og lite til rekruttering av nye aktive medlemmer. Sosiale medier er effektive å bruke for å nå ut til aktive interessenter og for å gi ny informasjon til de som regnes som bevisste (Saxton og Waters, 2014). Videre spekulerer Saxton og Waters (2014) over det å bygge forhold med de utenfor denne kategorien er kanskje umulig over sosiale medier. De konkluderer med at forskningen viser at folk foretrekker dialog framfor informasjonsdeling. Personer er mer positive til beskjeder som har med relasjonsbygging og som handler om samfunn, forhold og nettverk, i tillegg til beskjeder som promoterer respons og interaktivitet, heller enn oppdateringer.

### **3.4.1 Ekkokammereffekten i sosiale medier**

Ofte ses grupper med felles ideologi og mål på sosiale medier på som ekkokamre, der personer med alternative synspunkter ikke inkluderes og kun argumentasjon som er lik blir vedkjent og forsterket. Nylend (2016) har i sin masteroppgave undersøkt høyreradikale gruppers kommunikasjon på nett, der anklagen om ekkokammer er sentralt for studien. Han siterer forskning som hevder at grupper på sosiale medier ofte fungerer filtrerende og er selvforsterkende og på den måten styrker fellesidentiteten i gruppen (Nylend, 2016). En faktor som inngår i ekkokammer-teorien, er de innlagte algoritmene i sosiale medier som øker sjansen for at en blir eksponert for innhold en allerede liker eller som andre i samme nettverk liker. Kombinert med en menneskelig tendens til at personer med like interesser søker sammen, både utenfor og på sosiale medier, gjør at meninger og medieinnhold man blir eksponert for på sosiale medier blir skreddersydd egne preferanser. Dette gjør at en sjeldent blir utsatt for motstridende synspunkter eller modererende innspill. Dermed er det risiko for at egne holdninger og tanker blir gjenspeilet uten motstand i et interessebasert grupper, slik som i et ekkokammer, noe som igjen fører til økt polarisering mellom ulike grupper. I verste fall fører mindre eksponering til avvende meninger, til at en blir mindre tolerant i møte med andre holdninger (Nylend, 2016). Forskning på aksjonsgruppers bruk av Internett, viser at det er stor rom for forbedring, spesielt i henhold til bruk av sosiale medier. Grupper risikerer å undervurdere effekten av interaktivitet og fokus på god dialog, og da spesifikt med de utenfor kjernegruppen av støttespillere. Jeg vil sammenfatte forskningsresultater som understreker betydningen av god dialog. I kombinasjon med relevant forskning på aksjonsgrupper og

grupper på sosiale medier, kan funn fra flere tiår med klasseromsforskning formodentlig avdekke mangler og muligheter i kommunikasjon i grupper på sosiale medier.

### **3.5 Oppsummering**

I dette kapitlet har jeg gjennomgått relevant forskning som jeg kommer til å sammenligne med egne funn i diskusjonskapitlet. Målet med kapitlet har vært å presentere begreper og teori som har ligget til grunn i utførelsen av denne studien, i tillegg til å presentere resultater av tidligere forskning som jeg kan sammenligne med resultatene fra svar på forskningsspørsmålene mine. I starten av dette kapitlet har jeg presentert forskjellige forståelser av medvirkning, i forsøk på å danne en forståelse av graden av medvirkning, og hvilke tiltak, som ofte forventes i byutviklingsprosessen. I tillegg har jeg definert medvirkningsbegrepet for denne studien. Jeg har presentert forskning på hvordan grupper arbeider best sammen, og hvordan grupper leder til individuell og samkonstruert læring. Jeg vil vurdere forskning på aksjonsgruppers bruk av Internett til å kommunisere og spre informasjon, opp mot min granskning av gruppeaktiviteter utført av medlemmene av Facebookgruppen. Mercer og kollegaer (Mercer, 2004; Littleton og Mercer, 2013) sin forskning på samtale typer utgjør grunnlaget for kategorier for analyse og seleksjonskriterier i min studie. Samtidig illustrerer forskningen interessante muligheter for sammenligning av studier gjort i klasserom mot hvordan voksne beboere samhandler på Facebook.

## 4 Metode

I dette kapitlet vil jeg legge fram rasjonale for valg av casestudie som grunnlaget for denne oppgaven, og hva det vil innebære å utføre en etnografisk studie av grupper på sosiale medier. I tillegg vil jeg forklare hvorfor jeg har valgt å gjennomføre to former for analyse, sammenhengen mellom analyseformene og resonnementet for hvorfor jeg har valgt akkurat disse tilnærmingene. Jeg vil forklare framgangsmåten for datainnsamling, bruk av analyseprogrammet NVivo, og hvordan bruken av programmet og teori har formet utføringen av analysen i løpet av denne studien. Tilslutt redegjør jeg for forskningsetiske hensyn og betraktninger rundt de etiske implikasjonene av å utføre en studie av åpne Facebookgrupper.

I studien har jeg tatt i bruk to forskjellige former for analyse: innholdsanalyse og interaksjonsanalyse. For å kunne svare på forskningsspørsmålene har jeg gjennomført tre nivåer med analyse. Første nivå innebar en grov sortering av innlegg og navngiving av kategorier. Andre nivå bestod av utføringen av innholdsanalysen og identifikasjon av ferdigstilte kategorier for koding av innleggene. Det tredje nivået innebar utføring av interaksjonsanalyse av enkelte diskusjoner som jeg regner for å være representative for gruppen.

For å undersøke hvilke tema og aktiviteter som tas opp innad i gruppen, utførte jeg en innholdsanalyse, basert på en nedenfra-opp tilnærming. I utføringen av innholdsanalysen, tilnærmet jeg meg datamaterialet uten ferdigformede selekteringskriterier basert på teori, utenom de som er knyttet til karakteristikk ved samtale typer. Denne tilnærmingen til innholdsanalysen kom av et ønske om å ikke overse tema som tas opp i gruppen, ved å selektere bort det som ikke passer inn i det teoretiske rammeverket. Innholdsanalyse som metode egner seg derimot ikke som verktøy for identifisering av dialogiske egenskaper i et datasett. Ettersom jeg ønsket å undersøke forekomsten av forskjellige samtale typer komplementerte jeg innholdsanalyse med utføring av interaksjonsanalyse av enkelte lengre utvekslinger. Både interaksjon- og innholdsanalysen er utført med samme datagrunnlag, altså innleggene, kommentarene og lenkene som er blitt delt i Facebookgruppen. Analysen ble som nevnt gjennomført på tre forskjellige nivåer; en innledningsvis gjennomgang for å anslå kodegrupper, innholdsanalysen på et overordnet og mer tematisk overfladisk nivå, og interaksjonsanalyse på et mer detaljert og teoribasert nivå.

I fremstillingene av resultatene fra innholdsanalysen, har jeg etterstrebet å presentere stykke beskrivelser av de temaene som framstod som sentrale etter gjennomgang av innleggene i analyseprogrammet NVivo. I tillegg brukte jeg kodefunksjonen i NVivo til å framstille deskriptiv statistikk av gruppen. Dette framlegger jeg i neste kapittel i form av tall og grafer som viser forekomsten av de ulike temaene i datamaterialet, og fordeling av aktivitet. Videre har jeg brukt teorien knyttet til samtale typer og medvirkning, til å selektere lengre utvekslinger og innlegg som er knyttet til temaene medvirkning, forståelse av planer og utforskende samtaler. Utvekslinger som ble identifisert etter innholdsanalysen, og som relevant for å svare på forskningsspørsmål nr. 2, er datagrunnlaget for den påfølgende interaksjonsanalysen.

Interaksjonsanalysen utføres for å identifisere indikatorer på forskjellige samtale typer, som vist til ovenfor, og spesielt samtaler som kan ses på som *utforskende*. Tanken bak samtale typer og utforskende samtaler, er at noen måter å føre samtaler på er bedre egnet for læring i grupper; der hvor utforskende samtaler er det som, ifølge flere tiår med forskning, er best egnet (Littleton og Mercer, 2013). Jeg vil komme tilbake til hvorfor interaksjonsanalyse egner seg som analytisk tilnærming til å identifisere forekomsten av samtale typer senere i dette kapitlet.

## 4.1 Teoretisk rammeverk for metode

Det metodologiske grunnlaget for dette casestudie er basert på virtuell etnografi (Hine, 2015; Kozinets, 2010). Virtuell etnografi er en retning innenfor kvalitativ forskning som ser på interaksjoner som foregår fullstendig eller delvis over internett. Dermed egner denne metoden seg godt for studier av tekst og utvekslinger på nett, ved å tilpasse tradisjonelle antropologiske metoder til studier av virtuelle grupper. Nedenfor vil jeg presentere rasjonale for å utføre studien på denne måten, samt trekke fram muligheter og ulemper for en slik tilnærming til metode.

Kvalitative studier har noen felles karakteristikk; dette til tross for at slike studier varierer veldig i grad av intervensjon og verktøy for datainnsamling og analyse. Til forskjell fra kvantitativ forskning brukes hovedsakelig ord til å forklare fenomen i konteksten en studerer. Ifølge Silverman (2014) er kvantitative studier opptatt av dannelsen av meninger. Det finnes ingen entydig måte å utføre et kvalitativt studie på, men hensikten ved mange kvalitative metoder er å oppnå en dypere forståelse av sosiale fenomen. Det finnes forskjellige retninger

innenfor kvalitative studier, noe Silverman (2014) poengterer i forbindelse med begrepene naturalisme og konstruktivisme. Fokus på naturalisme i studier knyttes til det å utføre observasjoner i feltet. Forsknings spørsmål i naturalistiske studier dreier seg ofte om hva det er som skjer i feltet, og fokuserer på karakteristikene hos forskningsobjektet. Erfaring skaffes best ved å utføre empatiske, åpne intervjuer som legger til rette for dialog der dypere mening overføres ved samtale.

Konstruktivisme innebærer at en stiller spørsmål om hvordan sosiale fenomen produseres og opprettholdes. I tillegg må forskeren kunne trekke seg tilbake, se fenomenet utenfra og søke etter å forklare hvordan fenomen konstrueres sosialt. I dette ligger det en bakenforliggende tanke om at det, gjennom interaksjoner, konstrueres sosiale realiteter. I diskusjon rundt funn fra studie og temaene som gjentas av gruppens medlemmer, inntar jeg en konstruktivistisk holdning til det som deles (Silverman, 2014). Jeg trekker fram de temaene medlemmene selv gjør gjeldende i kommunikasjonen på Facebooksiden, og danner kategorier basert på temaer som gjentar seg.

#### **4.1.1 Virtuell etnografi som forskningsmetode**

Etnografi som vitenskapelig metode innebærer å beskrive kulturer og deler av samfunnet, ofte ved å utføre feltarbeid (Silverman, 2014). Etnografen er interessert i å forstå og å beskrive sosiale og kulturelle episoder ut fra et emisk *insider*-perspektiv (Fetterman, 1989). Metodologien har blitt justert og raffinert av flere kjente forskere til å passe til studier av virtuelle samfunn, ettersom kommunikasjonen ikke lenger hindres av fysiske avgrensninger. Resultatet er virtuell etnografi, spesialisert for å danne retningslinjer for studier av kommunikasjon over internett. Jeg har støttet meg på to forskjellige anerkjente forskere innenfor feltet virtuell etnografi, samt deres bidrag og erfaringer om virtuell etnografi. Disse er Christine Hines bok *Ethnography for the Internett: Embedded, Embodied and Everyday* (2015) og Kozinets bok *Netnography: Doing Ethnographic Research Online* (2010).

Hine (2015) ser på det å utføre etnografiske studier som søken etter tykke beskrivelser. Hun poengterer behovet for å utvide området for utføring av etnografiske studier til å inkludere teknologisk-mediert kommunikasjon. Hun viser til forskjellige forståelser av hva det vil si å utføre etnografiske studier på nett, men erkjenner at det kan være problematisk å utføre slike studier ettersom forskere ikke nødvendigvis forstår hvilken betydning digitale verktøy har som medierende artefaktet for medlemmene som benytter seg av de (Hine, 2015).

Kozinets (2010) har utformet en egen variant av etnografi for internett: *netnography*. *Netnography* er en tilnærming til etnografi brukt i studie av kulturer og samfunn på nett. Han har også brukt denne til å analysere interaksjoner på sosiale media før. Han poengterer at *social networking sites* (SNS) har komplekse markører, på samme måte som offline kulturer, som fører til at det dannes nye sosiale nettverk og samfunn på nett. Kozinets (2010) *netnography* innebærer at samfunn ses på som sosiale aggregat. Enkelt personer er ikke av stor interesse, men heller elementer av diskusjonen og karakteristikker hos nettsamfunn. Fokus på antallet personer involvert, om diskusjoner er åpne, om medlemmer er tett tilknyttet til hverandre eller ikke, er fremhevet som interessante aspekter innenfor *netnography*-tilnærmingen. I tillegg legges det vekt på uttrykk av følelser, diskusjoner som vedvarer over tid og eksempler der meninger forhandles fram (Kozinets, 2010). I sin redegjørelse av *Netnography* og strategier innenfor metodologien, er Kozinets (2010) skeptisk til bruk av innholdsanalyse alene. Han mener at man i utførelsen av en innholdsanalyse kun vil prioritere å skanne arkivene til et samfunn på nett, men det vil ikke nødvendigvis føre til at disse blir lest for å avdekke kulturell informasjon. Innholdsanalysen tar en mer observerende tilnærming, og en risikerer å få en overfladisk forståelse av samfunnet. Jeg akter derfor å benytte en slik metode som et verktøy for å avdekke tema som går igjen i gruppens interaksjon og for å bedre forstå sammenhengen mellom det som skjer på offentlig plan og innbyggernes respons.

Hine (2015) viser til endringer i forskning og antagelser om mediert kommunikasjon. Tidligere studier som benyttet seg av virtuell etnografi, så på online identitet som adskilt fra ens virkelige identitet. Etnografer som forsker i virtuelle felt må være oppmerksom på internett sin nye karakter som et hverdagslig element i våre liv. Kommunikasjon over sosiale medier er integrert i alle sfærer av livet, og det er ikke et klart skille mellom individet og handlinger på nett. Det å være på nett er en ny måte å være i og å samhandle med verden rundt oss. Det hverdagslige med internett fører til at vi ikke legger merke til det, og blir dermed ofte ikke synlig for oss før det ikke fungerer. I utviklingen av en etnografisk strategi for studier for internett, er det signifikant å minne en selv på at det er inkorporert i konteksten, og at opplevelsen og bruken av det er kroppslig og hverdagslig (Hine, 2015).

Det er økende fokus på medvirkning og hvordan forholdet til offentlige institusjoner kan forbedres ved forbedret transparens og dialog. Det er også blitt vist positiv sammenheng mellom gode opplevelser av å kommunisere med offentlig institusjoner på internett, enten ved bruk deres egne nettsider eller via sosiale medier, og følelsen av tillit til offentlige institusjoner. Dermed kan det være en ressurs for det offentlige å vite hvordan grupper av innbyggere kommuniserer på sosiale medier om slike prosesser, og bruke slik informasjon til å utvikle strategier for å bedre kommunikasjon i slike virtuelle arena (Hong, 2013).

#### **4.1.2 Nytteverdien av casestudier**

Oppgaven min omhandler en studie av en beboeraksjon i Oslo og diskusjonen tilknyttet aksjonsarbeid i en Facebookgruppe. Det er derfor aktuelt for meg å reflektere over betydningen av å utføre et casestudie, og nytten resultatene av et casestudie har for andre som ønsker å lese både min, og andre casestudier. Selv om jeg har et relativt stort datagrunnlag, med nærmest 4000 innlegg, er alle innleggene tilknyttet, og begrenset av, en spesifikk kontekst. Dermed kan ikke resultatene generaliseres i konvensjonell forstand. Derfor tyr jeg til relevant litteratur som argumenterer for nytten til casestudier, utover det å være interessant lesning i seg selv.

Flyvbjerg (2006) trekker fram forskjellige myter om casestudier som han mener stammer fra en misforståelse av verdien av enkeltcase. Definisjonen av case trekker han fra *the Dictionary of Sociology*, som definerer casestudie som «*detaljerte undersøkelser av enkelt eksempler av et type fenomen*» (Flyvbjerg, 2006, s. 220). Flyvbjerg (2006) mener at den gjeldende forståelsen av casestudier som en metode ikke fører til pålitelig informasjon om et fenomen. Han påpeker at den konvensjonelle visdommen om casestudier, er at de er best egnet i de første fasene i studiene for å danne en hypotese, eller i slutten for å teste begrensninger av teori i feltet. Man kan, med andre ord, ikke konkludere noe bakgrunn av å utføre ett enkelt case, men man kan danne eller teste hypoteser. Flyvbjerg (2006) argumenter mot denne konvensjonelle tankegangen om casestudier, som undergraver det casestudier bidrar med av kunnskap om et gjeldende fenomen. Han poengterer at når man forsker på komplekse menneskelige forhold opptrer disse kun i kontekstavhengige situasjoner. Det er kun ved å utføre casestudier, man tilegner seg kunnskap knyttet til konteksten man studerer. For forskere er casestudier en rik mulighet til å utvikle et nyansert syn på virkeligheten.



Samfunnsvitenskapelige og utdanningsvitenskapelige studier har ikke muligheten til å danne predikerbare og kontekstuaavhengige teorier. Dermed blir man nødt til utvikle gode metoder for å utvikle kontekststavghengig kunnskap (Flyvbjerg, 2006). Strategiske valg av case har stor betydning for generaliserbarhet. Det er ikke nok å utføre et stort antall case, eller case med stor mengde data, en må kunne velge kritiske case som utforsker grensene av hvor teoriene holder vann eller ikke. Formell generaliserbarhet, eller ekstern validitet, er bare én måte personer tilegner seg kunnskap. Et deskriptivt casestudie som ikke har som hensikt å generalisere kan være av verdi til den som leser den, ved å være en byggekloss i eksisterende kollektiv kunnskap om et fenomen (Flyvbjerg, 2006).

Yin (1981) mener også at casestudier kan benyttes til å underbygge vitenskapelig argumentasjon. Casestudier kan være en god metode når man ønsker å undersøke et fenomen i de tilfellene der skille mellom fenomen og kontekst ikke er evidente (Yin, 1981). Det er derimot en styrke hos casestudier at den dekker både forklaring av fenomenet og dens kontekst, forbehold at man utbroderer disse tilstrekkelig. Yin (1981) mener det er spesielt relevant å benytte seg av casestudier dersom man er interessert i å studere felt som innebærer utnyttelse av kunnskap. Slike studier deler en del elementer slik som at det er en rekke valg som tas over en lang periode, det er en stor mengde deltakere og interessenter, og situasjonen er spesielle i form av handlingskonteksten, historisk eller andre elementer. I tillegg er utfall, både direkte og indirekte, for komplekse til å kunne forklares med enkle faktorer. I sammenheng med min casestudie, ser jeg at det sammenfaller godt med de kriteriene Yin (1981) presenterer. Mye tyder på at det er manglende følelse av handlingsrom som har ledet til dannelsen av gruppen som en motreaksjon, i tillegg til at det er mange interessenter involvert. For å kunne benytte seg av casestudier til å forklare enkelte fenomen, er det derfor avgjørende å støtte seg til rådende teorier i forklaringen av de fenomenene man ønsker å undersøke i den gitte konteksten. Dette gjør denne studien til et viktig bidrag, og mulig *kritisk case* for de involvert i 3C-prosjektet å bruke som støttelitteratur.

Kritisk case er case som er strategisk viktig i henhold til det generelle problemet en ønsker å undersøke. Et kritisk case består ofte av rikelig med informasjon reflektert i tykke beskrivelser av komplekse sammenhenger. Ved å fokusere på mange små forhold kan man skape et fylldig casestudie, som på mange måter er mer nyttig og interessant, enn teorier som kan generaliseres på tradisjonell måte. I en slik kompleks kontekst åpner det opp mange muligheter for å se om den gjeldene teorien strekker til eller ikke (Flyvbjerg, 2006). Nedre

Rud kan ses på å være et slik kritisk case, i at den representerer et typisk tilfelle når det kommer til planleggingssaker. Anklager som ikke-transparente planer, mangel på kommunikasjon mellom interessenter, og politikere og utbyggere som ikke tar hensyn til beboere, er typiske innenfor byplanlegging. Datamaterialet består av rikelig med informasjon om sammenhengen mellom interessenter, og hvordan vanlige borgere berørt av en politisk bestemmelse tar i bruk teknologi til å medvirke ved bruk av mange forskjellige kanaler. Dette kan også ses på som et unikt case på bakgrunn av applikasjonen av teori om samtale typer i analysen av Rud-caset. Dette på grunn av at teori om *samtale typer* er utledet, og dermed for det meste begrenset til, forskning på skoleelever i en klasseromssetting.

### 4.1.3 Innholdsanalyse

Siden innholdsanalyse er prominent del av analysearbeidet jeg har gjennomført, har jeg støttet meg til tidligere erfaringer og fordeler med å bruke innholdsanalyse i studien av kommunikasjon innad store grupper på nett. De Wever, Schellens, Valcke og Van Keer (2006) har vurdert forskjellige former for innholdsanalyse. De mener det er en hensiktsmessig metode for å analysere asynkrone diskusjoner på internett, og som dermed brukes av mange til dette formålet. Målet med innholdsanalyse er å oppdage informasjon som ikke er åpenbart i transkriberinger av samhandling på nett. Innholdsanalyse anses som en analyseteknikk som bygger på prosedyrer for å trekke valide konklusjoner basert på teksten, men det presiseres at en standard for prosedyrene ikke er etablert til tross for at metoden ofte brukes (De Wever, Schellens, Valcke og Van Keer, 2006).

Krippendorff (2012) foretrekker en definisjon av utførelsen av innholdsanalyse som det å identifisere innhold som kommer ut av analyseprosessen, når man analyserer en tekst i henhold til dens kontekst (2012, s. 25). Tekst har ikke en enkelt mening som kan identifiseres og forklares, og det trengs ikke å være en felles enighet om betydningen av teksten blant samfunnet man forsker på (Krippendorff, 2012). Når en utfører en innholdsanalyse må en anerkjenne de mange mulige måtene en tekst kan forstås på, samtidig er det krav om å forklare kriteriene for validiteten av ens resultater. I tillegg må man innfinne seg i at ikke all samtale kan kategoriseres (Krippendorff, 2012). Littleton og Mercer understreker dette ved å skrive at «*talk is messy stuff*» (2014, s. 9). Innholdet i en tekst fører ofte til forskjellige former for respons og kan henvende til informasjon om steder, objekter, personer, ideer og handlinger utenfor konteksten teksten deles i. Dette må en som forsker ta stilling til på en hensiktsmessig måte. Personlig har jeg forsøkt å løse disse problemene ved å konstant notere

mulige analysekategorier, men samtidig revurdere disse underveis som min forståelse av konteksten har blitt justert av datamaterialet. I tillegg har de forskjellige analysenivåene, som har gått fra mindre til mer detaljert, hjulpet med å holde fokus på kontekst og historisk forløp uten at jeg har blitt overveldet av mengden innlegg. Et sentralt fokus i utførelsen av innholdsanalysen, har vært forskjellige aspekter ved datamaterialet, slik som tema og respons.

Krippendorff (2012) poengterer at menneskelig intelligens, og evne til å forstå sammenheng, er betydningsfullt for å kunne identifisere innholdet og betydningen av en tekst. Han mener at selv om analyseprogrammer kan være nyttig i å identifisere ord og tema, så kan slike programmer enda ikke fullt forstå konteksten og sammenhengen teksten deles i. For å få en grundig forståelse av en slik sammenheng og kontekst, har jeg fulgt samtalen kronologisk. Jeg startet med å lese det første innlegget som ble delt. På denne måten fikk leste jeg innleggene slik de ville vært presentert for medlemmene av gruppen. Jeg tolker Krippendorffs (2012) definisjon av innholdsanalyse og rammeverk for utføring av dette, slik at målet med innholdsanalyse er å kunne trekke slutninger fra datamaterialet innenfor den gitte konteksten. For at en studie skal være av nytte, og slutningene kan berettiges, må forskeren være bevisst egne fordommer når hun/han utfører analysen i tillegg til å forklare resultatene ut fra konteksten studien befinner seg i.

Valideringsprosessen beskytter forskeren fra å miste fokus, eller det å tjene egne interesser som ikke svarer på forskningsspørsmålet. For å kunne validere resultatene må en analytiker gjennomgå tekst og analyse flere ganger, ofte ved hjelp av forskjellige personer (Krippendorff, 2012). Ettersom jeg skriver masteroppgaven alene, har jeg nøyd meg med å gjennomgå teksten og notert tema flere ganger; manuelt ved å lese gjennom og notere tema underveis, så ved å bruke Excel til å notere kategorier og innleggenes korresponderende ID-nummer, og ved koding innlegg og kommentarer i NVivo. Veileder har blitt oppdatert underveis antagelser av trender i datamaterialet, og fungerte rettleidende slik at det jeg utledet fra datamaterialet ikke viker fra forskningsspørsmålene.

Innholdsanalyse er, ifølge Krippendorff (2012), nærmest umulig å utføres på en objektiv måte og at dette heller ikke er ønskelig. Forskeren bruker all kunnskapen, teori og empiri hun/han har i sitt arsenal når analysen gjennomføres. Dette gjør hun/han i stand til å bestemme hvilke faktorer i studiets konteksten som er relevante for å kunne besvare forskningsspørsmålet.

Det er flere fordeler med innholdsanalyse som analysemetode i denne studien. Det er en passiv og uforstyrrede måte å utføre forskning på, slik at når man studerer et felt er man ikke med på å påvirke utfallet av det man studerer. Innholdsanalyse fungerer godt når datagrunnlaget er ustrukturert og ikke lett kan sorteres inn i ferdigutformede kategorier. Ettersom metodologien er rettet mot studier som plasserer forskeren i konteksten hun/han forsker på, er studier som benytter seg av innholdsanalyse ofte informative for andre.

#### **4.1.4 Interaksjonsanalyse og samtale typer**

Den andre analysemetoden jeg tar i bruk for å svare på forskningsspørsmålene, er interaksjonsanalyse. Det er en lang tradisjon for å tenke at det å danne meninger skjer gjennom interaksjoner mellom mennesker og ikke bare i ens eget sinn, noe som er støttet av en lang tradisjon av klasseromsforskning (Littleton og Mercer, 2013). Mercer (2004) skiller mellom tre forskjellige måter å føre samtaler på som jeg nevnte i forrige kapittel: *kumulative*, *argumentative* og *utforskende*. *Argumentative samtaler*, er samtaler som er preget av uenigheter, og hverken ressurser eller konstruktiv kritikk deles. *Kumulative* former for samtaler er preget av enighet og at deltakerne i en samtale deler meninger og kunnskap. Det er derimot lite evaluering av innholdet i samtalen, noe som fører til at det mangler elementer av diskusjon og kritisk tenkning. *Utforskende samtaler* er den formen for samtaler som er best egnet for å samkonstruere ideer. *Utforskende samtaler* er preget av at informasjon deles fritt, personer resonnerer høyt, og at alle er oppmuntret til å bidra. Tidligere forskning har vist at det er lite slike interaksjoner, på sosiale medier (Smørdal, 2016).

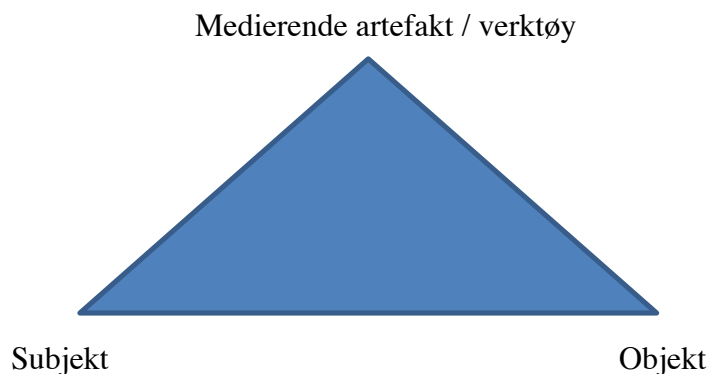
Utforskende samtaler er formen for samtaler som er koblet til beste læringsutfall. Dette er samtaler der deltakerne engasjerer seg på en konstruktiv måte med andres idéer. Det er mulig å utfordre andres idéer, men på en fornuftig måte der det samtidig presenteres en alternativ forståelse eller idé som bygger på den originale. På denne måten er man ansvarliggjort for ens bidrag og idéer, og tankeprosessen er synlig i samtalen (Littleton og Mercer, 2013). Utforskende samtaler fører til problemløsning og økt forståelse, noe som er støttet opp av naturalistiske studier av læring i klasserommet (Mercer, 2004). Littleton og Mercer (2013) har i boken *Interthinking* som mål å forklare hvordan personer kan tenke produktivt sammen ved å bruke muntlig språk. Det er denne prosessen de kaller for *interthinking*. Personer bruker språket ikke bare til å føre samtale, men også å samtente. Læring og problemløsning er oftest en sosial og kommunikasjonsavhengig aktivitet, sentrert rundt språket (Littleton og Mercer, 2013).

#### 4.1.5 CHAT og medierte samtaler

I oppgaven benytter jeg meg av *cultural historical activity theory*, CHAT, som grunnleggende analytisk tilnærming (Vygotsky, 1978). Årsaken til dette er det sentrale synet på medierende artefakt i forståelsen av kommunikasjon og læring. Dermed anser jeg metodologien som en ressurs for å kunne forstå interaksjonen mellom gruppemedlemmene mens de bruker et medierende verktøy. I tillegg har CHAT vært nyttig metodologisk grunnlag både i utføringen av interaksjonsanalyse og innholdsanalysen. I utføringen av innholdsanalysen var jeg opptatt av å avdekke gjentakende tema, men også aktivitetene subjektene henviste til, spesielt aktiviteter tilknyttet medvirkning. CHAT-modellen fasiliterer forståelsen av handlingsprosess innad i en kontekst, og som innebærer interaksjon med et medierende artefakt (Yamagata-Lynch, 2010). I Mercer og kollegaers egne studier på samtale typer i klasserom, har CHAT og sosiokulturell læringsteori vært utgangspunktet for utformingen av analysemetoden *sosiokulturell diskursanalyse*, eller SCDA (Littleton og Mercer, 2013; Mercer, 2004).

CHAT har sitt utgangspunkt i Vygotskyansk teori av mediert kultur og sosial læring (Yamagata-Lynch, 2010). Innenfor CHAT er subjektet et individ som utfører en objekt-orientert aktivitet, som er kontekststøttet i at det formes av kulturelle og historiske faktorer. Det finnes det ikke noe direkte forhold mellom subjektet og objektet, men interaksjonen mellom de blir formet av den historiske utviklingen i konteksten subjektet og objektet befinner seg i. For denne studien er objekt-orientert aktivitet mest bestående av medvirkningsaktiviteter tilknyttet byutviklingsplaner. Menneskelig bevissthet forstås som noe som fremkommer av medierte aktiviteter ved bruk av artefakter. CHAT presenterer en spesiell måte og forstå objektet på. Objektet har to funksjoner, den er realisert gjennom aktivitet, mens den også på samme tid er formet av subjektets forestilling av objektet. Forståelsen av objektet er ikke fast bestemt, men er i konstant endring. Handlingsrommet fasiliteres og begrenses av historiske tendenser, slik som hvordan en oppgave har blitt løst tidligere, hvordan verktøy og representasjoner er blitt tolket tidligere, og hvordan disse har blitt benyttet innenfor forskjellige aktivitetssystemer (Jahreie og Krangle, 2011). Altså vil måten aktørene innad i gruppen handler på i forhold til et objekt være påvirket av tidligere erfaringer. Gruppemedlemmenes bruk av Facebook vil være farget av tidligere erfaringer med aksjonsarbeid, medvirkning, vaner og tendenser i bruken av Facebook som et

medierende verktøy, og forståelsen av eksisterende planer og visualiseringer, for å nevne noen.



**Figur 3.1** Vygotskys medierte handlingstriangel (adaptert av Yamagata-Lynch, 2010)

Grunnleggende i aktivitetsteori er prinsippet om at aktivitet er representert som en handling utført av et subjekt på et objekt, men at handlingen vil alltid være mediert ved bruk av et eksternt artefakt. Figur 3.1 viser Vygotsky sin medierte handlingstriangel/triade (Yamagata-Lynch, 2010) som representerer sammenhengen mellom subjekt, medierende artefakt eller verktøy og objektet. Subjektet i figuren er individet, eller gruppen, og er handlende agent i en aktivitet. Objektet er råmaterialet eller konteksten et problemet eksisterer i, og er målet med aktiviteten. Det medierende artefaktet/verktøyet kan være språk eller verktøy som gruppemedlemmer bruker, andre aktører, eller tidligere kunnskap som bidrar til subjektets medierte handlingserfaringer i aktiviteten (Kuksa og Childs, 2014; Yamagata-Lynch, 2010). Det medierende artefaktet i denne studien er Facebookgruppen, som benyttes som verktøy for kommunikasjon og for konstruering av felles kunnskap. Artefakter gir en muligheter som beriker meningsdannelse, som ved *distribuert kognisjon*. Ved å bruke enkelte artefakter, kan en fordele kunnskapen en har tilegnet seg over en ekstern gjenstand, verktøy, eller person. Artefakter og verbale konstruksjoner blir til metoder for å utføre handling, aktiviteter som innebærer kommunikasjon og til å danne mening. Ytringer har iboende potensial, de forstås ut fra deres kontekst og artefaktene som tas i bruk (Cowley og Zheng, 2011).

Styrken ved å bruke aktivitetsteori til å studere gruppeaktivitet, er fokuset på historikk og dens fleksibilitet i studier på individ- og gruppenivå innenfor en rekke fagfelt (Kuksa og Childs, 2014). Kuksa og Childs (2014) poengterer også at den enkle, geometriske modellen kan være en svakhet, ved å antyde at faktorer som påvirker utfallet er distinkte og statiske, noe som ikke er tilfellet i studier av kommunikasjon mellom mennesker. Modellen er kun

ment som en forenklet representasjon av elementenes sammenheng i aktivitetsteori, men sammenhengene er ofte i endring. Et viktig prinsipp i CHAT er at objektet i aktiviteten er i konstant endring, og at dette skjer i sammenheng med forhandlinger innad i gruppen (Pierroux og Steier, in press).

Mercer og kollegaer har dannet sin egen tilnærming til analyse, *sosiokulturell diskursanalyse* (SCDA), for å analysere interaksjoner og klasseromssamtaler som bygger på sosiokulturell læringsteori og kulturell-historisk aktivitetsteori (Littleton og Mercer, 2013). Ettersom SCDA har blitt utviklet for støtte analyse og identifisering av samtale typer, har jeg også vært inspirert av denne metodologien i mitt analysearbeid. Til forskjell fra SCDA, har CHAT blitt designet som en modell for kognitiv utvikling og læring, ikke som en forklaring på hvordan personer bruker språk til å løse problemer kreativt. SCDA skiller seg også fra andre former for diskursanalyse, ved at SCDA ikke er opptatt av den institusjonelle strukturen av språk, men mer av dens innhold og funksjon som verktøy for samtlæring og for utviklingen av delt forståelse over tid.. Mercer og Littleton (2014) er interessert i hvordan språk brukes som en sosial form for tenking, som et verktøy for læring, konstruere kunnskap, dele idéer og forståelser, og for løse problemer sammen med andre. SCDA er mer fokusert på innholdet i det som blir sagt, mer enn strukturen av språket som tradisjonell diskursanalyse opptar seg med. Derimot er SCDA, i likhet til CHAT, fokusert på det medierende elementet av gruppeinteraksjon (Ludvigsen og Arnseth, 2006). Ludvigsen og Arnseth (2006) argumenterer for at diskursanalytiske tilnærminger har fordel i studier av sosiokulturelle og dialogiske studier, ettersom de har fokus på hendelsesforløp (*trajectories*). Dette er også høyst viktig når en forsøker å forstå det som skjer i en gruppe slik som «Stopp byggingen på Rud», ettersom gruppe medlemmene som oftest handler og skriver innlegg basert på tidligere interaksjoner. Et nytt innlegg kan alltid ses på og forstås som en respons til noe som allerede har skjedd. Fokus på hendelsesforløp og det medierte ved kommunikasjon i grupper, er sentrale aspekter av CHAT og SCDA som forutsetninger for utføringen av analysen i denne studien.

## 4.2 Datainnsamling og analyse

I denne delen av metodekapittelet vil jeg gå gjennom framgangsmåten for analyse og datainnsamling, grunnlaget for studien og verktøyene jeg har brukt for å kunne systematisere og kodet datamaterialet.

### 4.2.1 Datainnsamling

Datagrunnlaget for denne oppgaven består av 3834 innlegg og kommentarer som er blitt delt i den åpne Facebookgruppen «Stopp byggingen på Rud». Dette er alle innleggene fra gruppen ble opprettet 05.03.2016 og fram til jeg hentet datasettet inn i NVivo for andre gang. I tillegg har jeg lest gjennom artikler og avisinnlegg som har blitt delt på gruppen i den tidsperioden. I alt var det 469 antall hyperlenker som lenket til bilder, nettaviser og andre sosiale medier.

For å svare på forskningsspørsmålene har jeg brukt NVivo til uthenting av datasett og utføringen av analysen. Ved å bruke programvareutvidelsen NCapture, kan man enkelt laste inn datamateriale fra forskjellige nettsider. Informasjon fra sosiale medier, som Facebook og Twitter, lagres som et datasett som kan gjennomgås i NVivo. Informasjonen om beskjeder i en Facebookgruppe, slik datagrunnlaget for denne studien, fordeles i kolonner som man kan endre innstillinger for å endre organiseringer av beskjedene. En forutsetning for å kunne importere et slik datasett fra Facebook, er at gruppen er åpen. Man får en rekke informasjon om hvert enkelt beskjed, slik som tidspunkt, likerklikk, avsender og tilknyttede kommentarer organisert i kolonner.

### 4.2.2 Dataanalyse

Jeg har som nevnt utført to former for analyse; innholdsanalyse etterfulgt av interaksjonsanalyse med CHAT som underliggende metodologi. Hensikten med innholdsanalysen var å kunne danne et helhetlig bilde av aktiviteten i gruppen, mens interaksjonsanalysen viste karakteristikkene av interaksjonen mellom grupped medlemmene i mer detalj, dette i henhold til teori om samtale typer. Innholdsanalysen ble utført i flere etapper og ved bruk av to forskjellige verktøy, Excel og Nvivo. Jeg benyttet meg av Nvivo for å danne kodeskjema og telle forekomstene av forskjellige tema og aktiviteter. Jeg samlet kategoriene som framstod i kodeskjema uthentet fra Nvivo. Koding ved bruk av Nvivo ga en oversikt over antallet forekomster av de forskjellige kategoriene.



Utføringen av analysen ble utført i forskjellige nivåer, inspirert av Linells (1998) makro-, mikro- og mesonivå. De kontekstuelle nivåene i analysen, fungerer som analytisk verktøy for å vurdere aktiviteten i gruppearbeid, spesielt tilknyttet læring. Linells (1998) analysenivåer avdekker karakteristikker ved en gruppe, i tillegg til aktivitetsformer. Konteksten en forsker på, inkluderer forskjellige elementer som påvirker medlemmene i aktiviteten på forskjellige måter. Ved å utføre analyse i forskjellige nivåer, avdekkes samfunns og institusjonelle dimensjoner i tillegg til det medlemmene selv utvikler av kontekst ved diskusjoner (Linell, 1998).

### **4.2.3 Framgangsmåte**

I artikler som omhandler virtuell etnografiske studier, gjentas ofte viktigheten av at man som forsker strever etter å fordype seg, ofte ved å være en aktiv deltaker. Ettersom fokuset er en gruppe beboere som ikke kun kommuniserer ved bruk av Facebook, så har min innsikt i den fulle interaksjonen av gruppens medlemmer vært begrenset fra starten. På bakgrunn av dette, i tillegg til hensyn til tid, omfang og fokuset av oppgaven, har jeg begrenset meg til å lese, sortere og danne kategorier for innholdsanalyse, av datasettet jeg har importert fra gruppens Facebookside. Av hensyn til kravet om å fordype seg i gruppens interaksjon, har jeg utført analysen i tre steg med varierende grundighet.

#### **Første analysenivå**

For å en innledende forståelse av tema og aktivitetene i gruppen, startet jeg med å lese ca. en tredjedel av innleggene og kommentarene før jeg tok noen som helst avgjørelse om analysekategorier. Dette gjorde jeg ved å importere innleggene i Facebookgruppen i Nvivo, ved å bruke NCapture, for å lettere lese innleggene fra starten av. Denne gjennomlesningen ble supplert av at jeg noterte provisoriske kategorier mens jeg leste. Jeg noterte meg tema for innleggene på et tidlig tidspunkt før jeg hadde gjort meg opp noe formening om hvilke tema som var relevant for studiet, ettersom studien også har som hensikt å reflektere det faktiske innholdet av interaksjonen i gruppen. Dette resulterte i et bredt spekter av underkategorier som siden ble forkastet ettersom de ikke var relevante for forskningsspørsmålene. Etter at jeg hadde gjennomgått omkring en tredjedel av innleggene, var det ikke så stort behov for å notere kategorier siden de fleste gikk igjen. Dette ga meg muligheten til å se gjennom de resterende innleggene og sjekke datasettet opp mot de original innleggene på Facebook.

## Andre analysenivå

Etter at jeg hadde notert meg kategoriene fra første analysenivå, bestemte jeg hvilke tema som ikke var behov å notere, slik som spam og enkelte underkategorier. Ettersom jeg enkelt kunne åpne lenkene fra datasettet, kodet jeg innlegg og kommentarer som inneholdt hyperlenker, etter omtale, tema og hensikten for deling, i Nvivo. Det å kode innlegg og kommentarer inn i avgrensede kategorier var en utfordring. På grunn av dette startet jeg med en grundigere gjennomgang av alle innleggene, der jeg simultant førte oversikt over forskjellige tema og ID-nummer på de korresponderende innleggene i Microsoft Excel, som vist i figur 4.1. I tillegg noterte jeg merverdige diskusjoner og lenker som ble delt. Her støttet jeg meg på CHAT som rammeverk for utføring av analyse, med fokus på hvordan Facebook som medierende artefakt virker inn på det å nå gruppens selverklærte mål, og på hvordan gruppe medlemmene samhandler. I likhet med forslagene for utføring av analyse i tilknytning til CHAT, har jeg fokusert på gruppe medlemmenes henvisninger til aktiviteter (gruppeaktiviteter og medvirkningsaktiviteter) i utføringen av innholdsanalysen.

MAL / oppføring om utseid / 19 likes og fire kommentarer	07/03/2016	<p>Det er en komplett skandale at både bydelsvalget og bydelsrådet har oversett muligheten for at en helt overraskende forretnings og verkst prosenter eller informert bebudne. Man viktigere nå enn å forsle skyld er å få stoppet planene. Jeg er ingen ekspert på lokalpolitikk (vi har sikkert noen av dem blant oss), men har må det vel gåvoren på mange forer. Det er en mulende plan og det skal opp til vurdering om so it: Da vil det så vist jeg skjener vort om mulighet til å få utbygging på overviden av Ring 3 kort fra platen. I mellomtiden venter jeg følgende muligheter:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. I følge budsjetta som refererer Erik Berge fikk så skal det bli en gjennomgang i Miljø, Plan- og Samferdselskomiteen i bydelen 14. mars og påfølgende behandling i bydelsvalget i første mulige møte. Han mener det ligger an til en samlet henvedelse om nye skiløstet fra dem politiske partier i bydelen. Vi må sørge for at det skjer.</li> <li>2. Påføring av sentrale politikere i Oslo. Et nært samarbeid bytvere politiske planene, som hvis hele bydelsvalget overvå utbyggingmulighetene på overviden av Ring), så var det vel sikkert mange i bystyret som gjorde det oppå. Jeg synes vi må ha om en lipst møte her i bydelen med ansvarlige Oslo-politikere.</li> <li>3. Og i mellomtiden, har man får endre planene, gjelder det vil først og fremst å må sammen blant oss som har medlemmer i den gjeldende området. For som</li> </ol>	
Argument - Byantikvar / bevaring av gamle bygg / 54 likes og 13 kommentarer	08/03/2016	<p>Menak for 1,5 år siden erstatning om oppføring på Urd 1102 i begravelses fra Hyattskvartret alle der skal anse: "Tandemmer har høy bevaringsverdi og angår det an et større bevaringsverdig miljø". Hvor er sammenhengen her?!!</p>	<p>Mange gode kommentarer her. Grunnen finner fram til valdige kommentar om kan det skal videre, og Antikvar oppgjør om å se konsekvens rekvisitkriterier for å få bevaring om utbygging - politisk vil ha påvirkning på kommunale planene.</p>
Lenke til kommentar i NAB / ders kommentarer og 58 likes	08/03/2016	<p>- Igjen skal byråetret merke seg egger bak for hva betyr historisk, gamle bygge, utstyret og menneskers forhold til sine boligier for dem som bare er oppstøtt av penger?!!</p>	<p>Skrevet av Guldberg, Morten Jørgen, Medlem av Grønt og Blått Vik og eksportert medlem i gruppen. Noen år hadde har ikke kjent til Oslo kommunes byråd. De forde for alle med grunne områder, men politikkene lever på de som opper</p>

Bilde 4.1: Eksempel av kategorisering i Excel

Årsaken til at jeg har valgt å gjøre det på denne måten, var for å kunne se trender og interessante momenter i datasettet uten å risikere å kode innlegg i NVivo på en ustrukturert måte. Ved å gå gjennom tema jeg hadde notert i Excel-arket kunne jeg danne et oversiktlig kodeskjema for koding i NVivo, og dermed benytte meg av programmets muligheter for å se sammenhenger i data i form av fremstilling av kvantitativ data.

31	57919882558 0154_744169 002416468		
32	57919882558 0154_743570 615809640	<a href="http://akersposten.no/nyheter/skandalost-at-politikerne-bestemmer-at-et-bomiljo-skal-raseses/19,781">http://akersposten.no/nyheter/skandalost-at-politikerne-bestemmer-at-et-bomiljo-skal-raseses/19,781</a>	Stopp
33	57919882558 0154_743570 615809640		

Bilde 4.2: Kodesstriper i Nvivo

Etter at jeg hadde kodet alt i Nvivo, slik som vist i bilde 4.2, var det ingen behov for å endre på kategoriene eller underkategoriene, samtidig som jeg da fikk et mer helhetlig inntrykk av interaksjonen og progresjonen i enkelte diskusjoner. Jeg fikk satt meg inn i enkelte diskusjoner som hadde foregått over en lenger periode. Dette andre analysenivået resulterte i en tabell over alle temaene som tas opp i datasettet, og videre grunnlag for interaksjonsanalysen. Temaene som ble tatt opp innad i gruppen var fokuset for innholdsanalysen. I tillegg vurderte jeg hvorvidt diskusjonstrående hadde elementer av Mercers samtale typer: *utforskende*, *argumentativ* og *kumulativ*. Disse ble først notert i Excel også kodet i Nvivo. Dermed inngår disse også i kodeskjema nedenfor, og siden danner grunnlaget for utvalget av 'typiske' diskusjoner for utførelsen av interaksjonsanalysen. Ettersom innholdsanalysen presenterte rikelig med argumentasjoner og medvirkningstiltak, vil dette ta større plass i dette kapitlet, mens hovedfokuset for interaksjonsanalysen var diskusjonstråder som inneholdt noen elementer av utforskende samtaler.

### Tredje analysenivå

Etter å ha gjennomført det andre analysenivået, så hadde jeg identifisert at det var enkelte elementer av det som kunne minne om utforskende samtaler, og de andre samtaletypene Mercer og kollegaer skiller mellom, i interaksjonen mellom gruppe medlemmene. Jeg valgte ut noen lengre utvekslinger for interaksjonsanalyse selv om det var flere som ville vært av

interesse, for å begrense omfanget av oppgaven. Utvalget av de innleggene som egnet seg for interaksjonsanalyse, har det vært basert på en vurdering av typiske innlegg som er representative for de samtalene som finnes i Facebookgruppen. Dette kriteriet var også viktig for å kunne svare på forskningsspørsmålene.

Jeg vurderte mulige kandidater for interaksjonsanalyse også i henhold til kriteriene for samtaleyper, altså de som sammenfalt best med Mercer sine karakteristikk av samtaleytypene. Igjen så jeg gjennom hendelsesforløpet tilknyttet diskusjonen rundt enkelte tema som var typiske for resten av datamaterialet. I utføringen av analysen har jeg lest gjennom hele diskusjonen, innlegg og kommentarer, grundig og identifisert utvekslinger som kan minne om synkrone samtaler med spørsmål og respons. I tillegg har jeg fokusert på de tema som gjøres relevante og løftes fram som viktige for gruppemedlemmene i de utvalgte interaksjonene. Innenfor SCDA er hendelsesforløp et viktig hensyn å ta i utføring av interaksjonsanalyse. Dette har jeg også tatt hensyn til ved å se gjennom innlegg flere ganger som henger sammen med de utvalgte samtalene jeg analyserer. På denne måten har jeg begrenset muligheten for feiltolkning. Funnene av interaksjonsanalysen og innholdsanalysen gjennomgår jeg i neste kapittel.

#### **4.2.4 Refleksjoner rundt bruken av NVivo**

I utførelsen av denne studien, har jeg benyttet meg av et kvalitativt analyseprogrammet NVivo Pro 11 for Windows. Programmet støtter importering av multimedia-innhold, slik at man kan importere og jobbe med tekst, lydklipp, bilder og tabeller, samt utføre søk, kode og deretter få visualiseringer og informasjon om sammenhengen mellom kodet innhold. Eksempelvis kan man se hvilke tema som overlapper i intervjuer man har kodet etter tema, og sammenligne dette på tvers av case eller intervjusubjekt.

NVivo har vært en fordel å bruke for å systematisere, lese gjennom og for å kode innleggene. Jeg har kunnet lese innleggene kronologisk, noe som er en forutsetning i henhold til CHAT som metodologi, slik at konteksten for innleggene tydeliggjøres. Det tekstuelle settes i sentrum i NVivo. Bilder og tegn kommer ikke alltid med i overføring og dersom de gjør det så må man trykke seg inn på disse. Dette har også satt sitt preg på dannelsen av kodeskjema og jeg har satt mindre fokus på betydningen av tegn i kommunikasjonen mellom medlemmene. En annen måte NVivo har påvirket analysen på, er mengden kodegrupper. I

starten, da jeg brukte Excel til å notere kategorier så forsøkte jeg å begrense antall grupper, men ettersom datamaterialet er stort og variert, ble det nødvendig med flere kategorier. Jeg startet med å kode på laveste nivå eller subkategorier, for deretter å samle de inn i større kategorier senere. Derimot kuttet jeg ned på antall subkategorier for å legge fokus på de innleggene som var mest fremtredende og gjentakende over tid. Med NVivo og NCapture er det enkelt å importere datasett fra sosiale medier og det er lett å bruke enkelte analyseverktøy, som å finne ut antall ganger et ord forekommer og hvilke setninger de brukes sammen med, uten å ha kodet først. En årsak til at jeg valgte å lese gjennom innleggene i NVivo og ikke direkte på Facebook, er at måten innlegg vises på Facebook ikke er hensiktsmessig for utførelsen av et virtuelt etnografisk studie. Jeg ønsket å starte på begynnelsen, med det første innlegget som ble postet, noe som hadde krevet veldig lang tid bare å finne fram til på Facebook.

Jeg opplevde enkelte problemer med å bruke Nvivo til å utføre analysearbeidet av innleggene i Facebookgruppen. Av det jeg har sett så har de fleste tidligere masteroppgavene som benytter seg av NVivo bruker programmet til å kode intervjuer, og det samme gjelder for fleste instruksjonsvideoene man kommer over på internett. Det var dermed en utfordring å bruke verktøyet for analyse av et datasett. I tillegg er NVivo tydelig ment først og fremst for analyser av datamateriale på engelsk. Det jeg opplevde som den største ulempen for min egen studie, var at ikke all informasjonen ble importert fra Facebook. Dette var jeg klar over før jeg tok uttak fra gruppen første gang. Jeg har derfor i etterkant sett gjennom beskjedene på Facebook kronologisk og ikke bare i NVivo, for å forsikre meg at jeg ikke har mistet viktige innlegg og at kodingen stemte. Flere bilder kom ikke med i NVivo. Mange av disse har jeg måttet lete opp i den originale Facebookgruppen for å forstå konteksten for innleggene. De fleste tegnene kom heller ikke med. Jeg så ofte at det var tomme beskjeder i NVivo av denne grunnen. På grunn av dette faller bort en del informasjon som kunne ha vært av nytte. Jeg valgte derimot å sjekke de originale innleggende på Facebook i etterkant, for å påse at det ikke var noe mangler ved min analyse av innholdet.

### **4.3 Forskningsetiske beslutninger**

Avslutningsvis ønsker jeg å legge fram noen av de forskningsetiske vurderingene som har blitt gjort i forkant av studien, ettersom det kan være problematisk å utføre et slikt studie av en åpen Facebookgruppe.

Gruppen måtte være åpen for å kunne bruke Nvivo og NCapture til å hente ut innholdet fra Facebooksiden. Datamaterialet har vært lett tilgjengelig ettersom gruppen er åpen og sånn sett tilgjengelig for alle samtidig som QSR International, firmaet bak Nvivo og NCapture, har tilgang på å hente ut data. Man kan hente ut informasjon så langt det ikke strider mot personverninstillingene til enkelt Facebookbrukere. Forskningsprosjektet 3C har fått godkjenning fra Norsk senter for forskningsdata (NSD) til å forske på flere sosiale medier, deriblant Facebook, dersom enkeltpersoner ikke er mulig å gjenkjenne i publikasjoner. Personopplysninger utover navn er ikke relevant for oppgaven og er dermed heller ikke innhentet eller lagret.

På bakgrunn av hensyn til informert samtykke og etter retningslinjene til NSD, ble administratorene bedt om å legge ut et kort sammendrag om hensikten med studien på Facebooksiden. I tillegg ble det delt informasjon om forskningsprosjektet 3C og kontaktinformasjon til prosjektleder Ole Smørdal. Dersom det var noen som ikke ønsket å delta i studien, ble de bedt om å ta kontakt om de ønsket å reserve seg. Hovedårsaken til valget om passiv samtykke, er at det ville være vanskelig å innhente samtykkeskjema fra alle som har skrevet innlegg. De som eventuelt tok kontakt, ville få all tilknyttet data slettet. Gruppens administratorer ble bedt om å signere standard samtykkeerklæring.

Jeg ønsket å ha en passiv rolle for ikke å forstyrre aktiviteten i gruppen, og dermed ble en av gruppens administratorer bedt om å legge ut en melding om at innleggene ble gjenstand for forskning og analyse. I tillegg er den passive naturen av innholdsanalyse, sett som en essensiell del av metodologien (Flyvbjerg, 2006). Det er styrken med å utføre en innholdsanalyse av en gruppe, slik at man ikke påvirker utfallet av interaksjonen. Av hensyn til personvern har medlemmenes navn bli anonymisert underveis i lagret data og utdragene omskrevet i presentasjonen av forskningsresultater og utdrag. Delingen av meldingen om forskningsprosjektet ble mottatt med blandet respons. De fleste var positive, men en uttrykte skepsis til hensiktene for forskningsprosjektet. Medlem159: «*Hvem er det som finansierer forskningen? 3C leverer nok det kunden bestiller*». En av gruppens administrator understrekte at det er forskningsrådet som finansierer 3C prosjektet og at studien er uavhengig. Etter dette kom det ikke flere innsigelser.

## 4.4 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg gjennomgått teori knyttet til virtuell etnografi (Hine, 2015; Kozinets, 2010), verdien av å gjennomføre et casestudie, og sammendrag av viktig teori for det analytiske rammeverket i denne studien. Jeg har gjennomgått teori om hvordan og hvorfor å utføre innholdsanalyse, i tillegg til de forskningsteoriene jeg støtter meg på for å utføre interaksjonsanalysen. CHAT er underliggende i det teoretiske grunnlaget og som jeg har støttet meg på i gjennomføring av begge analysene, og for å svare på forskningsspørsmålene mine. I andre del av kapitlet, viste jeg til hensyn jeg har tatt i gjennomføring av datainnsamling og analyse. Tilslutt la jeg fram de forskningsetisk hensyn jeg har tatt for å gjennomføre studien. I neste kapittel vil jeg presentere funnene av innholds- og interaksjonsanalysen.

## 5 Funn og analysenivå

I dette kapitlet har jeg samlet resultatene fra analysearbeidet. Først vil jeg gjennomgå generelle informasjon om gruppen og datamaterialet, for å gi innsikt i interessante aspekter som danner et bilde av aktivitetene i gruppen. Deretter vil jeg presentere resultatet av innholdsanalysen og utledingen av det endelig kodeskjema, samt antall ganger tilfellene i kategoriene forekommer. I tillegg har jeg gjort rede for temaene som ble gjentatt, og dermed gjort relevante av gruppemedlemmene, spesielt tilknyttet gruppens mål om å utøve innflytelse på beslutningsmyndigheten. I diskusjonen vil jeg gå nærmere inn på medvirkningsaktivitetene identifisert i innholdsanalysen og sammenligne mine funn med tidligere forskning framlagt i teorikapitlet.

I siste del av kapitlet vil jeg trekke fram enkelte typiske utdrag som sammenfallet godt med seleksjonskriteriene basert på Mercers samtale typer, og konteksten for disse. Jeg har valgt utdrag som nærmest representerer Mercers *samtale typer*, i tillegg til utdrag som henviser til *ground rules*, ettersom de henger tett sammen med forekomsten av *utforskende samtaler*.

### 5.1 Første analysenivå og beskrivende statistikk

Gruppen har variert litt i antall medlemmer fra første uttak av datasett og fram til skrivende stund, men antall har vært jevnt over stabilt med over 3500 medlemmer og 7 administratorer. En av administratorene er Facebooksiden til aksjonsgruppen. Per dags dato er det 3567 medlemmer totalt som følger gruppen, mens ved uttaket av datasettet var det 3532 medlemmer. Det var 463 medlemmer, av 3532 medlemmer, som hadde skrevet innlegg. Dette tilsvarer at 13 % av det totale antallet i gruppen hadde i løpet av det første året skrevet minst ett innlegg eller kommentar til et innlegg. Totalt var det 3834 innlegg og kommentarer i datasettet. Administrator 1 har skrevet fleste beskjedene med litt under 5 % (193 innlegg og kommentarer), og tilsammen har administratorene skrevet 15,3 % av beskjedene (587 innlegg og kommentarer). Noen av medlemmene er veldig aktive; 10 medlemmer har skrevet mer enn 50 beskjeder, mens 73 medlemmer og 5 av administratorene har delt mer enn 10 beskjeder. 2 av administratorene og 383 medlemmer, av de som har delt beskjeder, har delt mindre enn 10 beskjeder. 123 medlemmer har skrevet kun 1 beskjed.



## 5.2 Innholdsanalyse – andre analysenivå

I utførelsen av innholdsanalysen har jeg fokusert på tilfeller der gruppe medlemmene uttrykker en form for handling eller resonnement i gruppen. Innlegg som omhandler støtte til saken uten at det deles noe mer innhold, spam og politiske uttalelser som ikke kobles opp mot gruppens hovedmål, ble kodet på et tidlig stadiet i Excel, men ikke i NVivo. Når en utfører en innholdsanalyse er det mange detaljer og diskusjoner man kan velge å beskrives for å nøyaktig reflektere gruppens aktiviteter, det samme gjelder for Facebookgruppen. Samtidig ønsker jeg er rød tråd i oppgaven, noe som førte til at jeg måtte overse noen av innleggene i den endelige kodingen. Derimot var det mulig å kode nesten alle beskjedene etter de kategoriene jeg endte opp med. Kodekategoriene med påfølgende forekomst vises i figur 5.1.

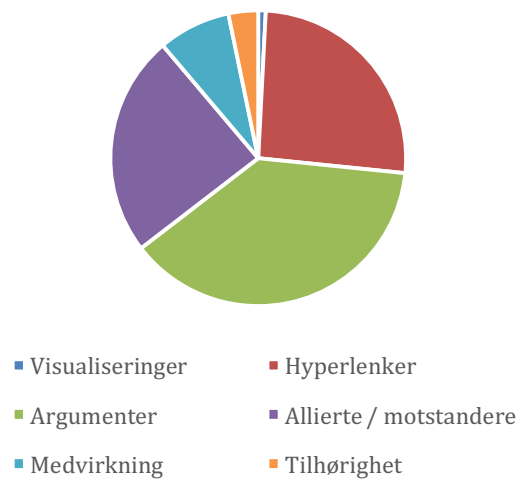
Hovedkategorier	Subkategori nivå 1	Subkategorier nivå 2	Antall	Prosent av total
Gruppeaktiviteter	Kunnskapsdeling	Visualiseringer	15	0,39 %
		Hyperlenker	469	12,23 %
		Argumenter	690	18,00 %
	Allierte / Motstandere		441	11,50 %
	Medvirkningsaktiviteter		144	3,76 %
	Tilhørighet		59	1,54 %
Samtaletyper	Ground rules		26	0,68 %
	Kumulative samtaler		2508	65,41 %
	Argumentative samtaler		225	5,87 %
	Utforskende samtaler		167	4,36 %

Figur 5.1: Kodeskjema utformet ved bruk av koding i Nvivo.

Jeg kodet innleggene som henviser til aktiviteter, hvis hensikt er å utøve direkte eller indirekte innflytelse. De innleggene som henviser til direkte medvirkningstiltak, og som omfattes av byplanlovgivning og offisielle veiledningsdokumenter, ble kodet som **medvirkningsaktiviteter**. Jeg har også kodet beskjeder som omhandler indirekte innflytelse på planmyndige, slik som deling av kunnskap og identifisering av potensielle allierte eller hindre for medlemmene å nå gruppens hovedmål, kodet som **allierte og motstandere**. Dette har vært en sentral del av å svare på forskningsspørsmålene mine. Gruppeaktivitetene tilknyttet kunnskapsdeling, består av bilder som representerte fremtidig visjon

(**visualiseringer**), alle lenker til eksterne sider (**hyperlenker**), og innlegg som inneholdt en form for motargumentasjon mot utbygging eller de gjeldene delene av kommuneplanen (**argumenter**). Henvendelser til kartlegging av mulige allierte eller motstandere, var ikke noe jeg i utgangspunktet hadde vurdert å trekke inn i oppgaven, men det forekom så pass ofte at jeg har inkludert en beskrivelse av disse innleggene. Innlegg som beskrev en form for tilhørighet til området, eller til andre innad i gruppen, var noe som var utpreget i oppstarten av gruppen men avtok etterhvert som gruppen vokste. Som kodeskjema i figur 5.2 viser, er det stor forskjell mellom forekomsten av forskjellige typer av innlegg.

Gruppeaktiviteter



Figur 5.2: Fordeling av gruppeaktiviteter

I tillegg til koding av gruppeaktiviteter, kodet jeg de interaksjonene som innfridde noen av karakteristikkene til de tre samtaletypene: **kumulative**, **argumentative** og **utforskende** samtaler. Jeg kodet også de innleggene som fungerte som rettleidende, altså som uttrykte **ground rules**. Innleggene som henviste direkte til gruppens grunnregler, er lettere å identifisere og å dermed kode, men andre lenker fungerer rettleidende i form av å sette en presedens for det som deles og ikke deles.

### 5.2.1 Kunnskapsdeling

Begrepet kunnskapsdeling bruker jeg bredt i denne sammenhengen som overordnet kategori. Innleggene som er plassert inn under kategorien kunnskapsdeling er det som deles innad i gruppen som ikke omhandler utenforstående. Innleggene styrker medlemmenes argumenter og bearbeides videre innad i gruppen før de presenteres og deles utad.

Total mengde innlegg og kommentarer som uttrykker et argument mot utbygging og inkludering av Rud som utbyggingsområde, er 690 av de totalt 3834 innleggene og kommentarene. Videre så er argumentene delt inn i økonomiske, politiske og miljømessige tema. Politiske argumenter er det flest av, 353, deretter de som omhandler miljø, 230, og færrest er de økonomiske argumentene, 107. De aller fleste av argumentene som ble bragt fram ble også komplementert med hyperlenker til avisartikler, blogger, forskningsartikler, forskrifter for utbygging eller andre sider utenfor Facebookgruppen. Et mål med opprettelsen av gruppen som presiseres, er å samle mange, varierte argumenter mot utbygging av høyblokker i området. Administratorene av gruppen har aktivt etterlyst nye argumenter fra medlemmene i gruppen og oppfordret de til å dele disse på Facebooksiden. Mange av medlemmene har fått positive tilbakemelding på sine argumenter, både fra administratorer og andre medlemmer. Administratorene melder tilbake til gruppen at de samler argumentene som presenteres i en skriftlig klage som tas videre til kommunen og bydelsutvalget. Hensikten med denne klagen er å framlegge fornuftige argument for å reversere bestemmelsen om Nedre Rud omtalt i kommuneplanen. Argumentene som framlegges av gruppens medlemmer er mangefasetterte. Jeg har valgt å samle noen av de nedenfor. Senere ville jeg gjennomgå lenkene medlemmene publiserer fra andre kilder i mer detalj, men først ønsker jeg å belyse forskjellige tilnærminger til å konstruere motargumenter mot kommunens vedtak.

### **Økonomiske argumenter**

De økonomiske argumentene som legges fram, er rettet både mot de som har myndighet til å reversere kommuneplanen, samt de som er huseiere i området. Prisen og verdien av boligene i området er en sentral bekymring for flere av medlemmene. Enkelte trekker fram flere artikler fra aviser der det uttrykkes at utbyggingen vil være til ulempe både for de som vil selge, og de som velger å bli værende dersom utbygging av høyblokker blir en realitet. Det påstås at boligverdien for de som velger å ikke selge, vil gå ned dersom det bygges høyblokker i området, ettersom det vil føre til mindre interesse for området. I tillegg framlegges argumenter for at de som velger å selge til utbyggere vil måtte betale mer skatt en antatt. Disse er alle argumenter som er ment til å appellere først og fremst til boligeiere, altså at det ikke lønner seg like mye å selge tomt til boligutviklere som man kanskje antar. Det deles også økonomiske argumenter som er mer rettet mot bestemmelsen, og er dermed mer i takt med gruppens opprinnelige formål. Et eksempel som legges fram flere ganger, er

bekymring om at den totalverdien av utbyggingen vil være mindre enn antatt, da historiske og vernede bygg selges til høyere pris enn nybygg. Det uttrykkes også mistro til realiteten av mediene og kommunens omtalelser av boligmangel i Oslo. Dette understrekes med lenker til artikler, blant annet fra Dagens Næringsliv. Disse formoder at kommunen og medier er med på å drive opp boligprisene, ved å understreke en mangel på boliger som ikke er reell. Artiklene og medlemmene som presenteres disse i gruppen, viser til at det er nok av andre områder som er regulerte og klare til utbygging, men at det heller fokuseres på utbygging i sentrale og populære områder, framfor de som er best egnet og regulert for slik utbygging.

### **Politiske argumenter**

På sett og vis kan alle argumenter som trekkes fram i gruppen, tolkes som politiske argument, ettersom klagen er myntet på bydelspolitikere og kommunale politikere. Derimot er de noen argumenter som går mer på politiske aspekter ved bestemmelsen. En del av det som trekkes fram i gruppen er direkte rettet mot uoverensstemmelser i byutviklingsplaner, nærmere bestemt kommuneplanen og småhusplanen. I tillegg kommer det innspill som forsøker å klarlegge forskjeller i meninger blant politikere, både innad i og på tvers av politisk parti. Det trekkes også fram motsigelser mellom det som står i partiprogram, og hvordan politikere handler når de sitter i bestemmelsesposisjon. Dette tilrettelegger livlig diskusjon både mellom medlemmene i gruppen og i mediebildet. Det synes å være en viss skepsis i gruppen til politikere, og det en hentydes til mistanke om at kommunen velger utbyggerne fremfor innbyggerne. Enkelte mener at kommunen lar seg presse til å åpne opp for utbygging, til fortjeneste for utbyggere og at planene ikke er uttenkt godt nok for å bevare nabolagsfølelsen og estetikken i området. Gruppen er også opptatt av hvordan enkelt politikere og partier i bydelsutvalget stiller seg til kommuneplanen. To politikere, en fra Høyre og en fra Venstre, har tatt direkte kontakt med gruppen for å meddele sin støtte til saken. De har begge skrevet melding i gruppen, som ble positivt mottatt, men enkelte av medlemmene påpeker at det ikke samsvarer med andre partifellers utsagn.

Den verste tilsnakken og retorikken retter seg mot Miljøpartiet de Grønne (MDG) ettersom i denne saken lener talspersonene for fortetting og blokkbygging i områder med eneboliger. Bakgrunnen for denne utviklingen er basert på forskjellige momenter. MDG var det eneste partiet som stemte mot forslaget som aksjonsgruppen la fram for bydelsutvalget om reverseringen av kommunedelplanen. En annen årsak til den dårlige omtalen i gruppen kan være at to forskjellige politikere i bydelsutvalget fra MDG, uttalte seg i bydelsavisa om at

partiet er positiv til fortetting av området, og kommer med utsagn som flere i gruppen reagerer på som en feilrepresentasjon av situasjonen. Flere av medlemmene uttrykker at de reagerer negativ på retorikken som politikerne fra MDG bruker når de omtaler saken.

Det kan være interessant å merke seg at den negative omtalen av politiske partier og personer i Facebookgruppen, spesielt om MDG, var noe kontrollert i begynnelsen. En av administratorene forklarte at hun hadde forståelse for medlemmene som uttrykte misnøye med partiet, men at det ikke var nyttig eller relevant å trekke dette fram i kommentarfeltet. Etterhvert ble flere ivrige på å komme med personangrep og å henge seg på negative kommentarer om politiske partier. Etter dette punktet var det flere som henviste til MDG sine slagord, postere og uttalelser for så å hevde at slik partiet markedsførte seg ikke stemmer med deres faktiske hensikter. Slike innlegg ble møtt med at flere henger seg på med negative kommentarer om MDG uten at administratorene er med på å dempe denne oppførselen. Det er tydelig at hvordan politikere stiller seg til denne saken er avgjørende for hvordan enkelte forholder seg til politiske partier utover dette også. Slik som denne kommentaren etter forslaget om å fjerne området fra kommuneplanen ble nedstemt av Bystyret i Oslo: *Medlem56: «Jeg ser at politikerne i bystyret nei til vedtaket, lurer veldig på hvem som stemte hva. Jeg vil vite hvem jeg skal svarteliste ved neste valg».*

Den lokale bydelsavisen publiserte en artikkel, som påpeker at kommuneplanen og planen som verner småbebyggelsen er begge juridisk bindende, men motstridende (Haga, 2016b). Medlemmene forsøkte å forstå seg på hvordan det har vært mulig å vedta to motstridende planer. Enkelte medlemmer meddeler at småhusplanen er veiledende, mens kommuneplanen den som ble vedtatt sist av de to planene er gjeldene. Dette spørsmålet stilles og besvares flere ganger utover datamaterialet.

### **Miljø og nabolag**

Medlemmene er opptatt av nærmiljøet, både samholdet og miljøhensyn, og hvordan en slik fortetting vil påvirke dette. Det forespeiles at utbyggingen av knutepunkt kan føre til økt forurensning og søppel, mens kollektivtilbudet i området allerede er belastet. Det uttrykkes også bekymring for bevaringen av den lokale fauna og rødlistede dyrearter i området, samt ødeleggelsen av nabolagets gamle eplehager. Flere av disse argumentene blir kun nevnt en gang, og gjerne som kritikk til vedtaket uten å være et forslag til den formelle klagen. Derimot så blir bevaring av gamle bygg og naturen i området nevnt flere ganger.

Grupped medlemmene tar blant annet kontakt med byantikvaren for vurdering av verning av området og om dette kan ha konsekvenser for endring av kommunedelplanen. Medlemmene kommer også med andre forslag, slik som utbygging i andre områder som er mindre regulerte og har mindre småbebyggelse, utvidelse av markagrensa. Nabolagsfølelsen menes også å stå i fare, da utbyggingen vil øke utskifting av beboere og føre til ustabilitet i nabolaget.

## 5.2.2 Hyperlenker

En av fordelene med å bruke Facebook som et verktøy for aksjonsarbeid, er muligheten å kunne trekke inn mange ressurser. Om det er artikler i nettaviser, YouTube-videoer, bilder eller lenker til andre sosiale medier. Argumentene framlagt ovenfor er ofte støttet opp med en lenke til kronikker, artikler på nett eller til offentlige sider. Totalt i datasettet er det 497 lenker i innlegg og kommentarer delt på Facebookgruppen, og 149 av disse er omtaler om gruppen og området.

Kilde	Antall	Kilde	Antall	Kilde	Antall	Kilde	Antall
Facebook	85	allgrønn	4	nationen.dk	1	Aftenbladet	1
Aftenposten	77	Instagram	3	sivilombudsmannen	1	sketchup.com	1
Bydelsavisen	74	Budstikka	3	forskning.no	1	Sintef	1
NRK	27	VG	3	Adressaavisen	1	naturvernforbundet	1
Facebookevent	22	lovdata.no	3	miljøkommune.no	1	NMBU.no	1
DN	19	Nettavisen	2	duo.uio.no	1	minerva	1
Oslo kommune	19	NOA	2	kulturminnesøk	1	svadagenerator	1
Dagsavisen	16	Menighetsblad	2	riksantikvaren	1	aksjon stopblokk	1
Akersposten	15	ABC nyheter	2	teknisk ukeblad	1	proff.no	1
Blogger	13	Twitter	2	byggfakta	1	folkeaksjon	1
E24	9	Hegner	2	Byavisen	1	Ted talk	1
YouTube	9	Dagbladet.dk	2	BBC	1	wikiperdia	1
Aksjonsgruppa	8	TV2	2	standard.co.uk	1	ArkDes	1
Dagbladet	8	rettsnorge.no	2	finn.no	1		
Byplan	7	arkitektur.no	2	side3	1		
Arkitektturnytt	5	Rødlistede dyrearter	1	groruddalen.no	1		
Partiprogram	4	klikk.no	1	byantikvaren	1		
minsak.no	4	telegraf	1	sv.no	1		
regjeringen.no	4	itromso.no	1	miljøstatus	1		

Figur 5.3: Antall lenker fra ulike nettsider.

En del av disse innleggene lenker til bilder av papiraviser, som regel av småkronikker, som enkelte tok bilder av og delte i gruppen. Disse er lagret under noden som heter *facebook annet*. Kategorien inkluderer også bilder av nabolaget, slik som bilder at hus med skiltene som hadde blitt laget i forbindelse med motvirkning av utbygging i området. På disse skiltene står det "IKKE TIL SALGS – nei til rasering." Andre bilder av nabolaget viser trær og annen

natur. Fine bilder av nabolaget blir ofte kommentert med nostalgiske fortellinger om hvor lenge medlemmene har bodd i området og minnene de har. Visualiseringer av hvordan området kunne tenke seg å se ut etter utbygging skaper mye engasjement og får mye respons.

Det ble også delt en del arrangement eller *facebookeventer*. Disse bestod av arrangementer som ikke var knyttet til gruppen direkte, slik som høringer og offentlige møter og arrangementer som omhandler byutvikling om medbestemmelse. I tillegg så var det noen få arrangement tilknyttet andre hendelser i nabolaget. Møter som er sentrale for å oppnå gruppens hovedmål, blir delt flere ganger. Eksempler her er bydelsmøte og bystyremøte. Når slike møter finner sted ble det delt bilder av de oppmøte sammen med en beskrivelse av det som skjedde på møte. Noen av arrangement delt omhandlet diskusjoner tilknyttet byutvikling. Hensikten med deling av disse var at medlemmene bedre kunne forstå planprosesser, formulere med gode resonnement, motargumentasjon og alternative forslag i debatt med politikere for utbygging. Andre arrangement, som er for eksempel rettet mot hagestell og nabolagsfester, kunne tenkes å ha en opprettholdende funksjon for nabolagsfølelsen. Derimot var de fleste arrangementene rettet mot å tilegne seg informasjon om byutviklingsprosessen og det å støtte fjerning av området fra kommuneplanen.

Det deles også en del lenker til kommunale sider. Disse henviser til sider der man kan få informasjon om saker, høringsdokumenter og sider man kan klage til kommunen. Det oppfordres til å klage gjennom slike sider ved flere anledninger. Når enkelte skriver engasjerte innlegg i gruppen og når aksjonsgruppen viser til egne samlede klager, blir medlemmer oppmuntret til å formulere egne klager til kommunen og offentlige medier. I tillegg deles kommunale nettsider der man kan orientere seg om det som skjer. Et eksempel er Oslo kommune sin side over informasjon om eiendom og planer i Oslo-området<sup>5</sup>.

Noden *omtaler* gjelder artikler der den mulige utbyggingen og motstandsgruppen nevnes direkte. Ofte er det medlemmer som skriver kommentarer i bydelsavisen, mens avisen følger opp saken og utfallet av gruppens arbeid nøye. Ofte benyttes området som eksempel på det større bybilde i Oslo. Lenkene til NRK inkluderer både omtaler i dagsrevyen og radiosegmenter, i tillegg til nettartikler som omtaler disputten i området. Nettaviser fra andre byer brukes for å trekke paralleller til byutvikling i andre byer, enten som negative eksempler (København), som eksempler av støtte fra offentlige personer (England), eller som eksempler

---

<sup>5</sup> <https://tjenester.oslo.kommune.no/ekstern/veiledere/eiendomsinfo/>

på alternative handlingsstrategier (Sverige). Andre bydeler brukes også som både som eksempler på områder der utbygging har forverret området (Enerhaugen) og der innbyggernes motstand har vært vellykket i å hindre utbygging (Grünerløkka). Det følges nøye med på en lignende prosess i andre bydeler i Oslo som omtales om inspirert av debatten som skjer på Rud.

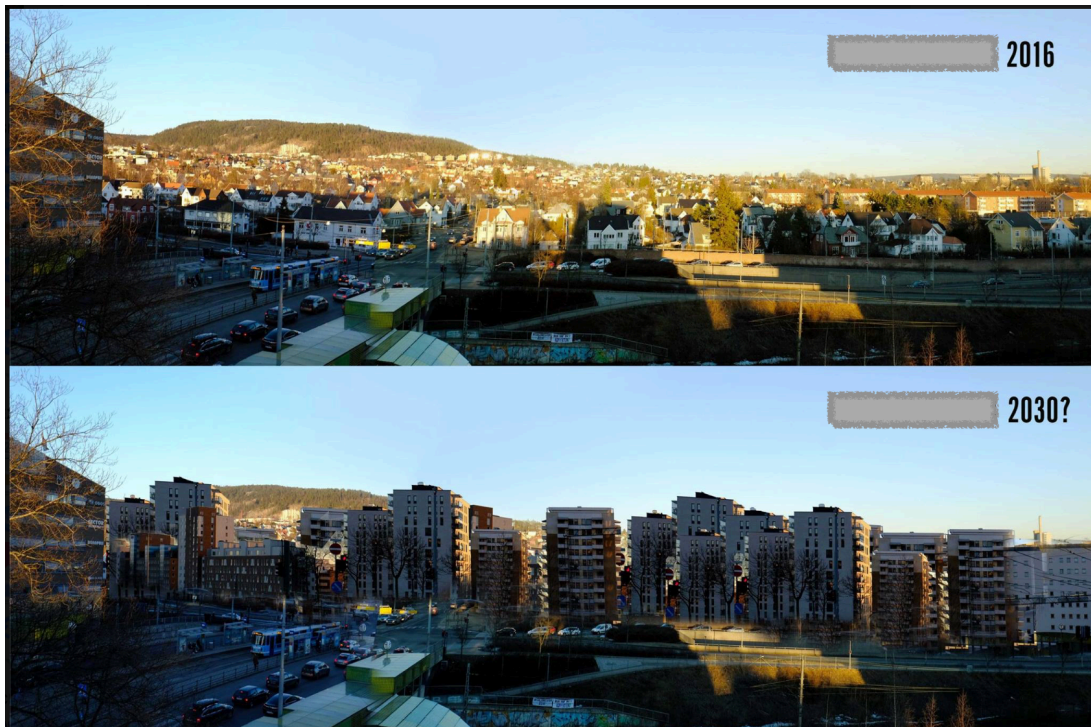
Under **arkitekt** er lenker fra flere kilder som omtaler utviklingen i Oslo som uheldig. Disse lenker til arkitekt-nettsider og en blogg. Det lenkes til forskjellige blogger, med forfattere av forskjellig faglig bakgrunn. De fleste bloggforfatterne var enige og støttet argumentasjon som allerede var tatt opp i gruppen. Et innlegg som ble delt var derimot direkte kritisk til gruppens mål. Dette ledet til en lengre utveksling som jeg har analysert, og dermed inkludert utdrag av denne i oppgaven i siste del av kapitlet om resultatene fra interaksjonsanalyse. Diskusjoner som skjer i media, spesielt de som omhandler kommuneplanen, trekkes fram i gruppen. Det lenkes også til aksjonsgruppens egen nettside. Disse er stort sett i forbindelse med arrangement, men her finnes det også lenker til omtale, oppdateringer om gruppens arbeid, planstrategi, kommuneplan og klager, i tillegg til aksjonsgruppens kontaktinformasjon.

### 5.2.3 Visualiseringer

Tidlig i gruppens eksistens spørres det om muligheten for gruppen å danne visualiseringer av eventuell bygging av høyblokker i området. Medlem142: *«Det kan bli uheldig utsikt for enkelte dersom det bygges høyblokker. Jeg tror at et bilde av konsekvensene av utbygging kan funke sammen med andre tiltak for å hindre dette».*

Det er kun den ene visualiseringen, bilde 5.3, som er laget av en av gruppens medlemmer med gruppens formål i tankene. Dette førte til mange responser i gruppen, men ikke mye diskusjon. Totalt er det 48 kommentarer og 107 likerklikk. Dette bildet deles også i bydelsavisen i omtale av aksjonsgruppens arbeid.





Bilde 5.1: Visuell representasjon av det ferdigutbygde området laget av medlem i Facebookgruppen

Derimot deles det mest bilder av naturen, dyr og de idylliske omgivelsene i området. Andre bilder som ble delt skapte også reaksjoner. Et eksempel av dette er bilde 5.4, som ble brukt i sammenheng med en lenke til innlegg i bydelsavisen skrevet av en representant fra MDG i bydelsutvalget.



Bilde 5.2: Representasjon av mulige utbygging i området (Bjørnstad, 2016).

I innlegg ID 3332, skriver medlem10: «Bildet (...) er helt uten grunnlag i realiteten. Bildet viser en lav blokk i en stor park. Dette er propaganda. Dersom det skulle bygges slik så ville der ikke vært mye fortetting.» Flere er enig med medlem10. Medlem 2: «Jeg tenker mest på folkene som bor rundt høyblokkene. De som sitter på balkongen i blokkene er de eneste som ikke kommer til å sitte i skygge uten utsikt».

Det deles også tegninger som fungerer som eksempler av den fremtidsvisjonen gruppemedlemmene ønsker å motvirke, for eksempel bilder av trehus midt i prosessen av å rives, og malerier av høye gråe blokker. Et enkelt, men effektivt tiltak aksjonsgruppen fikk mye respons på, var å feste en stor heliumballong slik at den var omtrentlig like høyt som et 12 etasjers bygg. Dette skapte engasjement blant medlemmene som tok bilder fra hjemmene sine og kommenterte hvor mye utsikt de ville miste. Totalt sett var illustrasjonene brukt for å illustrere den negative effekten av utbygging og for å skape engasjement til formålet - ikke for å utforme alternative forslag.

#### 5.2.4 Medvirkningsaktiviteter

Tidlig i datasettet legger administrator1 fram muligheter for å komme i kontakt med politikere som kan hjelpe med å motvirke kommuneplanen. I innlegget (ID 3813) identifiseres muligheter som å få til et *«møte med Miljø, Plan- og Samferdsels-komiteen i bydelen 14.mars (2016) og deretter å påse at det blir levert en samlet henvisning fra bydelspartier som har medhold med gruppen til bystyret»*, og å *«be om et åpent møte med ansvarlige Oslo-politikere»*. Hun avrunder innlegget med at grunneiere må overtales til å ikke selge til utbyggere, ettersom anledningen til utbygging er allerede vedtatt men *«er avhengig av at folk faktisk frivillig selger»* og at *«innspill mottas med takk»*. I kommentarfeltet gjenopptas derimot oppklaringen på hvorfor inkluderingen av Nedre Rud i planen ikke ble fanget opp av politikerne. Eksempelvis fra medlem373 *«Vi uttalte oss som jeg husker det kritisk til Tåsen til sist. Men ingen i bydelen fanget dessverre at Rud var inkludert»*.

På flere tidspunkt i datasettet finnes innlegg om enkeltklager som er blitt sendt inn av individuelle medlemmer, slik som ID 3160. Medlem35 skriver: *«Sendte i dag inn formell klage til kommunen om planen (...), som følge av manglende varsling og for dårlig høringsrunde. Det er et krav at kommunen skal varsle ved slike endringer. Klage må til for å få vedtaket kjent ugyldig.»* Slike innlegg oppfordrer også til at flere skal gjøre det samme. Det kommenteres ofte under disse innleggene om aksjonsgruppens progresjon i formuleringen av kollektiv klage til Sivilombudsmannen, med argumentasjoner fra Facebookgruppen. Dette i tillegg til andre medvirkningsmuligheter aksjonsgruppen er i gang med, slik som kommende møter. Muligheter for å påklage vedtaket er blitt delt ofte, spesielt tilknyttet manglende varsling, som i ID3410, medlem10 skriver: *«Jeg legger ved liste over alle organ som skulle vært varslet ved detaljregulering. I tillegg skulle beboere blitt varslet»*.

I sammenheng med argumentasjonen rundt manglende varsling ble det gjort et forsøk på å finne ut om medvirkningskravet i lovgivningen var blitt overholdt. Medvirkningsmøtet for bydelen ble avholdt i april 2014. En av gruppe medlemmene, som også var medlem av velforeningen for området, var på medvirkningsmøtet for bydelen som ble holdt i forkant av vedtaket av kommuneplanen. Hun ble intervjuet av bydelsavisen og dette ble igjen delt i gruppen. I intervjuet sa hun at det ikke ble opplyst om at akkurat området var inkludert i utbyggingsområdet, noe som samsvarer med det bydelsutvalget hadde sagt. Viktige tidspunkter for møter med bydelsutvalget og bystyret har blitt delt flere ganger og arrangementer for disse har blitt opprettet. Under disse møtene ble det tatt bilder av oppmøtet som ble delt i Facebookgruppen. Disse ble mottatt av spørsmål om hva som skjedde under møtet av noen som ikke var tilstede, en del oppmuntrende beskjeder av typen «*stå på*» og «*heia*».

Det opplyses også om muligheter til å holde seg oppdatert om det som skjer i området og andre offentlige møter å utøve medvirkning. Eksempelvis er dette være i form av kommunale nettsider med informasjon om kommende bygg, reguleringsplaner og eiendomsinformasjon. Totalt er de 144 innleggene og kommentarene i datasettet, tilknyttet forståelsen av lovgivning, muligheter til å påklage vedtaket og deling av offisielle dokumenter knyttet til planleggingsprosessen. Det identifiseres også av flere at dette er et politisk problem og at det rokker enkeltes medlemmers tro på legitimiteten til beslutningsmyndige i planprosessen; (ID 3562), medlem10 skriver: «*Det er et demokratisk problem at ikke det blir gitt nok informasjon i en slik prosess.*»

### **5.2.5 Tilhørighet og allierte**

En del av de mest aktive medlemmene deler synspunktene og samtaler med politikere og institusjoner utenfor gruppen. I tillegg er det noen politikere og privatpersoner som tar direkte kontakt i gruppen, først og fremst for å uttrykke støtte. Det er også flere av gruppens egne medlemmer som uttrykker tilhørighet til området på Facebooksiden.

(ID 3509) Medlem400 skriver «*Er med glede blitt med i gruppen. Er ikke berørt av dette, men vokste opp rett ved området (.). Jeg regner likevel dette området som "hjemme"*». De som skriver slike innlegg kommer ikke med nye argumenter, men viser sympati med beboernes mål om å endre kommunevedtaket. Videre i samme innlegg uttrykkes dette slik: «*å dekke området med blokker er ikke mindre enn en diger skandale*». Disse innleggene

mottas med takk fra administratorene og øvrige medlemmer av gruppene. Kommentarene preges av stor enighet og gjentakelse av gruppens hovedmål. De som deler slike innlegg har gjerne bodd i området eller i nærheten, og henviser til hvordan området var tidligere. De spesifiserer nærheten til natur og hagene som det viktigste å bevare. I tillegg uttrykkes tilhørighet til området og til resten av medlemmene i gruppen ved å stadig dele arrangementer i nabolaget, oppmuntring til å danne undergrupper, invitasjoner til fritidsaktiviteter og salg av aksjonsskilt.



Bilde 5.3: Bygg dekket i ”Ikke til salgs”-skilt delt i Facebookgruppen.

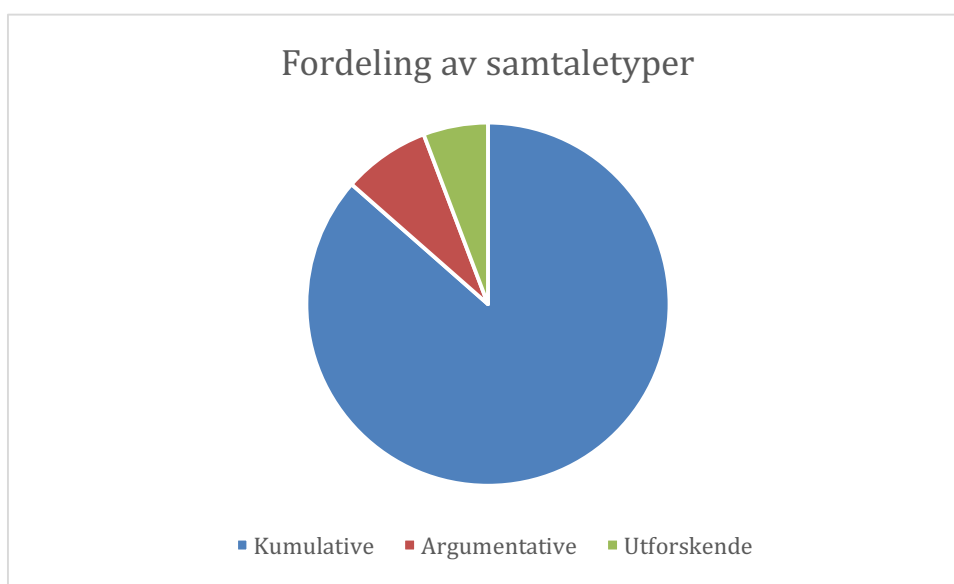
De 441 innleggene og kommentarene registrert som allierte/motstandere, fremstiller gruppemedlemmenes arbeid med å kartlegge mulige viktige støttespillere eller hindre. Spesielt viktig var det for medlemmene å vite hvordan de forskjellige politikerne på bydels- og kommunenivå stiller seg til gruppens mål. Det er flere kommentarer om at det er fint å vite hva de forskjellige partiene mener om saken. Politikere som er mulige allierte kontaktes stort sett av medlemmene i gruppen, men det er også noen som tar kontakt med gruppen direkte.

Gruppemedlemmene tar også kontakt med andre mulige allierte, slik som foreninger som har innvirkning på planer og verning. Admin2: *«Fortidsminneforeningen engasjerte seg sterkt da kommuneplanen var ute på høring. Nå gjaldt dette spesielt områder som tidligere ble kategorisert som verneverdige, og som er blitt merket som utviklingsområder.»* Samtidig lenkes det til artikkel i dagsavisen og diskusjon om foreningens innflytelse på bystyret. Det påpekes at også historielaget mener *«at området har stor verningsverdi»* (Medlem5, i ID 3604). Naturvernforbundet blir også nevnt å ha omtalt området og at det ikke er egnet for utbygging. Motstanderne som er identifisert består av politikere som uttaler i media at

utbygging i området er nødvendig og forfattere av meningsartikler som mener det samme. Motstandere blir motsagt gjennom tradisjonelle media, i bydelsavisen eller Aftenposten, og fører til mange reaksjoner på Facebooksiden.

### 5.3 Interaksjonsanalyse – tredje analysenivå

Interaksjonsanalysen ble utført med fokus på dialog og karakteristikkene for samtaler. Spesielt spørsmålsstilling og interaksjons mellom medlemmene var bakgrunnen for utvalg av eksemplene i denne delen av oppgaven. Utvalget til interaksjonsanalysen er basert på temaene som ble tatt opp i innleggene og som var av interesse i interaksjonsanalysen. Jeg så dermed etter spørsmålsstilling, resonering, forslag, betente diskusjoner, o.l.. Jeg valgte og kode både innleggene og kommentarene, og ikke samtalen som helhet, ettersom noen innlegg skiftet mellom kategoriene av samtale typer. Jeg endte opp med å se på alle innlegg som var preget av samhandling og utvekslinger mellom medlemmene i gruppen, og vurdere disse opp i mot samtale typene. Som figur 5.1 og 5.4 viser var det et stort andel kumulative innlegg og kommentarer.



Figur 5.4: Fordeling av de ulike samtale typene

#### 5.3.1 Regler for samtaler

I oppstarten av gruppen klargjøres målet for gruppen, men det spesifiseres ikke hvordan de tenker å komme fram til målet. Det oppmuntres derimot til deling av argumenter mot inkluderingen av området i kommuneplanen. Det første innlegget postet samme dag som

gruppen ble opprettet, konstaterer kortfattet bakgrunn og mål for aksjonsgruppen og dermed også opprettelsen av gruppen: «*Kommuneplanen for Oslo åpner for å fjerne 260 boliger og bygge blokker opptil 12 etasjer. Det ble vedtatt uten at bydelsutvalget har kommentert saken, velforeninger har diskutert dette eller naboer har fått muligheten til å kommentere. Vi krever at vedtaket oppheves og at disse planene ikke blir noe av*» (Administrator1, i ID3834).

Andre og tredje innlegg i gruppen er lenker til artikler i bydelsavisen. Den første er en artikkel som omtaler kommuneplanen "Oslo mot 2030 - Smart, trygg og grønn", og legger fram hva som inngår i denne. Det første innlegget til administrator1 bruker ordrett samme formulering som i artikkelen. Videre forklares det flere bakenforliggende argumenter for vedtaket, slik som knutepunktfortetting, plankartet fra kommunedelplanen som belyser områder for bebyggelse. Kort tid etter gjentas målet med gruppen av samme administrator, denne gangen med egne ord og strategi for å få til en endring av kommuneplanen. Hun uttrykker hennes frustrasjon over at bydelspolitikere ikke har protestert mot vedtaket av kommuneplanen eller informert innbyggere i bydelen. Administrator1 «*Det viktigste nå er å stoppet planene, ikke fordele skyld, (...) her må det vel påvirkes på mange fronter*» (innlegg ID3813). I innlegget anerkjenner hun det mange i gruppen har uttrykt, altså at de som bor i området ikke har fått tilstrekkelig mulighet til å motvirke vedtaket i forkant. Jeg tolker kommentaren som et forsøk på å døyve tendensen til at Facebookgruppen blir brukt som et sted å føre *argumentative samtaler*. Hun oppfordrer å ta i bruk flere kanaler for å få endret vedtaket fram mot at kommuneplanen vurderes på nytt i 2017, og at Facebooksiden kan brukes til å koordinere dette arbeidet.

Det deles oppdateringer av målene underveis på flere tidspunkt i datasettet, noe som forsterker hva som regnes som relevant å dele på forskjellige stadier av gruppens eksistens. De normene for hva som er relevant å dele som ble delt i oppstarten fortsetter gjennom hele tidsforløpet datamaterialet tar for seg. Det oppdateres for eksempel om møte med aksjonsgruppen og komitéer på bydels- og kommunenivå, der det i etterkant spørres om innspill til høringsdokument og oppmøte til neste møte. Noen av administratorene forsøker å komme med veiledende kommentarer. Dette skjer ikke ofte, selv i argumentative interaksjoner, og medlemmene går fort tilbake til samme måte å diskutere med hverandre, på *kumulativt* eller *argumentativt* vis. Det er noen forsøk på å moderere gruppens måte å interagere på fra en av administratorene, men det er langt mellom disse tilfellene i datasettet. Et av disse tilfellene skjer i kommentarfeltet etter et blogginnlegg lenkes i gruppen som

kritiserer planer som innebærer rivning av gamle hus i Bærum til fordel for utbygging av E18. Blogginlegget er særdeles personlig og henvender seg Oslos byråd for miljø og samferdsel, Lan Marie Nguyen Berg. Delingen av innlegget skaper forvirring ettersom det omhandler et annet område og diskusjonen går fort over til politisk tilhørighet i henhold til opprettholdelsen av den nåværende kommuneplanen. Det er noen kommentarer i denne utvekslingen som er blitt slettet av administrator på grunn av at de blir ansett som upassende.

Dette skjer i innlegg ID254. Administrator1 skriver: *«Kommentarene er slettet. Sånne kommentarer hører ikke hjemme i denne gruppa».*

Dette stanser derimot ikke den bryggende politiske uenigheten mellom de to medlemmene:

Medlem456: *«Jeg bor i området og det har jeg gjort i mange tiår. Jeg er opprørt over denne saken. Men jeg vil ikke være med i en gruppe hvor saklighetsnivået er så lavt.»*

Medlem2 til medlem456: *«Hva mener du er usaklig? Jeg var en av dem som stilte på møtet i forrige uke. Ingen av oss har interesse av å gjøre dette til en politikk debatt, men med tanke på å sikre politisk flertall for endring av planen, da må vi forholde oss til partiene og holdningene deres.»*

Det er noen kommentarer som har som hensikt å unngå uthenging av enkelte i gruppen og understreke politisk tilhørighet ikke er avgjørende for gjennomføringen av medvirkningstiltak for endring av konsekvensene av kommuneplanen. Slike forsøk blir fort ignorert ofte i samme diskusjonstråd. Det er flere eksempler som uttrykker mistillit til enkelte politikere og partier, spesielt MDG. Senere innlegg uttrykker spesielt mistillit etter at standpunktene til de forskjellige partiene og lokal politikere blir offentliggjort i media, noe som igjen trekkes inn og legger grunnlaget for mye av den politiske diskursen i gruppen. Tema og ord som brukes i gruppen er tydelig påvirket av diskursen i nettaviser og det som lenkes til. Det er stort sett i lokalaviser at allierte og motstandere avdekkes, for deretter å bli stemplet som upålitelige kilder som er «kjøpt og betalt» eller «på lag med utbyggere». Alle disse måtene å diskutere på, er stort sett ikke moderert innad i gruppen. Innleggene er med på å danne fellesreglene for det som er kutyme å dele av meninger og lenker. De blir førende for videre samtaletyper.

### **5.3.2 Kumulative samtaler**

Som vist ved resultatet av innholdsanalysen, er det mange utvekslinger som minner om det Littleton og Mercer (2014) benevner som kumulative samtaler. Det er mye deling av informasjon. Hoveddelen av lenke som deles inn i gruppen, brukes til å støtte et argument. Slik akkumulering av relevant kunnskap, er karakteristisk av kumulative samtaler. De fleste

kommentarene som etterfølger deling av lenker eller et argument, er positive eller deler lignende informasjon. Det er ingen i kommentarfeltet som ber om en forklaring eller resonneringen som ligger bak argumenter som deles. Deling av informasjon til bygging av argumentasjon, er noe som blir tidlig inngytt som en grunnleggende funksjon av gruppen. På denne måten er dette en forsterket aktivitet i gruppen, ved at det ble konstatert tidlig i oppstartsfasen, er framtreddende i hele datasettet, og mottas med positive kommentarer. Det er derimot få ganger det sies direkte at argumentene tas med videre eller gjenopptas på et senere tidspunkt.

Oftest deles innlegg som er støttende og veldig preget av kumulative samtaler, med stor grad av enighet. ID 3533 typisk eksempel for når aksjonsgruppen og administratorene av gruppen oppdaterer resten av Facebookgruppens medlemmer om framgangen og framtidsplaner.

I ID 3533, skriver administrator1: *«Her er brevet arbeidsgruppa har sendt til bydelsutvalget. Vi ser med glede at flere og flere av utvalgets medlemmer har uttalt seg positivt til å jobbe mot planene om fortetting»*. Responsene er veldig like. Medlem22 skriver *«Flott! Bra jobbet! Takk igjen for jobben dere gjør!»*. Administrator1 svarer medlem22: *«Takk for gode innspill!»*. Medlem54 fortsetter rosen: *«Det er godt skrevet, og saklig - meget bra jobb!»*. Det

Det stilles heller ingen krav fra aksjonsgruppen og administratorene i gruppen eller oppmuntring til handling, og innlegget responderes til med 22 positive kommentarer og 154 likerklikk. Det er mange slike innlegg hvor selve Facebookgruppen ikke brukes utover det å uttrykke støtte.

### **5.3.3 Utforskende samtaler**

Det er noen eksempler av diskusjoner i datamaterialet som inneholder elementer av utforskende samtaler, men disse går fort over i andre former for samtale typer eller foregår mellom få medlemmer. Disse utvekslingene starter ved at et medlem stiller spørsmålstegn eller spør om begrunnelse for en politisk plan. Disse interaksjonene varer ikke så lenge og består ikke av mange utvekslinger. Mange går over til å være kumulative. For det meste er det innlegg der medlemmer kommer med en påstand og lenker til en ekstern nettside som støtter påstanden. Det krever mer interaksjon og utspørring for å kunne anse innleggene som utforskende. Det er noen eksempler der det stilles spørsmål til gruppens aktivitet som igangsetter interaksjoner med mer utforskende preg:



Utdrag fra innlegg ID2631. Administrator2 skriver: *«Det har tidligere vært nevnt undergrupper; er det undergrupper som jobber med forskjellig tema? Kommuneplanen har ikke bare konsekvenser for bare småhusbebyggelsen på "Nedre Rud". Er det mulig å slå seg sammen med andre bydeler der småhusområder rammes?»*. I denne interaksjonen stiller en av administratorene spørsmål om noe som har blitt tatt opp tidligere, og foreslår noe som blir en viktig aktivitet videre for gruppen altså å slå seg sammen med andre nabolagsgrupper. Videre så lister hun andre områder som også blir omfattet som utbyggingsområde i kommuneplanen 2015. Hun understreker at det er nok ikke bare bydelspolitikere og beboerne i det ene området som ikke har fått tilstrekkelig informasjon om konsekvensene av den nye kommuneplanen. Videre er det et medlem som foreslår at planlovverket og deler av medvirkningsparagrafen kan brukes til å formulere klage.

I ID 2631, skriver medlem13: *«I den nye plan- og bygningsloven ble medvirkning fremmet ved at det ble inkludert i formålsparagrafen i § 1-1. Paragrafen har i dette tilfellet ikke blitt brukt aktivt (...). Det paragrafen alle beboerne her og andre steder i Oslo nå kan støtte seg på når dette tas opp på Stortinget og til Kongen for å få planen endret!»*. Et annet medlem korrigerer påstanden, og det utveksles om beste framgangsmåte for klaging av vedtaket med tanke på å få til en større sammensetting av nabolagsforeninger for å motsette tiltaket.

Medlem38 til medlem13: *«Enig i det du skriver om plan- og bygningsloven, men det er vel Fylkesmannen som er klageinstans, og ikke Stortinget og Kongen.»* Medlem38 til medlem13: *«Du har rett i at man må gå gjennom Fylkesmannen. Men de har jo vært med i denne prosessen og har heller ikke fått med seg denne alvorlige konsekvens av denne bruken. Derfor sier jeg Stortinget og Kongen fordi lovverket beskytter planprosessen.»*

Diskusjonen avrundes etter at et medlem fra den lokale velforeningen sier at hun skal undersøke muligheten til å påklage til Fylkesmannen, og å ta kontakt med vel i andre områder i Oslo.

Selv om det ikke er mange av disse eksemplene av utvekslinger som har preg av å være utforskende i natur er det noen elementer av dette. Muligheter utforskes i fellesskap og de forskjellige forståelsene av mulighetsområdet begrunnes. Tilslutt kommer det fram til en slags enighet, selv om det ikke uttrykkes eksplisitt, så er mangelen på flere beskjeder etter at det foreslås og vedkjennes at de forsøker å kontakte andre velforeninger og Fylkesmannen som å regne som en felles enighet.

### 5.3.4 Argumentative samtaler

Det er ikke mange utvekslinger som kan karakteriseres som *argumentative samtaler*, ettersom uenigheter med andre tas som regel utenfor gruppen ved bruk av tradisjonelle media eller over Twitter. Det er enkelte som skriver kronikker, blogginnlegg eller som uttaler seg i intervju med lokal aviser eller i Aftenposten, som offentlig argumenterer mot målet til Facebookgruppen. Disse motstanderne diskuteres ofte innad i gruppen, der den som uttaler seg og innholdet av det de sier blir vurdert. Et typisk eksempel er når byutviklingsbyråd Marcussen uttaler seg om fortetting av knutepunktområder i Aftenposten (Løken, 2016). Det lenkes til artikkelen uten forklarende tekst som indikerer hva lenken omhandler.

Kommentarfeltet blir deretter arena for å luften vurderinger av intervjuet.

I utveksling, ID 1796, skriver medlem 8: *«Jeg er helt enig med byråden. Fortetting trenger ikke bli stort og stygt. Det er hennes ansvar at det bygges bygg folk liker i områder som er imøtekommende»*. Medlem426 til medlem 8: *«Enig! Fortetting kan gjøres fint. Det er bare å se på Rud slik det er i dag! Det virker helt bortkastet å ødelegge området.»*

Samtalen vender fort mot det å gjenta alternative løsninger som har blitt foreslått tidligere, slik som bygge utover markagrensa og 'typiske' uttrykk gjentas slik som, det medlem63 skriver: *«Når ble det selvsagt å bo i Oslo?»*.

Slike utvekslinger preges av at individuelle løsninger luftes, og at en av medlemmene skriver en kommentar eller innlegg i gjeldende avis. Det er derimot en som tar direkte kontakt med gruppen etter at hans blogginnlegg deles i gruppen, noe som resulterer i en av de lengste utvekslingene i hele datasettet. Den har tydelig preg av å være en argumentativ samtale. Utvekslingen starter med at en av gruppens medlemmer deler lenke til blogginnlegget, sammen med en beskrivelse av bakgrunnen til forfatteren av innlegget som har som hensikt å diskreditere vedkommende.

I utveksling ID2703 skriver medlem10: *«Vi møter motstand fra flere fronter. Når man søker på han som har skrevet innlegget står det at han jobber for en organisasjon eid av noen av de største eiendomsutviklerne i Norge.»* Flere fortsetter i samme takt og skriver fram mer om forfatterens bakgrunn, dermed holder medlemmene utvekslingen kumulativt fram til den som diskuteres deltar i diskusjonen. Dette skjer etter at en av medlemmene (medlem1) deler en utveksling som foregikk mellom han og forfatteren av blogginnlegget (medlem17) på Facebooksiden til forfatteren. Medlem17: *«Hei aksjonister, jeg tror dere må fokusere siktet deres bedre. Det er politikerne som har bestemt at det skal være høybygg i området, ikke*

*utbyggerne*». Medlem24 svarer bastant med «*Det er tull! Det vet du!*». Det er eksempler av kommentarer som er mer overveide og der medlemmer kommer med standpunkt, men ettersom utvekslingen fortsetter er det mer argumentativt språk som brukes. Medlem2 til medlem17: «*Du og din organisasjon har andre mål enn vi som bor her fordi vi synes at Oslo har vært en hyggelig by å bo, fram til nå. Spar oss for den "alle har lik rett til å bo i Oslo" holdningen*». Medlem17 svarer med samme argumentative tone: «*Det er en sympatisk forståelse du har av fortetting. Du har lykket med å komme deg inn på boligmarkedet, derfor drar vi opp stigen slik at andre som kommer etter deg, må bo utenfor.*»

Det er som sagt ikke mange slike utvekslinger, og ingen som er like lang som denne med 102 utvekslinger. Det innledes fort forsøk på å avfeie det som viker fra normen i gruppe ved å stille spørsmålsteget ved kredibiliteten til vedkommende. Selv om meningene som deles i noen grad begrunnes, er rammet inn med anklager. Det er ingen som trekker fram andres begrunnelser og ber om forklaring. Derimot virker det som om *argumentativ samtale* fører til oppsummering av det som er normen og målet i gruppen og leder til lengre enkeltinnlegg enn kumulative utvekslinger. Disse lengre innleggene fungerer også oppsummerende for den normative argumentene som er blitt ledet fram ved tidligere interaksjon.

Eksempelvis ledet medlem137 sitt spørsmål om hvorfor akkurat denne delen av Oslo skulle vernes mot fortetting, førte til at flere medlemmer skrev lange oppsummerende, men argumentative innlegg. Utveksling ID2079, starter med kommentar fra medlem137: «*Men hvordan skal Oslo fortettes hvis det ikke er rundt områder som har tbanestasjon, tog, buss og trikk? Finnes det bedre alternativ så sentralt?*» Administrator4 til Medlem137: «*På bakgrunn av hensyn til miljø, så er det bedre å danne nye knutepunkter for kollektivtransport, som ligger for eksempel ved industriområder som ikke er bygget ut i stor grad, enn det er å rive et eksisterende boligområdet for så å bygge noe nytt. (...)Hvorfor skal man fortette enda mer i et allerede veldig tett område? I områdene rundt er det allerede bygget mange tusen nye boliger. Vi skal bygge for fremtiden. Er det virkelig så mange av barnefamiliene i Oslo som ønsker å bo i blokker på 12-etasjer med få uteområder?(...) Man bør vurdere alle sider av saken. Det vi gjør med bomiljøene nå kan ikke reverseres*». Det administrator4 skriver er ikke nytt i datasettet. Det fungerer heller som en oppsummering av tidligere argumenter, noe som framprovoseres av spørsmålsstilling rundt aktiviteter og målet for gruppen.

## 5.4 Oppsummering

I dette kapitlet har jeg oppsummert funnene fra analysen. Jeg har vist at i datasettet fra Facebookgruppen «Stopp byggingen på Rud», foreslås det og iverksettes flere medvirkningstiltak. Det deles informasjon og argumenter som anses for å være relevante for gjennomføring av gruppens hovedmål. Noen innlegg uttrykker kun tilhørighet til gruppen, eller saken gruppen engasjerer seg i. Det deles også bilder og visualiseringer av utbygging, noe som skaper stor engasjement blant medlemmene, og identifiseres mulige støttespillere og motstandere for å få forhindre at Rud blir utbyggingsområde. Disse temaene, samt *samtale typer* og *ground rules*, framstilte jeg i figur 5.1 ved bruk av Nvivo.

I datasettet forekom det først og fremst kumulative interaksjoner. Interaksjonsanalysen viste at *utforskende* og *argumentative samtaler* forekom sjeldent. Interaksjoner med utforskende elementer, varte ikke lenge, og var knyttet til medvirkningstiltak og forståelse av planer. De få argumentative samtalene engasjerte medlemmene. Disse bestod av mange utvekslinger, og noen førte til at det ble oppsummert argumentasjonen bak gruppens mål. I det påfølgende kapitlet vil jeg drøfte disse funnene.

# 6 Diskusjon

I dette kapitlet vil jeg diskutere og drøfte de viktigste funnene av analysearbeidet og vurdere de opp mot tidligere forskning presentert i teorikapitlet. Funnene jeg presenterer her sikter å svare på forskningsspørsmålene jeg stilte i starten av oppgaven.

## 6.1 Forskningsspørsmål 1 – medvirkningsaktiviteter

*Sp. 1: Hvilke temaer og utvekslinger er det som gjøres relevante i Facebookgruppen, og hvordan utvikler de seg over tid, spesielt med hensyn til å danne felles forståelse av kommunale planer og aktiviteter tilknyttet medvirkning?*

Analysen av funn viste at medvirkningsaktiviteter er en stor og viktig andel av gruppeaktiviteten gjennom hele datasettet. Gjennom å analysere på tre ulike nivåer, fikk jeg opplysende innsikt i gruppens aktiviteter også utenom de knyttet direkte til medvirkning i planprosesser. Disse var mer indirekte og bidro til kunnskapsdeling innad i gruppen, slik som deling av lenker, og gruppeaktiviteter som fasiliteter følelsen av gruppetilhørighet. I tillegg ga gjennomgang av innleggene interessant innsikt i de temaene medlemmene mente var relevante og de argumentene og diskusjonene som gjentok seg. Andre analysenivå førte fram til en kvantitativ oversikt, i form at kodeskjema med antall forekomster av de ulike aktivitetene representert i gruppa. Dette gir verdifull innsikt i hvordan en slik beboeraksjonsgruppe oppfører seg og interagerer på sosiale medier.

### **Kumulativ oppbygging av argumenter og tema**

Primæraktiviteten i Facebookgruppen består av informasjonsdeling og oppbyggingen av argumenter mot utbygging i området. Presiseringen av formålet med gruppen i de første innleggene, og den store andelen innlegg som har som hensikt å utøve direkte eller indirekte innflytelse, tyder på dette. Dette vises også ved de 469 innleggene med lenker, noe som tilsvarer over 12 % av innleggene og kommentarene, og en store mengde kumulative beskjeder. De kumulative beskjedene uttrykker enighet med det som har blitt delt tidligere, eller bygger videre på argument allerede delt i gruppe. Disse består av beskjeder som støtter gruppens overordnede mål. Littleton og Mercer (2013) understrekte at kumulative samtaler kan spille en viktig rolle i oppstartsfasen av gruppearbeid, ved å legge til rette for samling av informasjon før det vurderes hva som er relevant for objektet, altså gruppens mål.

Mange beskjeder bygger videre på argumentet allerede delt i gruppen, enten ved å uttrykke deres egne meninger som ofte gjentar det som har blitt sagt på en litt annen måte, eller ved å dele nye lenker som omhandler samme tema. Temaene som trekkes fram av medlemmene blir beskrevet som relevante for gruppens fellesmål. De temaene som vedvarer er knyttet til formelle systemer for påvirkning på planer, ved å bestå av økonomiske, miljømessige, eller politiske argumenter for formelle klager, i forsøk på å forstå aspekter ved planer eller planleggingsprosessen, og ved å informere om mulige viktige allianser med innflytelse over byplanlegging. På denne måten brukes Facebook som et medierende verktøy for å konstruere en felles forståelse og arbeid, som igjen har som hensikt å utøve innflytelse over beslutningstakere gjennom formelle kanaler. Temaene og argumenter gjentas ved deling av lenker og ved gjentakelse av argumenter i interaksjonen mellom medlemmene. Sekundært, så fungerer gruppen som støttemekanisme for aksjonsgruppen. Det store medlemsantallet brukes, av aksjonsgruppen, i seg selv som et argument mot utbygging. Temaene som jeg har identifisert og kodet, utvikles kumulativt.

De lengste utvekslingene er ikke nødvendigvis de som er mest interessante. De er ofte preget av mye enighet og lite originalitet. Utvekslingene som består av gode, velgjennomtenkte argumenter, eller utvekslinger som går ut på å forstå planer, er som oftest ikke så lange (mellom 5 og til 10 utvekslinger). Det kan tenkes at dersom det var flere tilbakemeldinger fra andre medlemmer på originale innlegg, ville dette fungere som et oppmuntring til økning av slike innlegg og diskusjoner. De som skriver kommentarer til innlegg, har en tendens til å gjenta mye av det som har blitt den normative måten å uttrykke seg på i gruppen. Her vil jeg hevde at å dele originalt innhold kan føles utrygt ut for de fleste medlemmene og at de frykter for å bli sanksjonert dersom de deler noe som ses på som avvik fra hovedmålet eller som et kompromiss. Sanksjonene i de samtalene som jeg har identifisert som argumentative, inneholdt forsøk på å diskreditere medlemmer som uttrykker uenighet med konklusjonene resten av medlemmene har trukket, ved å antyde at de har uhensiktsmessige motiver. Det er tydelig i datamaterialet at slike sanksjoner er effektive. De argumentative samtalene leder kun til gjentakelse av gruppens gjeldende begrunnelse for gjennomføring av fellesmålet. Den revurderes ikke i møte med motstand. Slik tendens mener jeg er med på å snevre inn det som deles og dermed gjøres relevant av gruppen. Dermed kan det argumenteres for at de argumentative samtalene sammen med gruppens grunnregler, minsker muligheten for

utforskende samtaler. Mangelen på regler som underbygger utforskende samtaler i grupper, identifiseres i forskning på gruppearbeid i skoler, som en underliggende årsak til forekomsten av samtale typer som ikke fremmer læring (Mercer, 2004; Littleton og Mercer, 2013). Det er få eksplisitte regler i Facebookgruppen, men normer bygges over tid, noe som kan ha ført til den store mengden like innlegg. Disse oppfattes muligens som trygge å dele, til forskjell for de få innleggene som uttrykker avvikende oppfatninger. Medlemmer som anses for å være uenig med gruppens mål, diskrediteres og anklages for å være på lag med utbyggerne. Slike innlegg etablerer også normer for de innleggene som anses som tillat å dele uten represalier. Jeg vil komme tilbake til dette i svaret på forskningsspørsmål 2.

### **Facebook som medierende artefakt i medvirkning**

Medlemmene i gruppen tar i bruk en rekke virkemidler og strategier for å utøve innflytelse over de som har bestemmelsesmakt i dannelsen av byplaner. Disse tas opp, diskuteres, og gjennomføres i fellesskap ved bruk av Facebook som medierende artefakt og verktøy for kommunikasjon. Innleggene i Facebookgruppen innbefatter diskusjoner om en rekke aktiviteter som har som hensikt å utøve innflytelse over bestemmelsemyndigheter. Det diskuteres medvirkningsaktiviteter som å ta kontakt med media, det deles artikler som støtter opp argumentasjon for bruk til formelle klager, det oppfordres til å sende individuelle klager, og det deles informasjon om kommunikasjon mellom gruppemedlemmer, viktige allierte og motstandere. På denne måten utøver gruppemedlemmene både *direkte* og *indirekte deltakelse* (Falleth og Hanssen, 2012). Aktiviteter knyttet til direkte deltakelse, utøves ved å delta i klager, høringer, møter, og ved å kommunisere direkte med politikere på sosiale medier. Det diskuteres også muligheter for indirekte deltakelse, ved at det skrives om hvordan man burde stemme for å få valgt inn partier og politikere som gjenspeiler meningene til gruppen.

Facebook som medierende artefakt, kan forstås som en del av et større system med ressurser for kommunikasjon- og informasjonsdeling. På grunn av de mange funksjonalitetene til Facebook, oppmuntres en til å dele et innhold av forskjellige former, slik som multimedia innhold. Facebook brukes av medlemmene til et samlepunkt for disse ressursene, ved å lenke til annet innhold. Facebook legger opp til dannelsen av sosiale grupper, på bakgrunn av fellesinteresser. I tillegg har Facebook fordeler i design, ved at en kan velge varslingsalternativ. En blir for eksempel varslet dersom man er inkludert i en diskusjon, om noen andre har bidratt. På denne måten oppmuntres en til å delta i utvekslinger. Derimot er

det identifisert elementer ved bruken av Facebook som kan ha negativ effekt på det å utføre medvirkningsaktiviteter og å føre produktive samtaler. Ekkokammereffekten forklart i teorikapittelet, er et eksempel på dette. Effekten er blitt identifisert som et resultat at en eksponeres til likt innhold basert på algoritmen innebygget i Facebook, og at skjerming av ulikt innhold over tid fører til polariseringer av interessegrupper som ikke sammenfaller nøyaktig de normerte ideene i gruppene. Datamaterialet viser at det er få avvikende innlegg, og at de som utfordrer gruppens mål, blir gjenstand for skjenn. Dette kan være med å bygge en slik ekkokammereffekt overtid, som muligens støttes av algoritmene innebygget i Facebook som kommunikasjonsverktøy. Det kan også være noe kulturell påvirkning, men mulig påvirkningsfaktorer av slik art må heller være gjenstand for videre forskning, ettersom denne casestudien kun omfatter medlemmenes innlegg i Facebookgruppen.

Sammenlignet med forskningen på aksjons- og veldedighetsgruppers bruk av sosiale medier og nettsider, er mine resultater noe varierende i henhold til teorien presentert i kapittel 3.3. Sommerfeldt, Kent og Taylor (2012) sitt sammendrag om bruk av nettsider til aksjonsarbeid, finner de at det er lite sammenheng mellom tradisjonelle medier og bruk av Facebook. Dette er ikke tilfellet i dette studiet. Facebookgruppen brukes parallelt med nettsiden til aksjonsgruppen. Nettsiden brukes derimot utelukkende til oppdatering og deling av større filer, mens Facebook brukes til interaktiv kommunikasjon og deling av lenker. Bydelsavisa promoterer direkte i gruppen og referer til diskusjoner på Facebook i kommentarfeltet til nettartikler. I tillegg tar politikere direkte kontakt med medlemmene ved å bruke Facebookgruppen. Sånn sett er Facebook en viktig ressurs for gruppen framfor det å bruke tradisjonelle medier, ved at det er et folkelig, lett tilgjengelig medium som fordrer direkte kommunikasjon og høy grad av interaktivitet. Sommerfeldt understreker at grupper også bruker direkte kommunikasjonskanaler utenom nettsider til å dele informasjon. Det er det nok også sant for Facebookgruppen basert på innleggene og kommentarene jeg har undersøkt. I innleggene henvendes det til undergrupper, andre kommunikasjonsmidler (som telefon og e-postadresser), og det arrangeres møter og aktiviteter i nabolaget. Det er dermed tydelig at det kommuniseres også en del i andre kanaler. Casestudiet er begrenset på dette området, ved at jeg ikke kan undersøke alle kommunikasjonskanalene og samspillet for disse. Videre studier kan sikte på kombinere virtuell og andre mer tette former for etnografi, slik Hine (2015) anbefaler.



Videre viser funnene av analysen en større grad av delingskultur og interaksjon enn funnene presentert av Waters, Burnett, Lamm og Lucas (2009) og Saxton og Waters (2014). De fant at de fleste brukte nettsider til å oppdatere engasjerte brukere, og tok i stor grad bruk av former for passiv kommunikasjon. Sosiale medier ble stort sett brukt til interaksjon mellom medlemmer og donorer (Waters, Burnett, Lamm og Lucas, 2009). Saxton og Waters (2014) så potensialet i å bruke sosiale medier som en effektiv måte å nå ut til aktive interessenter, men at flere av organisasjonsmedlemmene hadde uttrykt at det muligens var umulig å nå ut til ikke-aktive eller nye medlemmer. Dette funnet virker ikke som om det stemmer overens med mitt casestudie. Nærmest en tredjedel, av gruppens totalt 3500 medlemmer, har delt minst ett innlegg eller kommentar. Det behøves muligens flere komparative eksempler, men basert på generell erfaring vil jeg si at aksjonsgruppen har lyktes å skape engasjement utover de som er beboere og direkte berørt av kommuneplanen. De har engasjert politikere, media og andre grupper, ikke ene og alene ved å bruke Facebookgruppen, men det har hatt innflytelse over engasjementet innad i gruppen som merkes av utenforstående. Interaktivitet og mulighet for dialog understrekes som viktig for engasjement i forskningen presentert i teorikapittelet (Sommerfeldt, Kent og Taylor (2012); Saxton og Waters, 2014). Sosiale medier og Facebook har en fordel sammenlignet med mer tradisjonelle informasjons- og kommunikasjonskanaler, slik som nettsider og avisoppslag, akkurat i henhold til interaktivitetsfunksjonaliteten. Oppdateringene i gruppen er med på å skape engasjement, og det virker også som om det er med på å trekke fram nabolagstilhørigheten hos enkelte.

### **Grad av medbestemmelse**

I henhold til grad av deltakelse, sett som trinn på Falleth og Hanssens (2012) medvirkningsstige, tyder temaene og aktivitetene referert til i Facebookgruppen at medlemmene kun når det tredje trinnet, diskusjon og innspill, ved å stille til møte med bestemmelsesdyktige politikere. Dette samsvarer også med funnene fra flertallet av planprosesser oppsummert av Falleth og Hanssen (2012), som tilsier av de fleste planleggingsprosessene kun når dette tredje trinnet. Etersom jeg kun forsker på diskusjonene som skjer i Facebookgruppen, og ikke har tilgang til data som sier noe om den faktiske innflytelsen på beslutningsmyndige, vil jeg ikke kunne utlede konkret teori om effektene av disse aktivitetene. I tillegg tar gruppe medlemmene i bruk andre strategier på et senere tidspunkt, utenfor datasettet jeg har gjennomgått i analysen. Gruppen slår seg sammen med andre aksjonsgrupper og vel, som har tilsvarende mål om å hindre store utbyggingsprosjekt i

småboligområder. En større gruppe med innbyggere for vern av Oslo i bestemmelsesmakt vil nærme seg **borgermakt** (Arnstein, 1969) og **medbestemmelsestrinnet** (Falleth og Hansen, 2012). Denne strategien sammenfaller med det Falleth og Hansens (2012) illustrer som en naturlig motreaksjon på anklagen om NIMBYisme som ofte tillegges nabolagsaksjonister. På denne måten utvides omfanget og området som ønskes vernes, og gruppen kan ikke lenger blir anklaget for å kun ønske å beholde deres egen utsikt og eplehager. Dette er det ikke spor av i datasettet jeg tok uttak av, men er gjenstand for diskusjon i etterkant. Jeg vil hevde at dersom gruppens videre aktiviteter leder fram til endring av kommune- eller reguleringsplaner, økes også muligheten til å ta steget fra symbolikktrinnet til borgermakt på Arnsteins medvirkningsstige (1969). Det er en omfattende diskusjon i gruppen knyttet til det som oppleves som en brist i gjennomføringen av det første og andre trinnet, offentlighet og informasjon (Falleth og Hansen, 2012) eller symbolikksteget (Arnstein, 1969). Bystyret som vedtok kommuneplanen kritiseres for at det ikke ble opplyst tilstrekkelig om bestemmelsen til beboere og bydelspolitikere. Ut fra kritikken som medlemmene kommer med, virker det heller ikke som tredje trinn, kontakt med beslutningsmyndige, ble prioritert av bystyret før beslutningen ble tatt. Det er kun i etterkant av bestemmelsen, i motvirke av den, at medlemmene er i direkte kontakt med beslutningsmyndighetene. Det er ingen eksempler i dette casestudiet av de siste to gradene av medvirkning, medbestemmelse og beslutningsrett, noe som overensstemmer med det presentert i teorikapittelet. Studier har vist at i de fleste planleggingsprosessene er det kun de første tre trinnene, og det som eksplisitt dekkes av kravet til medvirkning i lovgivningen om byplanlegging, som er oppfylt.

Arnsteins opprinnelige medvirkningsstige (1969) uttrykker seg mye skarpere og har færre trinn, noe som gjør at planleggingsprosessen som ledet til kommuneplanen 2015 virker spesielt lite åpen for medvirkning fra Oslos innbyggere. I hvert fall basert på holdningene som uttrykkes på Facebooksiden. Fra medlemmenes synspunkt, sitter de fast i ikke-deltakelse (*non participation*), det laveste trinnet. De blir opplyst om at en bestemmelse blir tatt, men har ikke noen medvirkningsmuligheter i forkant av bestemmelsen. Fra beslutningsmyndighetenes side, slik det uttrykkes i artikler som er blitt delt i gruppen, er de nærmere symbolikknivået (*tokenism*), der innbyggere gis kun symbolsk innflytelse, men har ingen reell påvirkning på den endelige beslutningen. Representanter for bystyret og andre politikere sier at de har informert tilstrekkelig i forkant av planen og forsøker å betrygge (*placation*) gruppemedlemmene, for eksempel ved å berolige de om konsekvensene av planen.

Det oppmuntres fra flere hold til tilstrekkelig medvirkning, i kommuneveiledning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014) og i lovgivningen gjennomgått i teorikapittelet, på bakgrunn av argumentasjon om demokratisering og effektivitet. Man kan se på dette casestudiet som representativt av nøyaktig det som advares mot i oppmuntringen av medvirkningstiltak i de offisielle retningslinjene. Kommunikasjonen som skjer i etterkant av bestemmelsen om kommuneplanen kan kritiseres for nettopp å føre til ineffektivitet og, fra medlemmenes sin side, å være udemokratisk. Med dette mener jeg at kommunikasjonen innad i gruppen, og mellom medlemmene og beslutningsmyndige, er en ressurskrevende prosess og dermed ineffektivt sammenlignet med borgerlig medbestemmelse fra starten, og at det er en udemokratisk beslutning ved vedtaket av kommuneplanen, slik at utbyggere fikk en større stemme enn innbyggere. Eventuelt, kan man også spekulere om prosessen kan ses på å være udemokratisk ettersom beboere tar mye av fokuset og kan dermed bli en sterkere stemme enn andre som ikke engasjerer i samme grad. En slik anklage ble fremmet i en kronikk i Aftenposten (Slettholm, 2016) der gruppen ble anklaget for NIMBYisme tendenser. Også krav til åpenhet er underfelt idealet om demokratisk byplanlegging. Politikere kritiseres i gruppen for ikke ha overholdt dette kravet, noe som igjen har ført til mistillit, som truer både planleggingsprosessen og politikernes legitimitet (Falleth og Hanssen, 2014).

Et tema som går igjen i datamaterialet, er vurderinger av potensielle allierte og motstandere. Politikere som er mulige allierte kontaktes stort sett av medlemmene i gruppen, men det er også noen som tar kontakt med gruppen direkte. På denne måten legitimeres gruppens eksistens og aktiviteter fra et politisk ståsted. Som tidligere nevne, var ikke kommuneplanen 2015 spesielt kontroversielt i forkant av vedtaket. Det var et nærmest enstemmig bystyret som vedtok planen. Bydels- og kommunepolitikere er nyttige støttespillere i samspill med media, for å belyse problemer i planleggingsprosessen og de politiske konsekvensene ved kommuneplanen. Stillingen til sittende politikere kan i større grad trues dersom det er andre politikere som støtter medlemmene i gruppen, spesielt for bydelspolitikere der 3500 medlemmer i Facebookgruppen kan ha reelt utfall ved neste bydelsvalg. I tillegg bruker gruppen aktivt allierte som kan støtte en formell klageprosess og på denne måten har direkte medvirkning i gjennomføring av planer. Datamaterialet og analysen viser at det er også noen innlegg som kun kan ses på som å være delt på bakgrunn av en nabolagstilhørighet eller *tilhørighet* til gruppen. Dette kan tyde på at det blir økt tilhørighet til nabolaget og

samfunnsengasjement på grunnlag av denne aksjonsvirksomheten. Dette er i tråd med det som understrekes som et ønsket utfall ved økt deltakelse i planprosessen av Falleth og Hanssen (2012). I tillegg viste Littleton og Mercer (2013) til at tilhørighet har en tilleggsfunksjon, ved å være viktig for opprettholdelsen av et diskurssamfunn. Uttrykk av tilhørighet kan dermed også være en årsak til opprettholdelsen av normene og tendensene i gruppen.

Det virker som om kommuneplanen 2015, og motstanden i etterkant, er et kroneksempel på hvorfor krav til medvirkning er sentralt i lovgivningen og veiledende litteratur om byutviklingsplaner. Alle de eksemplene på negative utfall som følge av lav prioritering av medbestemmelsestiltak, er representert i datamaterialet. Det er eksempler på at det uttrykkes mistillit til bystyret, både det foregående og nåværende styret. Det er anklager om at en udemokratisk prosess i forkant av bestemmelsen, der utbyggere har hatt mer innflytelse over de folkevalgte enn innbyggerne de skal representere. I tillegg til at hele debatten, medieomtalen og mengden støtte gruppen har fått innad og fra andre aksjonsgrupper og vel, har ført til at nåværende bydels- og bystyret må svare på kritikken i møter og via nyhetsmedia. Hele debatten som har oppstått i etterkant av kommuneplanen, tyder på at medbestemmelse, slik det presiseres i veiledning til byplanlegging, burde prioriteres i større grad. Det er mulig at fokus på samhandling og medvirkningstiltak av høyere grad, jf. Arnsteins medbestemmelsesstige (1969), vil føre til at man unngår situasjoner som dette caset belyser.

### **Utvidelse av geografisk området for motstand**

Anklager om holdninger slik som Not In My Back Yard, eller NIMBYisme, er ikke gruppen unntatt fra, som for eksempel en Aftenposten-kronikk (Slettholm, 2012) Slike anklager kunne vært motvirket ved gode medvirkningstiltak, ifølge Wensaas (2016). Nabolagsforeninger uttrykker ofte bekymring over at de oppfattes som NYMBYister (Faller og Hanssen, 2012). Et vanlig motangrep mot en slik anklagelse er at de slår seg sammen med andre grupper over et større geografisk området. Det samme gjør aktivistene på Nedre Rud. Spesielt naboområder knyttes inn i gruppens aktiviteter, sannsynligvis på grunn av likhetene mellom områdene og Nedre Rud. Dette gjøres ved at informasjon og mediasaker om prosessen med å få områdene ut av kommuneplanen deles, i tillegg til at aksjonister fra andre områder uttrykker støtte til gruppens mål i innlegg som er delt direkte i Facebookgruppen. Dermed

blir det aktuelt å stille spørsmålstegn ved om det medlemmene i Facebookgruppen er drevet av NIMBYisme, eller om gruppen har oppstått på bakgrunn av ønske om verning bydelskarakteren i Oslo og en motpart til retorikken om utbygging av flere boliger i kommunen. Det at gruppen konstant trekker inn artikler og meninger om vern, høybygg, arkitektur, medvirkning som ikke er direkte koblet til området – i tillegg til at medlemmene allierer seg med andre potensielle utbyggingsområder – tolker jeg som indikasjon på at det er noen av medlemmene ønsker at all småhusområder burde være ukjemmet av høyblokker. Det tyder et ønske om å verne om Oslos særegenhet og unike bydelsstruktur.

Debatten innbyggerne på Nedre Rud har satt i gang knyttes opp til utviklingen i andre bydeler i resten av Oslokommune, men også andre byer både i og utenfor Norge. Dette gjøres internt i gruppen ved deling av artikler om utviklingen andre steder, ment som eksempel at det som skjer er ikke unikt til området. Området blir også brukt av nyhetsmedier som et eksempel på beboeraksjoner og byplaner. På denne måten knytter både medlemmene av Facebookgruppen og journalister området som et eksempel på en større trend innenfor byutvikling. Dette støtter antagelsen min om Nedre Rud som *kritisk case* som er representativt for en større trend (Wensaas, 2016).

## 6.2 Forskningsspørsmål 2 – samtale typer

*Sp. 2: Finnes det indikatorer på utforskende samtaler i gruppen, i lys av Mercers teori om samtale typer, spesielt med hensyn til å danne felles forståelse av kommunale planer, aktiviteter tilknyttet medvirkning, og å utvikle nye ideer?*

Det er som nevnt ikke særlig variasjon i innholdet av det som deles, og det er stort sett kumulative samtaler som finner sted i Facebookgruppen. Dette stemmer overens med kommunikasjonsmønsteret til mange andre interessegrupper på sosiale medier, og er identifisert som en følge av ekkokammer-effekten (Nylend, 2016). Som dekket i teorikapitlet fører ekkokammer-effekten i sosiale media til at det er vanskelig å forene forståelser som ikke sammenfaller fullstendig, og dermed fører til at kompromiss blir vanskelig. Dette kan være enda en årsak til at det er mangel på utforskende samtaler.

Totalt sett er det mulig basert på mine funn mulig å argumentere for at Facebook ikke er godt egnet som verktøy til å fasilitere utforskende samtaler, i hvert fall ikke for store grupper som «Stopp byggingen på Rud». Resultatene av analysen viser få indikasjoner på utforskende samtale, og de som ble identifisert var snevre i omfang og ble ikke tatt med videre utover i datasettet når de temaene ble tatt opp igjen. Det fantes tegn til elementer av utforskende samtaler, slik som spørsmålstilling og deling av ressurser som støtter opp egen eller andres argumentasjon, men gode interaksjoner, der medlemmer utspørter og avdekker resonnement hos andre, stopper fort opp og det er ikke mange deltakere i slike interaksjoner. Derimot var det utbredt med kumulative samtaler i datamaterialet. Det var mye deling av informasjon, noe Facebook egner seg godt til, som en effektiv distributør av innhold til en stor gruppe mennesker.

### **Regler for virtuelle utforskende samtaler**

I datamaterialet er det, som sagt, ikke mange eksempler av utforskende samtaler. I analysen har jeg derimot identifisert 167 (ca. 4,4 prosent) tilfeller der en utveksling mellom gruppemedlemmer tilfredsstilte minst et av seleksjonskriteriene for utforskende samtaler. Slike utvekslinger blir ikke særlig lange før diskusjonen beveger seg mot *status quo*. En mulig årsak er at det er noen mangler i dannelsen av gode *ground rules* som Mercer og Littleton (2013) argumenterer for som grunnleggende for opprettholdelsen av utforskende samtaler. Det er muligens for vanskelig å opprettholde *ground rules* og fordre utforskende samtaler i en slik stor, virtuell gruppe. Mercer sin forskning følger først og fremst gruppearbeid i små grupper i et klasserom, der det er relativt enkelt å minne om regler for å føre samtaler sammenlignet med en stor åpen gruppe (Littleton og Mercer, 2013; Mercer, 2004).

De innledende innleggene publisert av gruppeadministrator når gruppen ble startet, er med på å danne felles mål og normer for gruppen. Det å dele nyttig informasjon og ekspertise oppmuntres eksplisitt og blir dermed fundamentet for de fleste aktivitetene i gruppen. Ettersom gruppen vokste ble det tydelige trender i det som ble delt, og dermed var utvekslingene preget av kumulativ tankegang. I møte med motstandere, spesielt politiske, var det flere av medlemmene som kom med uttalelser som hadde som hensikt å *diskreditere* personen eller partiet. I starten, og på noe senere tidspunkt, ble det forsøkt med korrigeringer og rettleiding av administratorer. Det tyder ikke på at forsøk på å moderere hadde noen

effekt. Det utviklet seg derimot en trend av måter å omtale enkelt saker og partier, som igjen ble plukket opp av andre medlemmer, på tross av administratorens få forsøk på oppnå saklighet. Noen av disse måtene å omtale saker og personer virker for meg som å ha blitt påvirket av diskursen i nettaviser, spesielt bydelsavisen, som for eksempel valgte å fokusere på partier som var uenige med gruppens mål. Kommentarer til lenker gjenspeiler og benytter seg av mange av de samme ordene som innholdet i lenkene. Eksempler på dette er ord som sanering, ekspropriering og rasing av småbebyggelse, og hvordan MDG blir omtalt. Litteratur om CHAT og SCDA understreker viktigheten ved å forstå diskurs i en gruppe i sammenheng med den historisk- og samfunnskonteksten den eksisterer i. Den gjensidige innflytelsen gruppediskursen og diskursen som finner sted i media, er eksempel på kumulativ bygging av argumentasjon. Dette forblir en hypotese som kunne ha hatt nytte i en videre undersøkelse, men det tyder på at diskursen i tradisjonelle media tas opp av medlemmene og preger diskursen i Facebookgruppen. På den andre siden, er det medlemmene som velger hva som deles, og det de velger å dele er saker som er i tråd med gruppens mål, samtidig som det er tydelig at de blir påvirket av andre medlemmer og dermed deler saker som ligner tidligere innlegg. Dette funnet sammenfaller godt med tidligere forskning av sosiale medier, og kan minne om argumentet om at sosiale medier fungerer som ekkokamre. Ved ekkokammer-effekten er samtale først og fremst kumulative og gruppen får lite innspill som utfordrer. Dermed beveger seg bort unna forsøk på å moderere egne oppfatninger og komme fram til kompromiss (Nylend, 2016).

De innledende innleggene er med på å danne felles mål for gruppen, men inkluderer kun oppfordring til å dele informasjon og å komme med innspill. Det er veldig få eksplisitte regler for gruppen, med sanksjoner i form av diskreditering og mistenkeliggjøring av de som deler egne meninger som ikke samsvarer med gruppens selverklærte mål om å få området ut av kommuneplanen. Det er som nevnt i forrige kapittel noen få forsøk på korrigerende fra administratorer for å minske uenighetene rundt politisk tilhørighet, men disse stopper kun den enkelte tråden og gjentas ikke av andre medlemmer.

Utenom de mer åpenbare oppmuntringene om å unngå uenigheter basert på politisk overbevisning, er det ingen klare gruppregler. Derimot så er responsen til innlegg svært veiledende for det som deles. Deles samme innhold flere ganger, får det mindre respons; deles innlegg om gjennomføring av medvirkningsaktiviteter, som møter, klager og innlegg,

så responderes det med ros; og deles innlegg eller lenker med innhold med motstridende synspunkt og argument, responderer mange medlemmer med å bruke sterke ord. På denne måten regulerer alle medlemmene som kommenterer innlegg, hvilke innlegg som resten av medlemmene føler seg komfortabel med å dele til felles vurdering.

Dette samsvarer med klasseromsforskningen på samtale typer, som tilsier at normative måter å respondere er med på å skape grunnregler som man ofte ikke er klar over. I dette caset, synes gruppens grunnregler å føre til mest kumulative samtaler, noen argumentative samtaler og få tilfeller av samtaler som kan minne om utforskende samtaler. Det er dermed en mangel på grunnregler som oppmuntrer til utforskende samtaler. Årsaken til dette er nok mangefasettert. Det kan være på bakgrunn av gruppedynamikken og mangel på nok veiledning og personer som modererer, eller det kan være noe ved Facebook som verktøy og konnotasjonene knyttet til bruken av plattformen. Forskning på ekkokammer-effekten antyder i hvert fall en sammenheng mellom designet av sosiale medier, og hvordan medlemmer i virtuelle grupper samhandler.

### **Forekomst av samtale typer**

Det er mange eksempler på kumulative samtaler i datasettet. Mercer og kollegaer mener at dette har en viktig og positiv funksjon i starten av et gruppearbeid, ved at fokuset ligger på å samle mest mulig kollektiv kunnskap (Littleton og Mercer, 2013; Wegerif og Mercer, 1993). Bilder som deles på gruppen varierer mellom å være bilder av bygninger i området, avisartikler og innlegg, og oppmøte på forskjellige arrangement, som gatefest, møter med komiteer, bydel- og bystyret, og debatter. Bilder virker å ha en viktig funksjon for å holde på og for å skape engasjement blant gruppemedlemmene. Bilder av natur og hager frambringer beskjeder som uttrykker tilhørighet til området og ønske om verning av området. Bilder av arrangement, både med medlemmer innad i gruppen og med planmyndighetene, deles for å vise oppmøte. Disse fører også til mye respons og uttrykkelse av gruppetilhørighet. De få visualiseringene delt som klarlegger framtidig utfall av utbygging i området, blir kun brukt internt som støtte av fellesmål. Det samme gjelder eksternt bruk i media. Alt i alt, så brukes bilder til å opprettholde engasjement og for å nå ut til nye medlemmer. Visualiseringer blir derimot ikke brukt til illustrere alternative forslag, enn utbygging i området.



Lenker som har blitt delt tidligere får færre kommentarer og likeklikk, noe som tyder på at nytt, originalt innhold fremmer mer respons og dermed har mer å si for opprettholdelse av engasjement i gruppen. Dette gjelder derimot ikke dersom innholdet faller utenfor gruppens hovedmål om å vernet området. Dersom det som deles omhandler andre diskusjoner, får de lite respons i gruppen, og, som nevnt tidligere, er de som lenker til innhold som motstrider med hovedmålet mer argumentative i kommentarfeltet. Facebook fungerer i mange situasjoner avlastende, som et verktøy for kognitiv distribusjon (Linell, 1998), og på denne måten et sted å samle ressurser og lenke til relevant informasjon. Samtidig er det ikke lett å følge alle trådene og diskusjoner siden samtalen presenteres etter tid og ikke etter tema. Dette kan tydes i Facebookgruppen ettersom samme artikkel deles flere ganger og at samme spørsmål gjentas.

Diskursanalytiske tilnærminger har en fordel ettersom det innebærer fokus på hendelsesforløp i utføringen av analyse (*trajectories*). Det kan tenkes at medlemmenes bruk av Facebookgruppen er en del av et større hendelsesforløp som omfatter bruk av andre, mer direkte måter for medlemmene å ta kontakt med hverandre, noe som ikke fanges opp i datasettet. Her hadde det vært rom for mer granskende etnografisk forskning ved å kombinere virtuell og offline etnografi, slik som Hine (2015) argumenterer for. Dermed kunne en undersøke om Facebookgrupper kan brukes som et kognitivt avlastende verktøy som fasiliterer utforskende samtaler, utenom selve gruppen. En mulig hypotese for videre forskning er at Facebookgrupper egner seg til samling av informasjon og kumulative samtaler, mens andre funksjoner av Facebook fasiliterer utforskende samtaler, slik som chatfunksjonen. Det er også mulig at Facebook fungerer i et system som egner seg for føring av utforskende samtaler. Jeg kan på nåværende tidspunkt, på basis av denne studien, konkludere med at Facebookgruppen ikke oppmuntrer til utforskende samtaler. Om dette er på grunn av mangler i grunnregler, eller om det er på grunn av hvordan Facebook er konstruert, krever videre undersøkelse.

Littleton og Mercer (2013) presenterte også antakelser om hvordan arbeid i grupper førte til individuell læring. Disse ble framlagt som tre begreper, *appropriasjon*, *samkonstruering* og *transformasjon*, med varierende grad av metakognitive prosesser. *Appropriasjon*, krevde kun forekomsten av kumulative samtaler og individet lærer ved å tilegne seg strategier for problemløsning basert på interaksjon i gruppeaktiviteter, og appliserer disse i lignende

situasjon. Dette er det evidens for i datasettet, ettersom nabolagsforeninger støtter opp beboeraksjonens tiltak, blir medlemmer i Facebookgruppen, og etterligner framgangsmåten for å få andre områder ut av utviklingsområdet dekket av kommuneplanen. Det er vanskeligere å vurdere ut fra datamaterialet om enkeltpersoner utviklet effektive strategier for problemløsning på bakgrunn av interaksjoner i gruppen, og på denne måten samkonstruerte effektive løsninger. Aksjonsgruppen tar i bruk strategier som virker effektive, men det er vanskelig å vurdere ut fra datagrunnlaget om dette er et resultat av diskusjoner i Facebookgruppen. Det var ikke mulighet å vurdere forekomsten av *transformasjon*, men det virker usannsynlig ettersom det var lite presisering av regler for diskusjoner og samtaler, noe som gjør at det var lite resonnering uttrykt i gruppen.

## 7 Avsluttende oppsummering

Denne studien har blitt gjennomført i tilknytning til et større forskningsprosjektet 3C – Co-constructing City Futures. Utgangspunktet for oppgaven har vært en Facebookgruppe kalt «Stopp byggingen på Rud» som har over 3500 medlemmer og datamaterialet har bestått av 3834 innlegg og kommentarer. Facebookgruppen ble oppstartet etter at en beboer innså konsekvensene kommuneplanen hadde for et småhusområde i Oslo, og argumentasjonene og temaene i gruppen har vært sentrert rundt å få området fjernet fra kommuneplanen.

Det å benytte seg av sosiale medier til å påvirke handling på stor skala, har på mange måter blitt selvsagt for alle samfunnssektorer. Facebook har blitt et verktøy for å skape engasjement, dialog og til å samle ressurser på. Det er dermed ikke utenkelig at en beboeraksjon, slik som den som er gjenstand for analyse i denne oppgaven, har tatt i bruk dette media for å nå ut til mange og samtidig samle argumentasjonsgrunnlag mot utbygging av området.

Hensikten med denne casestudien har vært todelt. Jeg har siktet etter å gi innsikt i og oppsummere aktivitetene i en Facebookgruppe tilknyttet en beboeraksjon i Oslo. Samtidig har jeg brukt caset til å vurdere tidligere forskning og gjeldende teorier tilknyttet medvirkning og samtale typer. Studien tyder på mangler ved gjennomføringen av medvirkningskravet i kommuneplanen for Oslo som ble vedtatt i 2015, og at beboere gjennomfører egne medvirkningstiltak dersom det ikke innføres tiltak utover minimumskravet i lovgivningen.

Jeg har tatt i bruk en virtuell etnografisk tilnærming i utførelsen av studien, og utført tre nivåer av analyse. Første nivået førte til noen kategorier, som ble finspisset før kodingen i andre nivået ved utføringen av innholdsanalysen. Tredje nivået, og utføring av interaksjonsanalyse basert på CHAT-tilnærmingen, framstilte detaljert innsikt i diskursen i gruppen. Gjennomføringen av interaksjonsanalysen i henhold til Mercers teori om samtale typer har vært en unikt bidrag, ettersom identifiseringen av samtale typer mellom voksne i grupper på sosiale medier som arbeider mot et felles mål, er en ny anvendelse av teorien. I tillegg har jeg brukt funnene av analysen til å utlede en vurdering av Facebook som verktøy til det formål å legge til rette for utforskende samtaler. Det å bruke samtale typer som kategorier for å forstå diskusjoner om byutviklingsplaner mellom voksne på sosiale medier har vært en uvanlig tilnærming til bruken av teorier om samtale typer.

Innholdsanalysen av beskjedene på Facebookgruppen ledet til et kodeskjema med oversikt over aktivitetene i gruppen og karakteristikker av det Mercer kaller for samtale typer. Gruppeaktivitetene identifisert bestod av deling av **hyperlenker**, **medvirkningsaktiviteter**, deling av **bilder**, dannelsen av **argumenter**, identifisering av **motstandere** og **allierte**, og henvisninger til **tilhørighet**. I tillegg viser skjema oversikt over beskjeder som har karakteristikker som sammenfaller med **kumulative**, **argumentative** og **utforskende samtaler**, samt beskjeder som understreker grunnregler (**ground rules**) ettersom disse er tett knyttet til teorien om samtale typer. De beskjedene identifisert som mest representative i henhold til datasettet og karakteristikkene til de forskjellige samtale typene, ble nøyere analysert i tredje analysenivå.

Det blir presentert et mangfold av argumenterer i gruppen, tilknyttet forskjellige fagtradisjoner. I tillegg ble en rekke med organiserte medvirkningsaktiviteter hentydet til i datamaterialet, slik som bruker offentlige instanser for å sende samlede formelle klager, allierer seg med andre nabolagsforeninger i andre områder av Oslo, og bruker media til å skape diskusjon om verningspolitikk i Oslo. De argumentene som ble utarbeidet ble gjentatt flere ganger i datasettet som var gjenstand for analysen, og ble lagt fram og oppsummert i argumentative samtaler. Argumentene ble samlet av aksjonsgruppen og brukt i formelle, samlede klager som ble sendt til Sivilombudsmannen, blant annet. Bilder, visualiseringer og innlegg som uttrykte tilhørighet til området var med å opprettholde engasjement og fokuset til gruppen. Disse, sammen med lenker, bygde den kumulative argumentasjonen i gruppen. Det forekom sjeldent interaksjoner som kan anses for å være utforskende samtaler. Noe kan være på grunn av mangelfulle regler for samtaler (*ground rules*), slik som Mercer poengtere som en nødvendighet for utforskende samtaler i klasseromssamtaler. Og noe kan være på grunn av noe iboende i designet av Facebook som gjør det uegnet som verktøy for fasilitering av utforskende samtaler.

Bruk av Facebook som verktøy for medvirkning, har noen fordeler slik som enkel kommunikasjon til mange, mulighet for å blande direkte kommunikasjon og mer indirekte kommunikasjon, som for eksempel Facebook. Sosiale medier brukes aktivt av aksjonsgruppen, lik som andre interessegrupper nevnt i teorikapitlet, til å skape engasjement og for å reklamere for gruppens virksomhet. Facebook virker ikke godt egnet som verktøy til å fordre utforskende samtaler. I oppgaven viser jeg til noen tegn til elementer at utforskende samtaler,

slik som det å dele relevant informasjon, å lenke til innhold som støtter resonnement, stille spørsmål o.l., men de gode interaksjonene stopper fort opp.

Beboere har brukt Facebook til å føre hovedsakelig kumulative samtaler til å bygge informasjon, og til å danne, samt opprettholde engasjement. Facebookgruppen har blitt brukt til å samle idéer og informasjon om medvirkningstiltak, i tillegg til å opplyse om gjennomføring av slike tiltak. Gruppen har hovedsakelig fasilitert kumulative samtaler, men også noen få samtaler som sammenfaller med karakteristikkene til argumentative og utforskende samtaler. Det er noen få argumentative samtaler som inkluderer forsøk på diskreditering av medlemmer. Selv om det ikke er mange slike interaksjoner, hevder jeg at disse virker begrensende på det som deles, ettersom det oppleves som uttrykt å dele innlegg som ikke samsvarer med det normative. Dette underbygges også ved den kumulative oppbyggingen av liknende innlegg og argumentasjon.

Gruppen henviser til aktiviteter som omhandler direkte og indirekte deltakelse, og diskuterer muligheter for å utøve innflytelse aktivt, både gjennom formelle instanser og uformelle. Det diskuteres hvordan å få oppmerksomhet rundt det de opplever som en urett, slår seg sammen med og tilbyr veiledning til andre nabolagsforeninger opptatt av verning, utformes kollektive klager, og arrangeres møter med beslutningsmyndigheten. Alt i alt, er medlemmene grundige i identifisering og gjennomførelsen av medvirkningstiltak.

### **8.5 Avgrensninger og muligheter for videre forskning**

Funnene av denne studien har mulige implikasjoner for 3C-prosjektet. I denne studien har jeg gjennomgått beboeres vurdering av medvirkningstiltak, mens videre forskning kan sikte etter å utforske sammenhengen mellom det gruppen finner ut og effekt på beslutningsmyndighetene og politikere. Det er tydelig at beboere bruker sosiale medier aktivt i dette caset. Ved utbygging av medvirkningstiltak burde dermed politikere fokusere på å kommunisere åpent ved bruk av de samme kanalene. Facebook virker ikke så godt egnet til utforskende samtaler, men kan utnyttes til fordel for oppmuntre kumulative samtaler for å samle ressurser fra mange parter. Det er mulig at det må utformes noe annet, som ikke har de samme forventningene knyttet til bruken av den slik som Facebook har. Det hadde vært nyttig å vurdere andre eksisterende former for eller kombinasjon av sosiale medier. Det er også mulig å bygge på det som fungerer godt ved eksisterende verktøy, men justere elementer slik at det egner seg bedre til medvirkningsformål, gjerne i samarbeid med kommunen eller andre

planmyndigheter. Basert på reaksjonene fra beboere, burde slike verktøy designes på prinsipp om å sikre medvirkning og transparens i planleggingsprosessen.

Denne studien har vært begrenset i å vurdere effekten av medvirkningstiltakene. Det hadde vært hensiktsmessig å involvere planmyndighetene i større grad dersom en skulle dimensjonere konsekvensene av beboeraksjoner. Dette kunne tenke seg å være aktuell med hensyn på å argumentere for utviding av nåværende medvirkningstiltak, til å inkludere mer dialog mellom interessenter. Casestudiet er begrenset på dette området til virtuelle arenaer, ved at jeg ikke kunne undersøke alle kommunikasjonskanalene og samspillet for disse. Videre studier kan sikte på kombinere virtuell og andre mer tette former for etnografi, slik Hine (2015) anbefaler. Det kan tenkes at medlemmene i gruppen bruker andre kommunikasjonskanaler enn Facebookgruppa. I datamaterialet, har det vært tydelig at gruppen har deltatt i møter, med aksjonsgruppen og mellom medlemmene og politikere. Dermed kan Facebook vurderes som et verktøy i et kommunikasjonssystem, og at Facebook tilfredsstillende deler av gruppens behov som samlingssted for ressurser og til dannelsen av kumulative samtaler og følelsen av tilhørighet, mens det resonneres og deltas i utforskende samtaler i andre kanaler. Det som er mulig å inferere er at basert på denne studien, og tidligere forskning, virker ikke Facebook som et ideelt digitale verktøyet for kommunikasjon om byutviklingsplaner. Planmyndighetene burde dermed vurdere å inkludere visualiseringer av konsekvensene for utbyggingsplaner, eller andre medvirkningstiltak, for å få beboere til å engasjerer seg i og kommentere planer.

### **Læringsmomenter for andre aksjonsgrupper**

Jeg vil hevde at aksjonistene og medlemmene i Facebookgruppen har fått til en del som andre aksjonsgrupper kan lære av. For det første så var gruppen med på å skape engasjement og oppmerksomhet rundt implikasjonene av planene. I dette tilfellet har enkeltindivid hatt evnen til å sette seg inn i konsekvensene av byplanen, og spre informasjonen til andre når informasjonen fra beslutningsmyndigheten ikke var tilstrekkelig. Beboeraksjonen som fulgte var preget av meget engasjerte individer, som startet en aksjonsgruppe og brukte Facebook til å oppnå stor støtte på kort tid. Gruppemedlemmenes bruk av lokale og nasjonale aviser, i form av intervjuer og kronikker, har tydelig fanget oppmerksomheten til politikere, journalister og andre nabolagsforeninger.

Medvirkningsaktivitetene har virket fruktbare basert på funnene og hvordan medlemmene henviser til kommunikasjon med planmyndigheten i datamaterialet. Det er derimot vanskelig å konkludere med hva som har fungert på bestemmelsesmyndighetene. Medlemmene har tatt i bruk et bredt spekter av medvirkningstiltak. Gruppen slo seg sammen med andre nabolagsforeninger og vel, og brukte formelle instanser og møter for å motsette planen. De identifiserte også planer som var åpne for endring (framtidig kommuneplan, område og reguleringsplaner). Videre brukte gruppemedlemmene tradisjonelle media og nettaviser til å dele innlegg og bli intervjuet om hva planen vil si fra store deler av Oslo. På denne måten ble gjenstanden for debatten endret fra verving av Rud til verving av Oslo sin særegenhet.

I diskusjonen understreker jeg betydningen tilhørighetsfølelsen har hatt for dannelsen og opprettholdelsen av den normative, og kumulative, argumentasjonsbyggingen og gjennomføring av medvirkningstiltak. Gruppen har vært effektive til å skape og holde på engasjement ved bruk av Facebook. Sammenhengen mellom fasiliteringen av tilhørighetsfølelse og hvordan disse overføres til utføring av medvirkningstiltak i byutviklingsprosesser, krever mer undersøkelse, men ifølge Falleth og Hanssen (2012) er denne sammenhengen et argument for inkludering av innbyggere i byplanleggingsprosesser. Dersom innbyggere engasjerer seg i planleggingssaker og får medvirke aktivt, vil innbyggere trolig ta en mer aktiv posisjon i framtiden for området de bor i, og bidra med deres lokalkunnskap i planleggingsøyemed.

# Litteraturliste

Aarsæther, N (2012). Planlegging som handlingstype, kapittel 2 i Aarsæther, N., Falleth, E., Nyseth, T & R. Kristiansen (Red.): *Utfordringer for norsk planlegging – kunnskap, bærekraft, demokrati* (s. 26-48). Kristiansand: Cappelen Damm.

Aarsæther, Falleth, Nyseth og Kristiansen, 2012. Utfordringer for norsk planlegging. Kapittel 1 i Aarsæther, N., Falleth, E., Nyseth, T & R. Kristiansen (Red.): *Utfordringer for norsk planlegging – kunnskap, bærekraft, demokrati* (s. 15-24). Kristiansand: Cappelen Damm

Arnstein, S. (1969): «A ladder of citizen participation in the USA». *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), s. 216–224.

Arnseth, H. C. og Ludvigsen, S. (2006) Approaching institutional contexts: Systemic versus dialogic research in CSCL. I *Computer-Supported Collaborative Learning* nr. 1, s. 167-185. DOI 10.1007/s11412-006-8874-3

Cowley, S. J. og Zheng, D. (2011) The turning of the tide: Rethinking language, mind and world. I *Journal of Multicultural Discourses*, 6(2), s. 197-210.

Cornwall, A. (2008) Unpacking ‘Participation’: models, meanings and practices. *Community Development Journal*, 43 (3): s. 269-283. DOI: 10.1093/cdj/bsn010

Daer, A. R. and Potts, L. (2014). Teaching and learning with social media: Tools, cultures, and best practices. I *Programmatic Perspectives*, 6(2), s. 21-40.

DeWever, B., Schellens, T., Valcke, M., & Van Keer, H., (2006). Content analysis schemes to analyze transcripts of online asynchronous discussion groups: A review. I *Computers & Education*, 46(1), s. 6-28.



Dyke, M., Conole, G., Ravenscroft, A., & de Freitas, S. (2007). Learning theory and its application to e-learning. I Conole, G. og Oliver, M., *Contemporary Perspectives in E-Learning Research: Themes, Methods and Impact on Practice*, s. 82-97. London: Routledge.

Falleth, E. (2012). Introduksjon til norsk planlegging, kapittel 3 i N. Aarsæther, E. Falleth, T. Nyseth & R. Kristiansen (Red.): *Utfordringer for norsk planlegging – kunnskap, bærekraft, demokrati* (pp. 187-203). Kristiansand: Cappelen Damm

Falleth, E. & Hanssen, G. S. (2012) Medvirkning i planlegging. I N. Aarsæther, E. Falleth, T. Nyseth & R. Kristiansen (Red.): *Utfordringer for norsk planlegging – kunnskap, bærekraft, demokrati* (pp. 187-203). Kristiansand: Cappelen Damm

Fetterman (1989). *Ethnografi: step by step*. Standford: SAGE Publications.

Flyvbjerg, B. (2006) Five Misunderstandings About Case-Study Research. I *Qualitative Inquiry*, 12 (2), Sage Publications, s. 219-245.

Hine, C. (2015) *Ethnography for the Internet: Embedded, Embodied and Everyday*. London: Bloomsbury.

Hong, H. (2013) Government websites and social media's influence on government-public relationships. I *Public Relations Review* nr. 39 s. 346-356.

Howe, C. (2010) *Peer Groups and Children's development*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Jahreie, C., & Krange, I. (2011). Learning in Science Education Across School and Science Museums – Design and Development Work in a Multi-Professional Group. I *Nordic Journal of Digital Literacy*, 6 (3), s. 174-188.

Kent, M. (2013). Using social media dialogically: Public relations role in reviving democracy. I *Public Relations Review*, 39 (4), s. 337-345.

Kidd, J. (2014). *Museums in the New Mediascape: Transmedia, Participation, Ethics*. Farnham: Ashgate.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (2014). Veileder - Medvirkning i planlegging: Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven. Hentet fra:

[https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/KMD/PLAN/medvirkningsveileder/H2302B\\_veileder\\_medvirkning.pdf](https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/KMD/PLAN/medvirkningsveileder/H2302B_veileder_medvirkning.pdf)

Kozinets, R. V. (2010) *Netnography: doing ethnographic research online*. Los Angeles: Sage.

Krippendorff, K. (2012) Conceptual Foundation, kapittel 2 i *Content Analysis: An Introduction to it's Methodology*. SAGE Publications Inc, s. 24-48.

Kuksa, I. og Childs, M. (2014) *Making Sense of Space: The Design and Experience of Virtual Spaces as a Tool for Communication*. Chandos Publishing.

Leino, J., Tanhua-Piiroinen, E. and Sommers-Piiroinen, J. (2012). Adding Social Media to E-Learning in the Workplace: Instilling Interactive Learning Culture, i *Journal of Advanced Corporate Learning*, 5(3), ss. 18-25.

Linell, P. (1998) *Approaching Dialogue: Talk, Interaction and Contexts in Dialogical Perspective*. Amsterdam: John Benjamins.

Littleton og Mercer (2013). *Interthinking: putting talk to work*. Abingdon, UK:Routledge.

Mercer, 2004. Sociocultural discourse analysis: analysing classroom talk as a social mode of thinking. I *Journal of Applied Linguistics*. JAL issue nr. 1743-1743.

Mørch, A.I. (2015). Social media in the workplace. In J. Spector (Ed.), *The SAGE encyclopedia of educational technology*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications, pp. 667-669.

Nylend, D. (2016) *Kommunikasjon, offentlighet og ytringsfrihet i sosiale medier – høyrreradikale på Facebookgrupper*. Masteroppgave i Medier, kommunikasjon og informasjon. NTNU, Trondheim.

Oslo Kommune (2017, 16. januar) Kommuneplan 2015: Oslo mot 2030 – Smart, trygg og grønn. Hentet fra: <https://www.oslo.kommune.no/politikk-og-administrasjon/politikk/kommuneplan/kommuneplan-2015/#gref>

Pierroux, P., & Steier, R. (in press). Trying to make it real, compared to what? Perspectives on design activity in multi-professional collaborations. I V. Svihla & R. Reeve, *Design as Scholarship in the Learning Sciences: Cases from the Field*. London: Routledge.

Plan- og bygningsetaten (2016). Veileder til småhusplanen S-4220. Hentet fra: <http://docplayer.me/12957854-Veileder-til-smahusplanen.html>

Plan- og bygningsloven, PBL. Lov 27.06.2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling.

Raven, J., Court, J. og Raven, J. C. (1995) *Manual for Raven's Progressive Matrices and Vocabulary Scales*. Oxford: Oxford Psychologists Press.

Rojas-Drummond, S., Mazón, N., Littleton, K. og Vélez, M. (2012) Developing reading comprehension through collaborative learning. I *Journal of Research in Reading*, 37(2), s. 138-158. DOI: 10.1111/j.1467-9817.2011.01526.x

Sawyer, R. K., (2012) *Explaining Creativity: The Science of Human Innovation*. Oxford University Press Inc.

Saxton, G. og Waters, R. (2014) What do Stakeholders *Like* on Facebook? Examining Public Reactions to Nonprofit Organizations' Informational, Promotional, and Community-Building Messages. I *Journal of Public Relations Research*, 26; s. 280-299.

Schulz-Hardt, S., Brodbeck, F. C., Mojzisch, A., Kerschreiter, R. og Frey, D. (2006) Group decision making in hidden profile situations: dissent as a facilitator for decision quality. I *Journal of Personality and Social Psychology*, nr. 91: s. 1080-1093.

Silverman, D. (2006) *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analyzing Talk, Text and Interaction*. London: Sage.

Sommerfeldt, E., Kent, M. og Taylor, M. (2012) Activist practitioner perspectives of website public relations: Why aren't activist websites fulfilling the dialogic promise? I *Public Relations Review* nr. 38, s. 303-312.

Smørdal (2016). *3C // Co-constructing city futures*. Project proposal. Ikke publisert.

Tapscott, D. og Williams, A. D., (2008). *Wikinomics: How Mass Collaboration Changes Everything*. Atlantic, London.

Vygotsky, L. S. (1978) *Mind in Society*. Cambridge, MA: MIT Press.

Waters, R., Burnett, E., Lamm, A. og Lucas, J. (2009) Engaging stakeholders through social networking: How non-profit organizations are using Facebook. I *Public Relations Review* nr. 35, s. 102-106.

Wegerif, R., Perez, J., Rojas-Drummond, S., Mercer, N. og Velez, M. (2005) Thinking Together in the UK and Mexico: transfer of an educational innovation. I *Journal of Classroom Interaction*, 40 (1): s. 40-48.

Wegerif, R. & Mercer, N. (1997). Using computer-based text analysis to integrate qualitative and quantitative methods in research on collaborative learning. I *Language and Education*, 11 (4), s. 271-286.

Wensaas, K. (2016). *Participation and engagement in the Norwegian planning system*. Ikke publisert.

Yamagata-Lynch, L. (2010) *Understanding Cultural Historical Activity Theory*, kapittel 2. i *Activity Systems Analysis Methods - Understanding Complex Learning Environments*. Springer US. DOI [10.1007/978-1-4419-6321-5](https://doi.org/10.1007/978-1-4419-6321-5)

Yin, R. (1981). *The Case Study as a Serious Research Strategy*. The Case Study Institute, Inc. Washington, D.C.

## 7.1 Avisartikler

Bjørstad, L. D. (2016, 15 mars). Kommentar: Et nytt nedre Rud [anon.] - Åpent, grønt og urbant i bydelsavisen.

Bråthen, T., Juven, O. og Martinsen, E., (2015, 18 juni). Småhusplanen er opphavet etter klagestorm, i NRK. Hentet fra: <https://www.nrk.no/ostlandssendingen/smahusplanen-er-opphevet-etter-klagestorm-1.12415237>

Haga, K. T. (2016, 01. mars). Rud er fortettet om 10-15 år [anon.].  
Publisert i *bydelsavisen*.

Haga, K. T. (2016, 05. mai). Når to planer kommer opp mot hverandre, i bydelsavisen [anon.].

Juven, O. og Mordt, H. (2017, 30 mars) Saumfarer Oslo for å bygge høyt og tett. Publisert i NRK. Hentet fra: <https://www.nrk.no/ostlandssendingen/saumfarer-oslo-for-a-bygge-hoyt-og-tett-1.13451970>

Kirkebøen, S. E., (2016, 05. mars). *Villastrøk kan bli til blokker* [anon.]. I Aftenposten.

Kjelstrup, K. A. (2016, 29. februar). Frykter sanering av hele småhusområdet på Rud [anon.], i bydelsavisen.

Kjeldstrup, K. A. (2017, 26. mars). Se om ditt nabolag står på fortetningsliste. Publisert i bydelsavisen [anon.].

Løken, A. (2016, 15. mai) Byutviklingsbyråden: - Fortetting kan gi gode bomiljøer. Publisert i Aftenposten. [anon.]

Seres, S. (2017). Kronikk: Digitale samfunnsdilemmaer. Publisert i Aftenposten 23.02.17. Lest 10.11.17. Hentet fra: <https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/o6e40/Kronikk-Digitale-samfunnsdilemmaer--Silvija-Seres>

Slettholm, A. (2016, 18.10) Snart kommer byutviklingen og tar utsikten din også. Publisert i *Aftenposten*. [anon.]